

Univerza
v Ljubljani
Fakulteta
*za gradbeništvo
in geodezijo*

*Janova 2
1000 Ljubljana, Slovenija
telefon (01) 47 68 500
faks (01) 42 50 681
fgg@fgg.uni-lj.si*

Visokošolski strokovni študij
geodezije, Prostorska informatika

Kandidatka:

Katja Prelesnik

Prenova in razvoj naselja Hrovača pri Ribnici

Diplomska naloga št.: 323

Mentor:

doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek

Ljubljana, 2010

STRAN ZA POPRAVKE

Stran z napako

Vrstica z napako

Namesto

Naj bo

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana KATJA PRELESNIK izjavljam, da sem avtorica diplomske naloge z naslovom:
»PRENOVA IN RAZVOJ NASELJA HROVAČA PRI RIBNICI».

Ljubljana,

(podpis)

_____

BIBLIOGRAFSKO - DOKUMENTACIJSKA STRAN

UDK:	711.3(043.2)
Avtor:	Katja Prelesnik
Mentor:	doc. dr. Alma Zavodnik Lamovšek
Naslov:	Prenova in razvoj naselja Hrovača pri Ribnici
Obseg in oprema:	93 strani, 4 preglednice, 31 grafov, 28 slik, 8 kart
Ključne besede:	razvoj podeželja, urbanizacija podeželja, predlog ureditve naselja, Hrovača, občina Ribnica

Izvleček

Cilj in predmet diplomske naloge sta s pomočjo teoretičnih in praktičnih izhodišč podati predlog možnega prostorskega razvoja in prenove naselja Hrovača pri Ribnici. Naloga je sestavljena iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretični del temelji na značilnostih slovenskega podeželja, razvojnih možnostih podeželja in vplivu urbanizacije na podeželje. V praktičnem delu pa je predstavljeno naselje Hrovača v širšem in nato še ožjem prostoru. Sledijo rezultati anketnega vprašalnika, ki je bil izveden med naključnimi gospodinjstvi naselja Hrovača in podrobne prostorske analize, ki so grafično predstavljene na kartah v merilu 1:3000. V zadnjem delu naloge so na podlagi teoretičnih in praktičnih izhodišč predstavljene možnosti prostorskega razvoja in ureditve naselja Hrovača pri Ribnici. V predlogu ureditve so poleg celovite zasnove urejanja naselja, podane tudi smernice za ureditev grajene strukture, infrastrukture, zelenih in rekreacijskih površin.

BIBLIOGRAPHIC-DOCUMENTLISTIC INFORMATION

UDC: 711.3(0432)
Author: Katja Prelesnik
Supervisor: Assist. prof. Alma Zavodnik Lamovšek, Ph. D.
Title: Renovation and development village Hrovača by Ribnica
Notes: 93 pages, 4 tables, 31 grahs, 28 figures, 8 maps
Key words: rural development, rural urbanization, suggestion of settlement arrangements, Hrovača, community Ribnica

Abstract

The aim and object of this thesis is to provide the best solutions for development and renovation of the village Hrovača near Ribnica through theoretical and practical background. The thesis has a theoretical and a practical part. The theoretical part is based on the characteristics of the Slovenian countryside, rural development potential and impact of urbanization on the countryside. In the practical part the village Hrovača is presented in the wider and the narrow space. Following are the results of the survey questionnaire, which was carried out among random households in the village Hrovača, and detailed spatial analysis, which are graphically presented on maps with a scale of 1:3000. In the end there are possibilities of development and arrangements of Hrovača, based on theoretical and practical starting-points. The arrangement suggestions include guidelines for regulating engineered structures, infrastructure, green areas, recreational areas and tourist attractions.

ZAHVALA

Kdor čaka, dočaka.

Zahvaljujem se svoji mentorici doc. dr. Almi Zavodnik Lamovšek za strokovno pomoč, nasvete in usmeritve pri nastajanju diplomskega dela. Hvala tudi sestri Maruši, mamici Mileni in očiju Ivanu ...

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	1
1.1	Način izdelave naloge	2
2	PODEŽELSKI PROSTOR	3
2.1	Vpliv urbanizacije na podeželje	8
2.2	Prenova in razvoj podeželskega naselja	9
2.3	Normativni okvir urejanja podeželja	11
3	PREDSTAVITEV IN ANALIZA NASELJA HROVAČA PRI RIBNICI	15
3.1	Občina Ribnica	15
3.2	Hrovača	17
3.2.1	Lega in položaj Hrovače	18
3.3	Analiza stanja na podlagi anketnega vprašalnika	25
3.3.1	Sociodemografija	27
3.3.2	Dopolnilne dejavnosti in kmetijstvo	32
3.3.3	Urejanje prostora	36
3.3.4	Turizem in kultura	44
3.4	Analiza naselja	50
3.4.1	Analiza naravnih danosti in primarne rabe prostora	50
3.4.1.1	Naravna dediščina	51
3.4.1.2	Kulturna dediščina.....	52
3.4.2	Relief in vegetacija.....	53
3.4.3	Klima.....	53
3.4.4	Komunalna opremljenost	53
3.4.4.1	Vodovod in kanalizacija.....	53
3.4.5	Primerjava rabe prostora nekoč in danes.....	56
3.4.6	Raba površin.....	58
3.4.7	Namembnost objektov.....	60
3.4.8	Analiza nenaseljenih stanovanjskih objektov	64

3.4.9	Prometna analiza.....	66
3.4.10	Morfološka analiza:	69
3.4.11	Vizualna analiza naselja Hrovača pri Ribnici.....	72
3.4.12	SWOT analiza.....	75
4	PREDLOG UREDITVE NASELJA HROVAČA PRI RIBNICI.....	77
4.1	Kvalitete in problemi naselja	77
4.2	Izhodišča in cilji razvoja in prenove naselja Hrovača.....	78
4.3	Koncept prenove in razvoja naselja Hrovača	79
4.4	Predlog ureditve naselja Hrovača pri Ribnici.....	83
5	ZAKLJUČEK	89
	VIRI	91
	KAZALO SLIK.....	VIII
	KAZALO GRAFIKONOV.....	IX
	KAZALO PREGLEDNIC.....	XI
	KAZALO KART.....	XII

KAZALO SLIK

Slika 1: Lega občine Ribnica	15
Slika 2: Lega Hrovače v občini Ribnica	19
Slika 3: Vaška lipa v središču Hrovače.....	20
Slika 4: Škrabčeva domačija	21
Slika 5: Skedenj s skulpturami pred vhodom.....	22
Slika 6: Gostilna Andoljšek – »Lobajnca«	23
Slika 7: Kersničeva ključavničarska delavnica in korito sredi Hrovača.....	24
Slika 8: Varovanje in omejitve.....	51
Slika 9: Spomeniško zavarovano območje	52
Slika 10: Vodovod in kanalizacija	54
Slika 11: Elektronske komunikacije	55
Slika 12: Glavni elektrovod	56
Slika 13: Hrovača 1823.....	57
Slika 14: Hrovača danes.....	58
Slika 15: Stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje za njo	59
Slika 16: Širitev naselja.....	59
Slika 17: Priseljeni kozolec v Hrovači.....	60
Slika 18: Visoki stavbi v vaškem jedru.....	63
Slika 19: Prenovljena stavba v vaškem jedru.....	63
Slika 20: Industrijska cona na SZ Hrovače	63
Slika 21: Naselje Zlata ribica v izgradnji.....	64
Slika 22: Vizualizacija naselja Zlata ribica.....	64
Slika 23: Trgovina Spar na obrobju Hrovače.....	64
Slika 24: Nenaseljeni stanovanjski objekti	65
Slika 25: Nenaseljena stanovanjska stavba	65
Slika 26: Nenaseljena stanovanjska stavba.....	65
Slika 27: Vaško jedro	71
Slika 28: Pogled na Malo goro iz severa Hrovače	72

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Člani gospodinjstev glede na spol.....	28
Grafikon 2: Starost članov gospodinjstva.....	29
Grafikon 3: Člani gospodinjstev po statusu.....	29
Grafikon 4: Člani gospodinjstev po izobrazbi.....	30
Grafikon 5: Člani gospodinjstev glede na zaposlitev	30
Grafikon 6: Kraj zaposlitve	31
Grafikon 7: Generacije na gospodinjstvo	31
Grafikon 8: Dopolnilna dejavnost	32
Grafikon 9: Vrsta dopolnilne dejavnosti	32
Grafikon 10: Pogoji za kmetovanje	33
Grafikon 11: Prihodnost kmetijstva.....	34
Grafikon 12: Prihodnje generacije na kmetijah.....	34
Grafikon 13: Vzroki za opuščanje kmetijstva	35
Grafikon 14: Vplivi komasacije na povečanje zanimanja za kmetovanje.....	35
Grafikon 15: Zadovoljstvo anketiranih z urejenostjo Hrovače	36
Grafikon 16: Njbolj urejene površine v Hrovači	36
Grafikon 17: Najbolj moteče površine v Hrovači	37
Grafikon 18: Potrebe izboljšanja infrastrukture	39
Grafikon 19: Infrastruktura gospodinjstev	40
Grafikon 20: Vrste objektov po anketiranih gospodinjstvih	40
Grafikon 21: Možnosti graditve novih stanovanjskih objektov	41
Grafikon 22: Zadovoljstvo z dostopnostjo do centralnih dejavnosti.....	42
Grafikon 23: Bližina industrijske cone.....	43
Grafikon 24: Hrovača del mesta Ribnica ali samostojno podeželsko naselje	44
Grafikon 25: Prepoznavnost Hrovače.....	44
Grafikon 26: Vpliv VETD Hrovača na razvoj turizma	45
Grafikon 27: Vpliv Škrabčeva domačija na razvoj turizma	45
Grafikon 28: Povezanost Škrabčeve domačije in VETD Hrovača.....	46
Grafikon 29: Pomanjkljivosti na področju turizma in kulture.....	46
Grafikon 30: Naraščanje števila turistov v Hrovači	47

Grafikon 31: Interes za ukvarjanje s turizmom.....	47
--	----

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Anketirani po spolu	27
Preglednica 2: Starostna struktura anketiranih po spolu	27
Preglednica 3: Gospodarji kmetij glede na starost	33
Preglednica 4: Zadovoljstvo z infrastrukturo	37

KAZALO KART

Karta 1: Analiza rabe površin	61
Karta 2: Analiza namembnosti objektov	62
Karta 3: Analiza prometne infrastrukture	67
Karta 4: Morfološka analiza	73
Karta 5: Vizualna analiza	74
Karta 6: Koncept ureditve	81
Karta 7: Predlog ureditve rabe površin	87
Karta 8: Predlog prometne ureditve	88

1 UVOD

Slovensko podeželje zajema okrog 92% celotnega prostora in skoraj 61% prebivalstva (<http://www.ds-rs.si>), kar pomeni, da več kot polovica Slovencev še vedno živi na podeželju. Struktura prebivalstva na slovenskem podeželju je vse bolj pestra. Kmečko prebivalstvo, ki je včasih prevladovalo, je danes na podeželju v manjšini (Matija Kovačič, 1992).

V današnjem času se veliko pozornosti namenja problemom, ki pestijo slovensko podeželje, saj to ni urbani prostor in zahteva svojevrsten razvojni pristop. Največji problem predstavljata praznjenje slovenskega podeželja in njegova urbanizacija. Zaradi vplivov urbanizacije na podeželski prostor, ga je potrebno ustrezno varovati, ohraniti naravno in kulturno dediščino, in druge podeželske značilnosti. Stremeti moramo, da podeželski prostor uredimo tako, da hkrati upoštevamo tradicionalen in sodoben način življenja na podeželju. Pri razvoju in ureditvi naselja moramo upoštevati naravne in kulturne danosti v prostoru, potrebe prebivalstva, ekonomske zmožnosti pa tudi kvalitete in omejitve prostora.

Osrednja tema diplomskega dela je s pomočjo analiz podati najboljše rešitve prenove in razvoja naselja Hrovača pri Ribnici na Dolenjskem. Naselje Hrovača pri Ribnici se spopada z dvema platema prostorskega načrtovanja. Na eni strani je tu problem velikega števila nenaseljenih stanovanjskih objektov v samem središču naselja iz druge strani pa je tu vpliv urbanizacije, saj je naselje Hrovača že skoraj del mesta Ribnica. To se kaže še posebej zadnje leto, ko se na zahodu Ribnice gradi novo večstanovanjsko naselje in širi industrijska cona podjetja Inles Ribnica.

Namen in cilji naloge

Namen diplomske naloge je bil oblikovati predlog za razvoj in prenovo naselja Hrovača pri Ribnici. Iz analiz naselja smo poskušali povzeti najboljše rešitve za sanacijo obstoječih grajenih objektov, smiselno širjenje naselja z novogradnjo, ureditev prometne infrastrukture, ureditev komunalne infrastrukture, ureditev zelenih in rekreacijskih površin predvsem z namenom izboljšanja kvalitete življenja v naselju Hrovača.

Cilji naloge:

- predstavitev teoretičnih izhodišč za urejanje podeželskega prostora,
- predstavitev obravnavanega območja v širšem in ožjem prostoru
- s pomočjo anketnega vprašalnika pridobiti mnenje prebivalcev o sedanjem stanju in njihovih pričakovanjih na področjih kmetijstva, urejenosti naselja in turizma ter kulturi,
- izdelava prostorskih analiz naselja (analiza rabe površin, analiza namembnosti objektov, cestna analiza, vizualna analiza in morfološka analiza)
- priprava predloga ureditve naselja na podlagi anketnega vprašalnika in prostorskih analiz.

1.1 Način izdelave naloge

Diplomsko delo je sestavljeno iz teoretičnega in praktičnega dela. Teoretičen del naloge, ki je deskriptivne narave, bo izhodišče za praktično raziskovanje. V teoretičnem delu smo predvsem povzeli strokovne definicije podeželja, razvoja podeželja in vplive urbanizacije na podeželje. Drugi del predstavlja analizo naselja s pomočjo anketnega vprašalnika, prostorskih analiz in SWOT analize. Anketo smo izvedli v 27. naključnih gospodinjstvih v Hrovači in je vsebovala štiri sklope vprašanj (sociodemografski sklop (splošna vprašanja), kmetijstvo, urejenost prostora ter turizem in kultura).

Prostorske analize so osnova za podani predlog ureditve naselja. Zahtevale so veliko terenskega dela, raziskovanja, fotografiranja in obdelovanja podatkov. Za lažjo predstavbo, kje leži Hrovača smo izbrano naselje predstavili v širšem in nato še v ožjem prostoru. V zadnjem sklopu so predstavljeni problemi in kvalitete naselja, izhodišča in cilji, koncept ureditve ter predlog ureditve obravnavanega območja. Geodetske podlage za prikaz analiz, koncepta in predloga ureditve so DKN-digitalni katastrski načrt in DOF-digitalni orto foto posnetek. Za izvedbo in analizo smo uporabili tudi programsko opremo, in sicer Microsoft Word, Microsoft Excel, Auto CAD in Microsoft Picture Manager.

2 PODEŽELSKI PROSTOR

Obstajajo številne definicije podeželja. Podeželje je vsak del pokrajine, kjer prevladujejo vasi in podeželska mesta, njive, travniki, vinogradi, pašniki, itd. Kljub raznolikosti oblik je osnovna značilnost podeželskega prebivalstva v nasprotju z mestnim, v njihovih tesnejših medsebojnih odnosih in v neposrednem odnosu do zemlje (Mayer K. 1964, cit. po Prosen A., Planiranje podeželskega prostora, Ljubljana, 1987).

Podeželje je območje zunaj urbanih območji. Zanj je značilna manjša gostota prebivalstva, prevladujoča kmetijska in gozdna raba krajine. Praviloma so na podeželju manjša naselja z nižjo opremljenostjo z urbani dejavnostmi (SPRS, 2004).

Podeželje je dokaj nejasen pojem, ki označuje območja zunaj mest, katerih značilne poteze so manjša gostota poselitve, prevlada kmetijske in gozdarske dejavnosti v pokrajinski podobi, navezanost precejšnjega dela nekmetijskih dejavnosti na kmetijsko pridelavo in kmečko prebivalstvo, počasnejša prebivalstvena rast in/ali zaradi poudarjenega izseljevanja celo upadanje števila prebivalcev, preprostejša socialna slojevitost, tesnejše zveze med ljudmi, večja tradicionalnost in praviloma manjša naselja z nižjimi stopnjami centralnosti. Podeželje je že pred poudarjeno globalizacijo postalo dragocen prostor za bivanje, delo in rekreacijo, ki je okoljsko in socialno praviloma bolj zdrav, kot tisti v mestu. Izraz podeželje je nastal iz besede dežela, ta pa iz starejšega izraza dežela, kar je ohranjeno pri starejših prekmurskih piscih in je besedotvorna različica od država, izpeljanke iz glagola držati. Sopomenki sta ruralni prostor in zunaj mestni prostor (Kladnik D., 1999).

Še eno posebnost podeželja poudarita tudi Gabrijelčič in Fikfak (2002), saj ga opredelita kot agrarni oziroma ruralni prostor, za katerega je značilna tesna povezanost prebivalstva s kmetijskimi in gozdnimi dejavnostmi. Povezanost z zemljo je temelj njihove specifične identitete, ki se ohranja kljub izenačevanju ostalih življenjskih pogojev s pogoji življenja v mestu.

Iz teh definicij lahko razberemo, da obstajajo različne razlage pojma podeželje. Vsi pa se strinjajo, da je podeželje območje izven mest, kjer prevladujejo kmetijska in gozdna zemljišča, za katera je značilna manjša gostota poselitve. Iz tega pa je potrebno poudariti, da se na podeželju ljudje ne preživljajo zgolj s kmetijstvom, ampak so tu prisotne tudi številne druge gospodarske panoge in dejavnosti, ki so značilne za mesta (tovarne, sodobna infrastruktura, rekreacija, kulturne prireditve ...) in dajejo podeželju novo podobo in nov način življenja.

OECD-jeva določitev podeželskih občin

OECD (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj ang. Organisation for Economic Co-operation and Development) je mednarodna gospodarska organizacija razvitih držav, ki z letom 2010 šteje 34 članic, med njimi je tudi Slovenija.

Za OCDE-jeva določitev podeželskih in mestnih območij je edino merilo gostota prebivalstva. Kot podeželske občine opredeljene tiste, ki imajo manj kot 150 preb./ km² (www.stat.si/doc/vsebina/podezelje/statistične regije po OECD).

Členitev podeželskega prostora

Če želimo opisati (raziskati) podeželje, je potrebno analizirati njegove elemente (krajino, infrastrukturo, naselja, prebivalstvo, kulturo...) in procese (gospodarstvo, migracije, stagnacijo, kulturne in družbene dejavnost...). Podeželje členimo glede na različne dejavnike, povzeli smo členitev Kovačiča (1992), ki ga razdeli glede na: na gibanje prebivalstva, na stopnjo urbaniziranosti, na tipologijo naselji.

Členitev podeželja glede na gibanje prebivalstva

▪ **Izpraznjena območja**

Za ta območja so značilni razvoj kulturne krajine, propad infrastrukture, degradacija kmetijskih zemljišč, lahko bi se reklo, da bo dolgoročno kulturna krajina prešla v divjino.

▪ **Območja praznjenja**

Sem spadajo, tako imenovana demografsko ogrožena območja. Značilnosti teh območji so: staranje prebivalstva, mobilnost oziroma selitev mlajšega prebivalstva, zmanjševanje obsega in intenzivnosti kmetijske dejavnosti in propadanje proizvodnih potencialov.

▪ **Območja razvojne stagnacije**

To so območja, ki se ne praznijo pa tudi delež prebivalstva se ne povečuje. Razvojno zaostaja, vendar prebivalstvo ne nazaduje. Sem sodijo predvsem hribovska naselja v bližini mest.

▪ **Območja demografske koncentracije**

Sem sodijo ravninska podeželska območja v bližini velikih mest. Značilnosti so: število nekmečkega prebivalstva se povečuje, naselja se močno širijo, pozidavajo se kmetijska zemljišča, vasi izgubljajo agrarni značaj in videz, kultura, socialni stiki in način življenja dobivajo drug značaj, območja so ekološko obremenjena ...

Členitev podeželja glede na stopnjo urbanizacije

▪ **Mestno obrobje**

Delež kmečkih gospodinjstev je manjši od enega odstotka. Tržne možnosti so zelo velike, vendar se kmetijstvo umika, s tem se tudi zabrisuje agrarni značaj prostora.

▪ **Močno urbanizirana območja**

Delež kmečkega prebivalstva znaša od 1 do 15 odstotkov. Vasi se spreminjajo v spalna naselja in agrarni način prostora je že močno zabrisan.

▪ **Mešana območja**

Delež kmečkega prebivalstva doseže 50 odstotkov. Kmetijski proizvodnji prostor zajema večji obseg kot grajene strukture, agrarni značaj prostora je še vedno

poudarjen. Ohranja se tudi vaški način življenja, predvsem v smislu družbeno socialnih odnosov.

▪ **Pretežno agrarna območja**

Delež kmečkih gospodinjstev je večji od 50 odstotkov. Grajene strukture zavzemajo razmeroma malo prostora, prevladuje agrarna produkcija in kmečki kulturni vzorci.

Členitev podeželja glede na tipologijo naselji

Z vidika usmerjanja razvoja podeželja in še zlasti urejanja podeželskih naselji je pomembno preučiti, kakšno funkcijo imajo posamezna naselja. To je zelo pomemben razvojni vidik, ki določa, v kakšnem obsegu in v kakšno smer razvijati posamezna naselja. Značilnost slovenskega podeželja je, da je posejano z gosto mrežo majhnih naselji.

V zvezi z urejanjem in rastjo podeželskih naselji je več dilem. Kako razvijati posamezne tipe naselji, kako zagotoviti razvoj in obstoj odročnih naselji, kako razvijati naselja, ki ležijo sredi kompleksov najboljših kmetijskih zemljišč ali ob njih ...

Po stopnji odzivnosti, obliki pojavov in vrsti potrebnih razvojnih ukrepov lahko razdelimo podeželska območja v pet skupin (Gabrijelčič, Fikfak, 2002):

Težko dostopna podeželska območja

Obsegajo gričevnata in gorata območja, prevladuje gozd in kmetijska zemljišča ter redka, razpršena poselitev.

Pretežno kmetijska ruralna območja

Kmetijska dejavnost je primarna in dejavnosti niso raznolike. Dve podskupini teh območji sta, območje z visoko razvitostjo kmetijske dejavnosti in območja, kjer ostaja kmetijstvo predvsem zaradi tradicionalnosti.

Podeželska območja z mešanimi dejavnostmi

Ta območja so še vedno odvisna od kmetijske dejavnosti, vendar je v njih že prisoten delež komplementarnih aktivnosti, kot so ruralni turizem, ruralna industrija in obrt. Njihava geografska lega je med razvitimi obmestnimi območji in težko dostopnimi podeželskimi naselji.

Podeželsko turistična območja

To so predvsem obmorska in hribovska območja, ki so dobro opremljena s turistično infrastrukturo, povzročajo kmetijsko emigracijo mladih ljudi, zato pogosto povzročajo porušitev obstoječih agrarnih produkcij in tradicionalni poselitveni vzorec. Pretirana rast turističnih funkcij vodi pogosto do lokalne prenaseljenosti in preobremenitve okolja ob sočasnem praznjenju obrobja.

Ruralna območja v bližini gosto urbaniziranih krajev

Ta območja ležijo v bližini velikih mest, na različnih razdaljah odvisno predvsem od zmogljivosti prometne infrastrukture. Kmetijstvo je intenzivno, pogosto »industrijsko«. Ta območja so subjekt močnih dinamičnih sil, velike rasti populacije in urbanizacije.

Podeželsko naselje

Vas je naselje, ki ima manj kot 500 prebivalcev in nima razvitih dejavnosti, ki so značilne za urbano naselje (SPRS, 2004).

Kladnik podeželsko naselje opredeli kot naselje, ki je zunaj mest prvotno kmečka vas v novejšem času pa predvsem vas, ki jo je zajel proces deagrarizacije in še nima mestnega značaja (Kladnik D., 1999).

Ravbar (2006) podeželska naselja v Sloveniji razdeli v tri skupine:

1. Podeželska naselja s stabilnim demografskim razvojem, uravnoteženo selitveno bilanco in še zadovoljivo socialno in ekonomsko geografsko strukturo. To so majhna naselja, katerih povprečna velikost je 130 prebivalcev.

2. Pretežno ogrožena podeželska naselja so v zadnjih treh desetletjih izgubila četrtno prebivalstva.
3. Pretežno odmirajoča naselja so v zadnjih treh desetletjih izgubila več kot tretjino prebivalstva, v zadnjem desetletju pa sedmino. To so danes majhna naselja, katerih povprečna velikost ne presega 70 prebivalcev. V teh pretežno odmirajočih naseljih, z ostarelim prebivalstvom, je zaradi pomanjkanja števila delovnih mest izrazita in močno nadpovprečna dnevna migracija.

2.1 Vpliv urbanizacije na podeželje

Urbanizacija je družbeni prostorski fenomen, ki vpliva na rast in preobrazbo naselij, kaže pa tudi na spremembe načina življenja, spreminjanje navad in odnosov med ljudmi (Prosen, 1987).

K tej definiciji Pogačnik (1999) doda, da pri procesu urbanizacije narašča nekmečki način življenja, ki se kaže v naraščanju mestnega prebivalstva, v spremembi zaposlitvene strukture ter načinu življenja.

Urbanizacija je spremenila razmere na podeželju, kjer sta se začeli uveljavljati kultura mest in industrijska miselnost. Posledice se kažejo v spremenjeni podobi naselji, v novih funkcijah, ki jih naselja pridobivajo, v socialnih značilnostih in novi morfologiji (Benkovič Krašovec, 2006). Te spremembe v naslednjih stavkih tudi podrobneje opredeljujem:

- socialne spremembe, predvsem upad deleža kmečkega prebivalstva, kot posledica zaposlovanja kmečkega prebivalstva v industriji in neagrarnih dejavnostih,
- gospodarske spremembe, ki se kažejo v opuščanju kmetijstva in pojavu mešanih kmetij. Na podeželju so se pojavile nove dejavnosti, ki so bile značilne za urbane centre (obrt, industrija, turizem),
- najbolj očitne so morfološke, funkcijske in fiziognomske spremembe naselji. Novi viri dohodkov so omogočili gradnjo novih in dogradnjo starih stanovanjskih hiš. Nastali so novi tipi naselji (suburbana naselja), ki so lahko preobražene vasi ali novo nastala

naselja v bližini mest. V teh naseljih živi predvsem neagrarno prebivalstvo in naselja imajo v tem primeru bivalno in oskrbovalno funkcijo (Benkovič Krašovec, 2006).

Ker se vse bolj briše meja med mestom in podeželjem, Vrišer opozarja na dilemo, ali naj bo naša pokrajina še vedno deljena na mesto in podeželje, ali naj bi bilo to nekaj novega. Pojavlja se ideja ruralno-urbanega kontinuuma (ni več ostrih mej med podeželjem in mestom, ampak postopen prehod). S tem pojmom najpogosteje poimenujemo naselja, ki močno deagrarizirana, z zametki samostojnih urbanih funkcij in še pogosteje kot naselja z zaposlitvijo v bližnjem večjem mestu (Gabrijelčič, Fikfak, 2002).

Ena glavnih posledic urbanizacije je tudi zmanjševanje kmečkega prebivalstva, to predvsem vpliva na dve največji panogi na podeželju, kmetijstvo in gozdarstvo. Širjenje naselji, gradnja cest in industrija povzročata krčenje prostora namenjenega kmetijstvu in gozdarstvu. Najpogosteje gre za izgubo najboljših kmetijskih zemljišč (Pogačnik, 1992).

Pri razvoju podeželja je predvsem pomembno izhajati iz kvalitet tradicije, kar ne pomeni, da moramo stare vzorce upoštevati kot današnje pravilo. Skladnost v načrtovanju se lahko doseže tudi z novimi modernimi rešitvami (Gabrijelčič, Fikfak, 2002).

2.2 Prenova in razvoj podeželskega naselja

Podeželski prostor v današnjem času ni več namenjen samo kmetijstvu in gozdarstvu, zato je skrajni čas, da ga začnemo obravnavati drugače in namenimo več pozornosti njegovemu razvoju in prenovi. Podeželsko naselje ni urbani prostor, zato zahteva svojevrsten razvojni pristop. Pri prenovi in razvoju podeželskega naselja moramo upoštevati njegove značilnosti, ohraniti naravno, kulturno in arhitekturno dediščino in strmeti k izboljšanju kvalitete življenja na podeželju.

Prosen (2009) predlaga sledeče **osnovne usmeritve pri razvoju in prenovi podeželskih naselji**:

- pri razvoju vasi je treba izkoristiti obstoječi stavbni fond, ga prenoviti za nove potrebe in namene,
- novogradnje kmetijskih objektov je treba postaviti na takšnih lokacijah, ki bodo omogočale nadaljnji razvoj kmetije in jih oblikovati tako, da bodo upoštevale kvalitete kraja,
- novogradnje stanovanjskih objektov je treba poiskati na lokacijah, ki ne bodo ovirale funkcije in razvoja kmetij in na manj kvalitetnih površinah,
- vas naj se širi tako, da se bo pri tem ohranjala kvalitetna krajinska slika naselja,
- med vasmi je treba ohranjati presledke, da bi se vzdrževal vzorec gručaste poselitve, preprečiti bi morali linearno zazidavo ob komunikacijah, ki vodi v zlivanje naselij v nepregledne in neizrazne aglomeracije.

Poleg analize obstoječega stanja so zelo pomembni tudi cilji za razvoj in prenavo podeželskega naselja. Ti cilji so predvsem izboljšanje kvalitete bivanja prebivalcev, kmetijske dejavnosti, prometne infrastrukture, oskrbnih funkcij, zelenih in rekreacijskih površin.

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007 – 2013 je nastal s finančno pomočjo Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in ga je razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Bistveni cilj ukrepa je, s podporo kakovostnih naložb v obnovo in razvoj podeželskih naselji, izboljšati življenjske pogoje v podeželskih skupnostih in prispevati k privlačnosti podeželja za razvoj različnih dejavnosti. Finančna pomoč se zagotovi v obliki nepovratnih sredstev. 50% se zagotovi iz javnih sredstev in 50% upravičenih izdatkov zagotovi upravičenec. Višina sofinanciranja je omejena in znaša od 10.000 evrov do 250.000 evrov.

Predmet podpore so naložbe:

- Urejanje površin za skupne namene in potrebe v podeželskih naseljih (ureditev javnih površin znotraj naselja z namenom zagotavljanja varnosti prebivalcem in obiskovalcem: ureditev pločnikov, parkirišč, avtobusnih postajališč, javne razsvetljave, kolesarskih poti in javnih rekreacijskih površin).
- Urejanje vaških jeder (predmet podpore je infrastruktura povezana z videzom vaških središč).
- Urejanje infrastrukture in povezav v naseljih (predmet podpore je ureditev in izgradnja infrastrukture)
- Obnavljanje in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko družjenje, kulturno-umetniško, športno in drugo pristočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju.

2.3 Normativni okvir urejanja podeželja

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt., UL RS, št. 33/2007) ureja prostorsko načrtovanje kot del urejanja prostora, tako da določa vrste prostorskih aktov, njihovo vsebino in medsebojna razmerja ter postopke za njihovo pripravo in sprejem. Zakon ureja tudi opremljanje stavbnih zemljišč ter vzpostavitev in delovanje prostorskega informacijskega sistema. Pod ta zakon spadajo tudi zahteve Direktive 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne, 27. junija 2001, o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje, ki se nanašajo na obveznost zagotavljanja kakovosti okoljskih poročil.

V diplomskem delu se ukvarjamo z naseljem znotraj občine, zato bomo na kratko povzeli značilnosti kaj naj bi vseboval občinski prostorski načrt. Občinski prostorski načrt je prostorski akt, s katerim se, ob upoštevanju usmeritev iz državnih prostorskih aktov, razvojnih potreb občine in varstvenih zahtev, določijo cilji in izhodišča prostorskega razvoja občine, načrtujejo prostorske ureditve lokalnega pomena ter določijo pogoji umeščanja objektov v prostor. Občinski prostorski načrt vsebuje strateški in izvedbeni del.

Na podlagi usmeritev glede razvoja poselitve, razvoja v krajini ter zasnove gospodarske javne infrastrukture se določijo usmeritve za določitev namenske rabe zemljišč za:

- stavbna zemljišča,
- kmetijska zemljišča,
- gozdna zemljišča,
- vodna zemljišča,
- druga zemljišča.

V zasnovi gospodarske javne infrastrukture se, upoštevajoč usmeritve prostorskega razvoja občine, prikažejo obstoječa omrežja in objekti državnega in regionalnega pomena in pomembnejša obstoječa in načrtovana omrežja in objekti lokalnega pomena iz naslednjih področij:

- prometne infrastrukture,
- elektronskih komunikacij, kjer se opredeli način zagotavljanja komunikacijskih storitev,
- energetike, skladno z lokalnim energetskega konceptom,
- komunalnega in vodnega gospodarstva ter varstva okolja,
- drugih področij gospodarske javne infrastrukture lokalnega pomena.

Enota urejanja prostora je območje, ki obsega naselje, del naselja ali del odprtega prostora in se določi na podlagi:

- analize značilnosti prostora,
- upoštevanja režimov iz pravnih aktov s področij: varstva okolja in zdravja ljudi, ohranjanja narave in varstva kulturne dediščine ter omejitev, povezanih z gospodarsko javno infrastrukturo,
- strateških usmeritev in načrtovanih prostorskih ureditev, vključno z možnostjo izgradnje predvidene gospodarske javne infrastrukture.

Analiza značilnosti prostora obsega analizo naravnih in ustvarjenih prostorskih lastnosti in morfoloških ter funkcionalnih značilnosti, kar zajema tudi območja prepoznavnosti, posebnih kvalitet in vrednot z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter urbanističnih in arhitekturnih značilnosti posameznih območij ter degradirana in problemska območja.

V občinskem prostorskem načrtu se za enoto urejanja prostora, kjer je predviden občinski podrobni prostorski načrt, določijo usmeritve za njegovo izdelavo.

Znotraj posameznih enot urejanja prostora se lahko določijo manjša območja, kjer se poleg prostorskih izvedbenih pogojev, ki veljajo v enoti urejanja prostora, določijo še podrobnejši prostorski izvedbeni pogoji.

Območja namenske rabe prostora

Namenska raba prostora se ob upoštevanju področnih predpisov določi oziroma prikaže glede na fizične lastnosti prostora in predvideno rabo ter v skladu z izhodišči in usmeritvami iz hierarhično nadrejenih prostorskih aktov. Deli se na:

- območja stavbnih zemljišč,
- območja kmetijskih zemljišč,
- območja gozdnih zemljišč,
- območja vodnih zemljišč in
- območja drugih zemljišč (npr. visokogorska zemljišča, pridobivalni prostor mineralnih surovin, območja za potrebe obrambe ter območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami).

V občinskem prostorskem načrtu se za celotno območje občine po posameznih enotah urejanja prostora določi oziroma prikaže območja podrobnejše namenske rabe prostora.

3 PREDSTAVITEV IN ANALIZA NASELJA HROVAČA PRI RIBNICI

3.1 Občina Ribnica

Občina Ribnica šteje 9246 prebivalcev (podatek po stanju 31. 12. 2006, www.ribnica.si), ki živijo v 64 naseljih. Njena površina je 154 m², povprečna nadmorska višina pa 490 metrov. Danes občina Ribnica meji na pet sosednjih občin, in sicer na severu na občino Velike Lašče, na jugu na občino Kočevje, na severovzhodu na občino Dobropolje, na severozahodu na občino Sodražica in na jugozahodu na občino Loški Potok.

Slika 1: Lega občine Ribnica
(vir: www.wikipedia.org)

V vsem povojnem obdobju je bila občina Ribnica uvrščena v ljubljansko oz. osrednje-slovensko statistično regijo. Z Ljubljano, kot središčem te statistične regije, jo je povezovala in jo tudi še danes, močna vsakodnevna ekonomska migracija. Na osnovi določil Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (1999) in Uredbe o standardni klasifikaciji teritorialnih enot (2000) pa spada občina Ribnica od leta 2000 v regijo, imenovano Jugovzhodna Slovenija. To je nekdanja Dolenjska regija, razširjena z občinami iz upravnih enot Kočevje in Ribnica in je po površini z 2.675 km² največja slovenska regija, po številu prebivalstva pa je uvrščena šele na peto mesto (<http://www.ribnica.si>). Več kot polovica območja regije ima status demografsko ogroženega območja, na njem živi več kot 30% prebivalcev. Gospodarski pokazatelji, kot so gospodarnost, donosnost, dohodkovnost, investiranje in financiranje so v regiji ugodni. Prednost regije je velika izvozna usmerjenost, saj se na tujih trgih ustvari več kot polovica prihodkov. Območje regije je zelo raznoliko tako po gospodarski kot tudi po splošni razvitosti: poseljenost, brezposelnost, splošni izobrazbeni nivo, demografska ogroženost, prevladujoče dejavnosti, kulturno-zgodovinski elementi, geografske značilnosti ... V območju regije sta samo dve občini, ki nista opredeljeni kot področji s posebnimi razvojnimi problemi, to sta: Novo mesto in Ribnica. Izbranih je bilo 5 kriterijev, na osnovi katerih se je ugotavljal status področja s posebnimi razvojnimi problemi:

- bruto osnova za dohodnino manj kot 80 % in indeks rasti prebivalstva pod 96,
- registrirana brezposelnost v prvem polletju 1999 presega za 20 % državno povprečje,
- delež aktivnega prebivalstva v kmetijstvu presega za 20 % državno povprečje,
- delež površine območij z omejenimi dejavniki presega 50 % površine občine,
- več kot polovica območja občine leži v 10 km obmejnem pasu.

Občina Ribnica ne presega mejnih vrednosti niti po enem kriteriju, zato ji je bil tudi dodeljen takšen status. Navedeni status občine je odraz različnih usmeritev in aktivnosti v preteklih letih, ki so se izkazale kot pravilne. Po drugi strani pa ima navedeni status tudi negativno plat, saj občina ne more kandidirati na vse državne razpise, ker so nekatera državna sredstva namenjena samo spodbujanju razvoja slabše razvitih območij.

Z naraščanjem prebivalstva, razvojem industrije in obrti je bil po 2. Svetovni vojni prisoten velik pritisk na naseljevanje trga Ribnica, sočasno z izgradnjo industrijskih objektov. Zgostila

se je gradnja v samem mestnem središču in ob vpadnicah, naselja pa so se začela širiti tudi na novih površinah, posebno proti Hrovači in za trgovom proti lesno predelovalnemu podjetju Inlesu. Franc Lesar pravi, da je bila storjena velika napaka, ko se je dopustilo širjenje Inlesa proti Hrovači in mestu Ribnica, ker imamo sedaj industrijo sredi Ribnice (Glasilo občine Ribnica-REŠETO, Kaj rabi Ribnica za skladen razvoj prostorsko-urbanističnega načrtovanja, Franc Lesar, marec 2007).

Omrežje naselij v občini Ribnica

Na osnovi podatkov o lokalnem omrežju naselji analiziramo sistem centralnih in drugih naselji na mikroravni. Centralnost določimo na podlagi števila prebivalcev, njihove rasti in upadanja, števila delavnih mest, migracij, gravitacij in opremljenosti naselji. Naselja na lokalni ravni pa delimo na urbana, urbano-ruralna in ruralna, glede na delež neagrarnega prebivalstva (Pogačnik, 2006).

Ribnica je občinsko in upravno središče, ki ima poleg ustanov druge stopnje (pošta, zdravstvena ambulanta, bančna podružnica, policijska postaja, lekarna, obrt...) še zdravstveni dom, knjižnico, izpostavo temeljnega sodišča ... (Geografski atlas Slovenije, 1995)

Prebivalcem Hrovače so centralne dejavnosti lahko dostopne, saj se zgoraj naštetje dejavnosti nahajajo v radiju 500 metrov.

3.2 Hrovača

Hrovača je vas z večjim gručastim delom ob križišču cest proti Ribnici, Otavicam, Goriči vasi in glavni cesti ter manjšim obcestnim delom, z med domačini rečenim imenom, Mala Hrovača ob glavni cesti Ribnica-Kočevje. Po zadnjih podatkih ima vas blizu sedemdeset hišnih števil in šteje 198 prebivalcev (www.stat.si, 2002).

»Hrovača je dobila, kakor trdi jezikoslovec pater Škrabec in že prej Anton Lesar, ime od Hrvatov ter je nastala Hrvatja vas, kar je Hrovača. (Hrovača je pokvarjeno slovensko ime, privzeto iz nemškega Krobatsch)« (L. Hauptman, Tekavec, 2002).

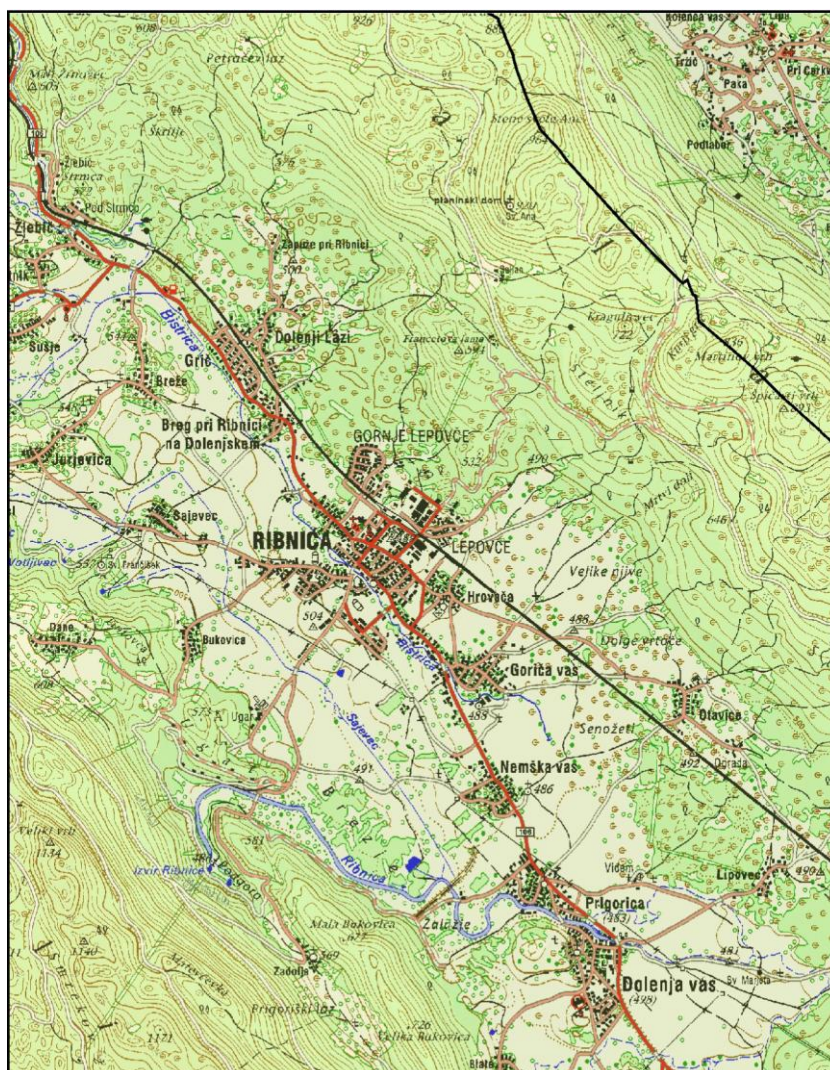
Hrovača je v svojem gručastem strnjenem delu obdržala prevladujočo kmečko zasnovo domov, medtem ko v današnji občestni »Mali« Hrovači stojijo zasebne hiše nekdanjih obrtnikov, delavcev in drugega nekmečkega prebivalstva. Gručasti del vasi je žarkasto strnjen ob osrednji cesti, ki je v smeri JZ-SV speljana od glavne ceste Ribnica-Kočevje do Male gore. V gručastem delu Hrovače je danes opuščenih kar nekaj kmečkih domov. Lastniki so se izselili in domačijo ohranjajo le zaradi ohranjanja gradbene lokacije za svoje potomce, ki pa se le poredko vračajo v vas.

3.2.1 Lega in položaj Hrovače

Hrovača je eno od 64 naselji v občini Ribnica in leži južno poleg Ribnice in meji jugovzhodno na naselje Goričo vas in vzhodno na naselje Otavice.

Položaj vasi je ugoden, saj se praktično drži mesta Ribnica in na obrobju poteka glavna prometna žila Kočevje-Ljubljana. Okoli vasi prevladuje ravninski svet. Od glavnega mesta Ljubljana je oddaljena 45 kilometrov. Prometnica, ki vodi preko Hrovače proti Kočevju in naprej vse do meje s Hrvaško, je predvsem v poletnem času precej obremenjena.

Slika 2: Lega Hrovače v občini Ribnica
(Vir: <http://www.geoprosor.net/piso/>)

Naravne in kulturne znamenitosti naselja Hrovača pri Ribnici

Vaška lipa

Glavna ulica se v osrednjem delu naselja razširi v trg s stoletno vaško lipo, ki je najbolj prepoznavna naravna vrednota naselja in z večjim odprtim prostorom Ožji središnji del vasi zavzema prostor »Pri lipi«, kjer se križajo ceste štirih smeri. Stoletna košata lipa je osrednja dominanta kraja. Ob njej vaščani organizirajo različne prireditve, ki so daleč presegle lokalne

Slika 3: Vaška lipa v središču Hrovače

okvire. Zelo obiskane so vsakoletne decembrske prireditvi Miklavževanje in Žive jaslice, v začetku septembra pa Fižolov dan.

Pokopališče s cerkvijo Svete trojice

Del južnega roba Hrovače oklepa cerkev sv. Trojice z osrednjim ribniškim pokopališčem. Pisni viri pričajo, da so jo v velikosti kakršna je danes, sezidali leta 1909, slikar Simon Ogrin pa je notranjost cerkve tri leta kasneje tudi poslikal. Pomembno je tudi leto 1968, ki je zapisano kot leto obnove in razširitve pokopališča, ponovno širjenje pokopališča pa je bilo leta 2007. Cerkev se drži tudi grobnica, kjer so pokopani zadnji lastniki ribniškega gradu iz rodbine Rudež (Tekavec, 2002).

Škrabčeva domačija

Osrednja zanimivost vasi je prenovljena Škrabčeva domačija, ki postaja središče kulturnega, poslovnega in družabnega življenja. V današnji podobi je domačija nastala po letu 1832, ko so Škrabčevi kupili to posestvo in zgradili zidan stegnjeni dom, leta 1838 so postavili leseno kaščo, v približno istem času še kozolec in nekaj let pozneje svinjak. Le leseni skedenj, ki je bil vrisan že v franciscejski kataster, so obdržali v prvotni podobi. Obdržal se je do leta 2002,

ko so na istem mestu postavili oblikovno povsem enako protokolarno stavbo z imenom skedenj.

Škrabčeva hiša ima ambientalno muzejsko postavitvev, saj se na ta način najbolje ponazori namembnost prostorov. Glavna vrednost zbirke je avtohtoni izvor eksponatov. Celotna zbirka šteje več kot 600 predmetov, oblačil, listin in knjig in s tem ustvarja identiteto ter nosi poslanstvo muzeja.

Slika 4: Škrabčeva domačija
Vir: Arhiv Škrabčeve domačije, 2003

Objekti so muzejsko poslovni kompleks, ki je sestavljen iz dveh segmentov. Prvi del obsega stanovanjsko hišo, kaščo in kozolec. Drugi segment predstavlja skedenj, ki je povsem izgubil prvotno namembnost in je danes namenjen tako razstavnemu prostoru kot tudi poslovnim potrebam lastnika.

»Škrabčeva domačija sodi med najbolj kakovostno prenovljene kulturne spomenike na Slovenskem« (Hazler, 2002).

Pri **skednju** je avtentično ohranjena le zunanja podoba skednja, medtem ko sta namembnost notranjosti in izgled popolnoma spremenjena. Je največja zgradba domačije. V preteklosti je služil spravilu sena, slame, kmetijskega orodja. Danes pa lahko rečemo, da je v skednju združena sedanost s preteklostjo, lahko ga poimenujemo sodoben muzej z multimedijo. Skedenj je razdeljen v dva razstavna prostora. Spodnji del je namenjen poslovnim srečanjem, predavanjem, literarnim večerom, predvajanju filmov, manjšim zabavam, sprejemom ... Zgornji del pa je namenjen različnim razstavam.

Slika 5: Skedenj s skulpturami pred vhodom
Vir: Arhiv Škrabčeve domačije, 2003

Zgornji del je namenjen predstavitvi orodij za izdelovanje lesenih (suhorobarskih) predmetov, ki so neprecenljiv del kulturne dediščine Ribniške doline. Zgornje nadstropje krasi tudi Begičev relief iz žgane gline.

Gostilna Andoljšek - »Lobajnca«

Gostilna Andoljšek je gostilna s tradicijo. Ustanovljena je bila že leta 1923. Njen prvi lastnik je bil Janez Škrabec. Zaradi vojnih viher so jo leta 1940 zaprli in za daljše obdobje prekinili delovanje. Ponovno sta jo leta 1977 odprla Vera in Alojz Andoljšek.

Gostje, ki so danes predvsem Ribničani, so gostilno poimenovali Lobajnca in to ime se je obdržalo vse do danes. Ime Lobajnca je dobila po pokopališču, ki je poleg gostilne. Prvotno so imeli 30 sedežev, danes pa lahko zagotovijo postrežbo 100 gostom. Tudi svojo ponudbo so razširili. Od menija balkanske hrane (ražnjiči, čevapčiči) danes nudijo svojim gostom dopoldanska kosila, jedi po naročilu, poročne, slavnostne večerje in sedmine.. Prednost gostinskega objekta je v tem, da ga obdaja parkirišče za 50 avtomobilov.

Slika 6: Gostilna Andoljšek – »Lobajnca«

Kersničeva ključavničarska delavnica in štirna sredi Hrovače

Škrabčeva domačija v Hrovači ima pod svojim okriljem nov objekt Kersničevo kovačnico. Gre za stari rod družine hrovaških ključavničarjev in kovačev, ki so več desetletji ustvarjali tehnično kulturno Ribniške doline. Leta 2006 so dediči Mežnarjevo domačijo prodali Janezu

Škrabcu. Novi prostor, ki deluje pod okriljem Škrabčeve domačije, ponosno nosi spomin na družinsko ime izvornih lastnikov ter na obrt, ki je več kot 100 let zapolnjevala njegove prostore.

Razvoja prenova je ohranila merila in vrednote v Hrovači razvitega stavbarstva, prikaz ključavničarstva in kovaštva je omejen le na simbolni prikaz nekaj prepoznavnih orodij in izdelkov kot tudi s slikovno podobo delavnice pred prenovo. Kersničeva kovačnica bo odslej delovala kot sodobno preurejen prostor za prikaze ustvarjalne in umetniške moči.

Štirna (napajališče za živino)

Štirna je bila v preteklosti pomembno orodje za kmetovanje, danes pa je dobila drugo vsebino. Ne samo da je dalo vaškemu jedru estetsko vrednost, predstavlja del tradicije kmečkega prebivalstva. Tu so napajali živino, se zbirali in si izmenjali novice. Danes je njen namen predvsem v obuditvi in prikazu prvotne vloge. Arhitekt je poleg postavil tudi kamnito klop, da bi se ponovno obudila funkcija zbirališča. V prihodnje imajo namen v napajališče dati tudi ribe, ki bodo poleg turistične funkcije, nosile tudi vlogo naravnih čistilcev.

Slika 7: Kersničeva ključavničarska delavnica in korito sredi Hrovača

Vir: <http://www.skrabceva-domacija.com>

3.3 Analiza stanja na podlagi anketnega vprašalnika

V diplomski nalogi smo se ukvarjali s prostorsko ureditvijo Hrovače, ki smo jo analizirali tudi s pomočjo anketnega vprašalnika. Cilj je bil ugotoviti mnenja prebivalcev Hrovače, o trenutni urejenosti prostora in ob preučitvi njihovih predlogov izboljšati urejenost prostora. Anketni vprašalnik je bil sestavljen iz štirih sklopov, in sicer sociodemografskega (splošna vprašanja), kmetijskega, urejenosti prostora ter turizma in kulture.

Prvi sklop vprašanj je bil namenjen splošnim sociodemografskim vprašanjem, ki so podala vpogled o gospodinjstvih v Hrovači. Osrednje spremenljivke so bile: število članov gospodinjstva, starost članov, spol, status, izobrazba, zaposlitev in kraj zaposlitve. Te spremenljivke bomo nato povezali z drugimi vprašanji.

V drugem delu vprašalnika smo obravnavali gospodinjstva, ki se ukvarjajo s kmetijstvom. Zanimalo nas je, kakšni so pogoji za kmetovanje, kako bi lahko povečali zanimanje za kmetovanje, in kaj bo s kmetijstvom v prihodnje.

Tretji sklop anketnega vprašalnika je bil najbolj obširen, saj se nanaša na urejenost prostora. Zanimalo nas je, kaj vprašani na splošno menijo o urejenosti Hrovače, kako so zadovoljni z urejenostjo infrastrukture, katere napeljave in objekte imajo v posameznem gospodinjstvu, dostopnost do centralnih dejavnosti in, ali vidijo bližino industrijske cone kot slabost ali prednost. Zanimalo nas bo tudi, kaj menijo o tem, ali je Hrovača še vedno samostojna podeželska vas ali že del mesta Ribnica.

Zadnji sklop vprašanj je bil namenjen turizmu in kulturi. Ker ima Hrovača bogato kulturno dediščino, nas je zanimalo mnenje, po čem je Hrovača najbolj prepoznavna, kako Vaško etnološko turistično društvo Hrovača in Škrabčeva domačija vplivata na razvoj turizma v Hrovači, česa na področju turizma in kulture primanjkuje in, ali bi se želeli domačini ukvarjati s turistično panogo.

Metoda izvedbe anketnega vprašalnika

Anketo smo izvedli marca 2009 v obliki anonimnega anketnega vprašalnika, po posameznih gospodinjstvih v Hrovači.

Tipi vprašanj, ki smo jih uporabili:

- **vprašanja zaprtega tipa:** odgovori so vnaprej določeni, anketiranec izbere le tistega, ki mu ustreza (podčrta, obkroži ...),
- **vprašanja odprtega tipa:** zahtevajo proste odgovore, anketiranec jih formulira sam,
- **kombinirani tip vprašanj:** raziskovalna metoda nam omogoča, da poleg že vnaprej ponujenih odgovorov, lahko anketiranec poda tudi prost odgovor. Običajno ga napiše pod rubriko drugo.

Anketni vprašalnik smo razdelili po posameznih gospodinjstvih po Hrovači in jim ponudili možnost, da ga rešijo z našo pomočjo ali pa sami. Večina se je odločila, da bo vprašalnik izpolnila sama. Pred začetkom izpolnjevanja anketnega vprašalnika smo jim razložili navodila izpolnjevanja. Ciljna skupina starejših se je po večini odločila, da anketni vprašalnik izpolni z našo pomočjo. Kljub temu da nas ni nihče zavrnil in je bilo razdeljenih 40 anketnih vprašalnikov, smo jih vrnjenih dobili 27.

Opis vzorca

Po popisu prebivalstva leta 2002 je bilo v Hrovači 54 gospodinjstev (www.stat.si). Anketiranih je bilo 27 gospodinjstev po celotni Hrovači, kar je točno 50 %. V raziskavi smo poskušali zajeti čim bolj različna gospodinjstva.

3.3.1 Sociodemografija (splošna vprašanja)

Vprašanje 1: Spol anketiranca

Preglednica 1: Anketirani po spolu

SPOL	ŠTEVILO	V ODSOTOKIH
MOŠKI	8	30%
ŽENSKI	19	70%
SKUPAJ	27	100%

Glede na strukturo in vsebino anketnega vprašalnika ni bilo pomembno kateri od članov posameznega gospodinjstva odgovarja na vprašanja, zato je odgovarjalo 19 žensk (70 %) in 8 moških (30 %).

Vprašanje 2: Starost anketirancev

Preglednica 2: Starostna struktura anketiranih po spolu

SPOL	STAROST	%	SKUPAJ
MOŠKI	31-40	5	61%
	41-51	1	13%
	51-60	1	13%
	61-70	1	13%
	nad 71		
ŽENSKI	31-40	2	11%
	41-51	6	31%
	51-60	7	37%
	61-70	3	16%
	nad 71	1	5%
			27

Na anketni vprašalnik je odgovarjalo največ žensk starih med 51 in 60 letom, sledijo ženske stare od 41 do 50 let. Večina moških, ki je odgovarjala na anketni vprašalnik je starih od 31 do 40 let.

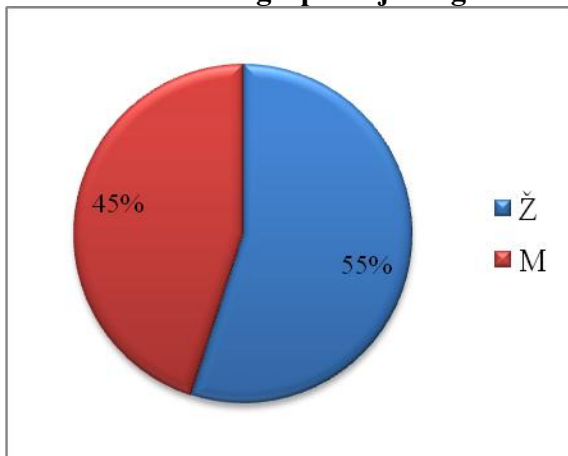
Vprašanje 3: Koliko članov šteje vaše gospodinjstvo?

Velikost gospodinjstev

Po popisu prebivalstva leta 2002 je bila v Hrovači povprečna velikost gospodinjstva 2,8 članov na gospodinjstvo (SURSA, Popisi prebivalstva za leto 2002). V 27 anketiranih gospodinjstvih živijo 104 člani in povprečna velikost gospodinjstva je 3,9 člana na gospodinjstvo. Do odstopanja prihaja po vsej verjetnosti zaradi tega, ker so se družine enkrat opredelile kot gospodinjstvo, ki je ločeno in živijo starši in otroci posebej in drugič, da živijo skupaj.

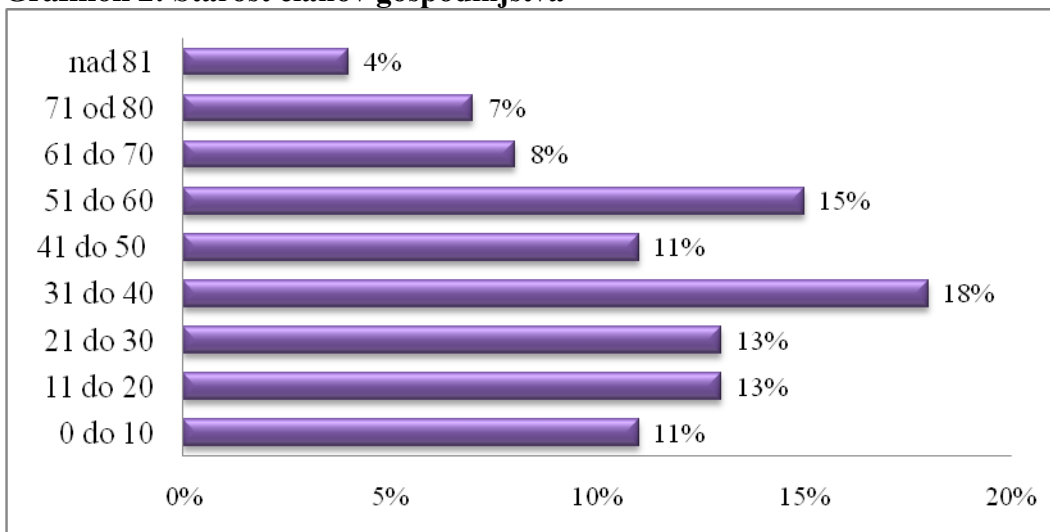
Vprašanje 4: V tabelo prosim vpišite vse člane vašega gospodinjstva, od najstarejšega do najmlajšega. Pri statusu, izobrazbi, zaposlitvi in kraju zaposlitve napišete le številko odgovora, ki je napisana pred odgovorom. Za otroke pri izobrazbi, zaposlitvi in kraju zaposlitve pustite prazne kvadratke, pri upokojencih pa pustite prazna kvadrata pri zaposlitvi in kraju zaposlitve.

Grafikon 1: Člani gospodinjstev glede na spol

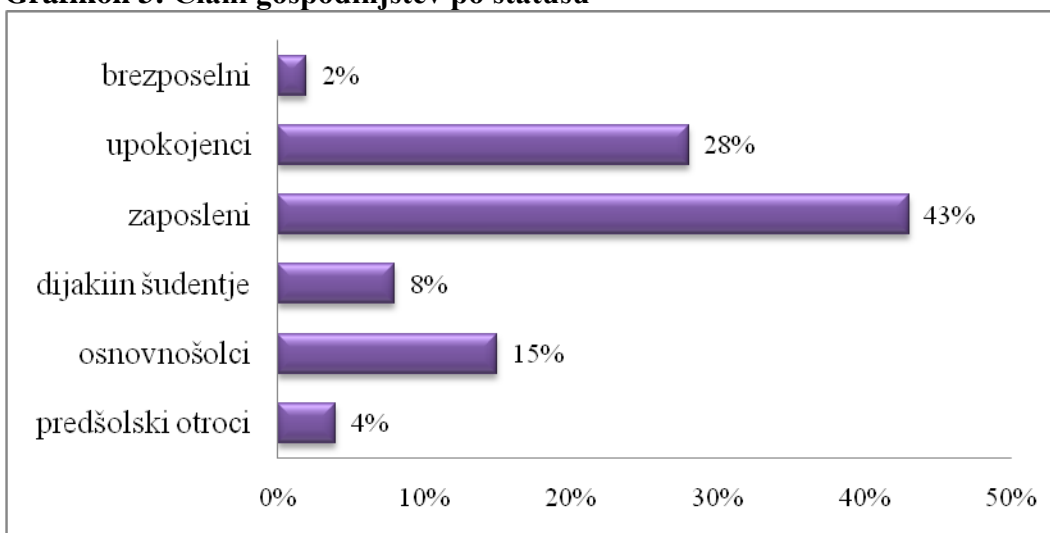
V 27 anketiranih gospodinjstvih živi 104 članov gospodinjstva, in sicer 57 (55 %) žensk in 47 moških (45 %).

Grafikon 2: Starost članov gospodinjstva

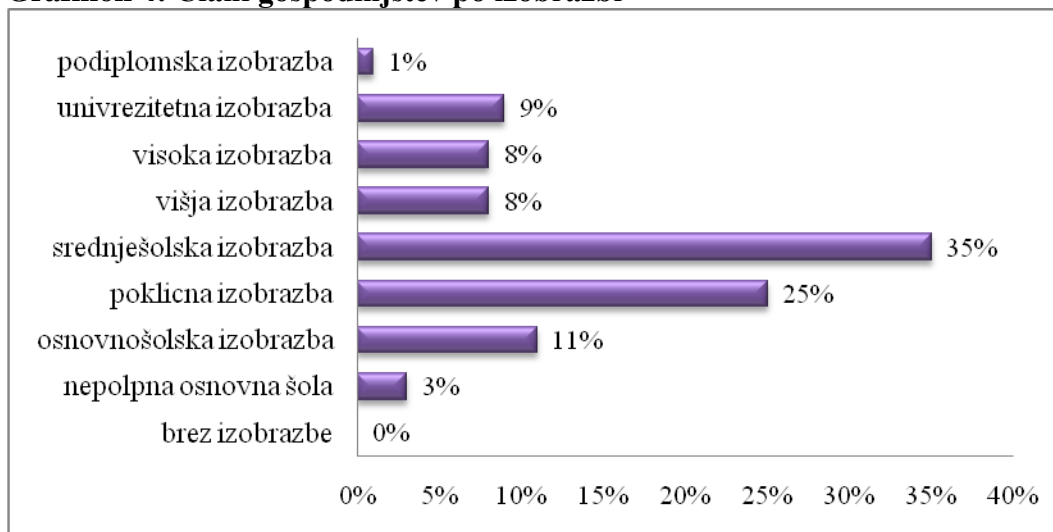

Največ prebivalcev Hrovače je starih med 31 in 40 let (18 %), sledijo prebivalci stari med 51 in 60 let (15 %), med 21-30 let (13 %), med 11 in 20 let (13 %), med 41 in 50 let (11 %), med 0 in 10 let (11 %), med 61 in 70 let (8 %), med 71 in 80 let (7 %) in stari nad 81 let

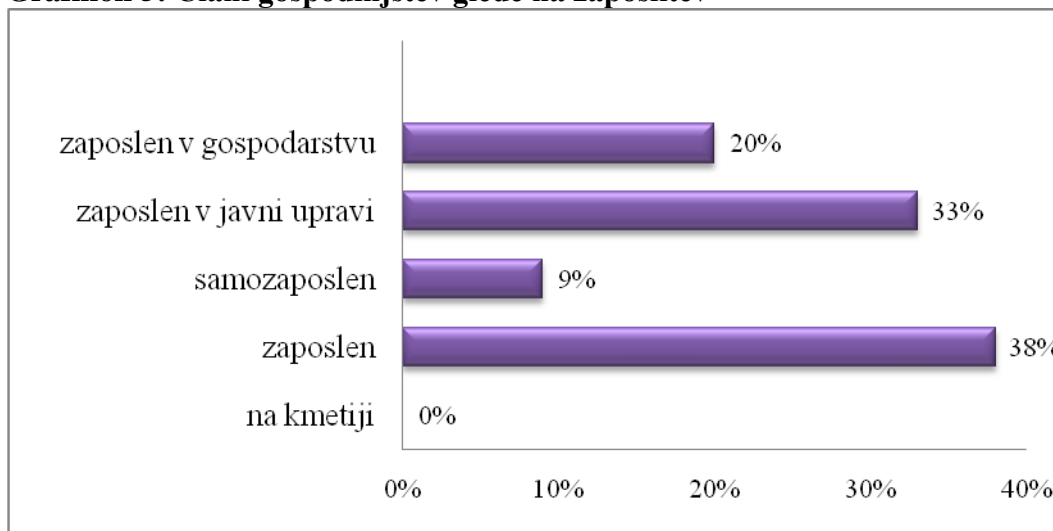
Grafikon 3: Člani gospodinjstev po statusu

Graf prikazuje člane gospodinjstev glede na status. Največ, članov gospodinjstev je zaposlenih (43 %), sledijo upokojnici (28 %), osnovnošolci (15 %), dijaki in študentje (8 %), predšolski otroci (4 %) in brezposelni (2 %).

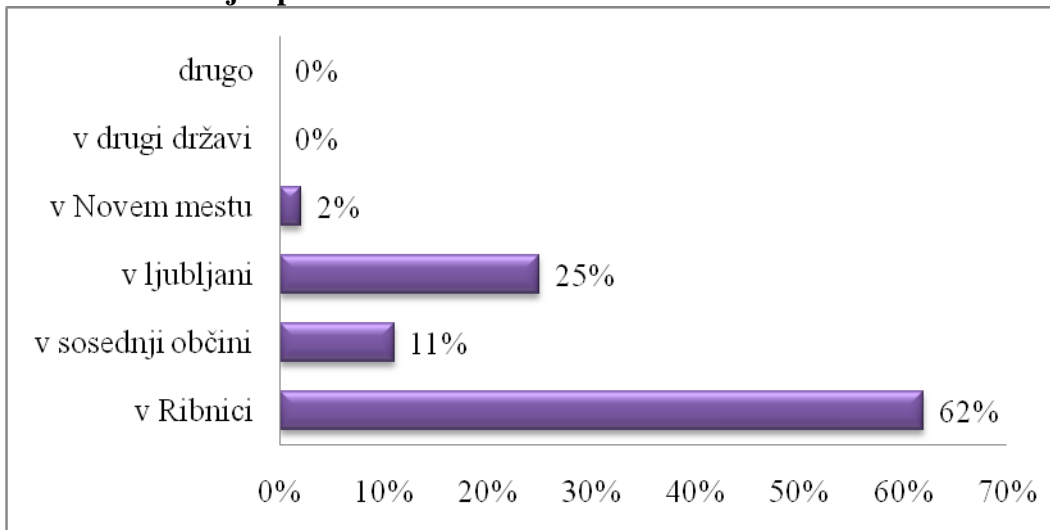
Grafikon 4: Člani gospodinjstev po izobrazbi

Graf prikazuje člane gospodinjstev glede na izobrazbo. Največ jih ima srednješolsko izobrazbo (35 %) sledijo s poklicno izobrazbo (25 %), osnovnošolsko, univerzitetno, višjo, visoko izobrazbo, nepopolno osnovno šolo in podiplomskim študijem. Nižjo izobrazbo imajo predvsem starejši, stari več kot 70 let, višje izobražene pa so mlajše generacije (stari med 25 in 35 let).

Grafikon 5: Člani gospodinjstev glede na zaposlitev

V Hovači je zaposlenih 43 % prebivalcev. Največ se jih je opredelilo za odgovor zaposleni (38 %), sledijo zaposleni v javni upravi (33 %), zaposleni v gospodarstvu (20 %) in samozaposleni (9 %). Nihče od zaposlenih ni zaposlen na kmetiji.

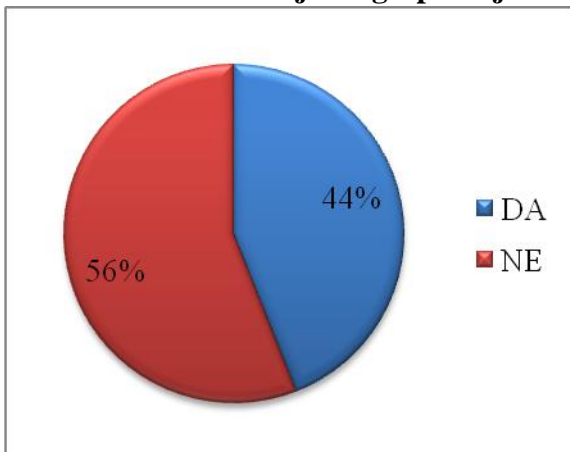
Grafikon 6: Kraj zaposlitve

Največ prebivalcev Hrovače je zaposlenih v Ribnici (62 %), sledijo zaposleni v Ljubljani (25 %), zaposleni v sosednji občini (11 %) in zaposleni v Novem mestu (2 %).

Vprašanje 5: Ali živi v skupnem gospodinjstvu več generacij (npr. stari starši, otroci, vnuki ...)?

Grafikon 7: Generacije na gospodinjstvo

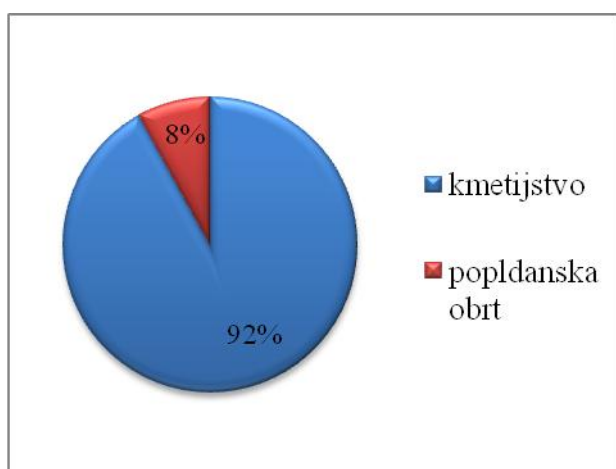
Kot je razvidno iz grafa v 44 % gospodinjstev živi več generacij. Glede na to da je Hrovača na podeželju, se mi zdi odstotek tistih, ki živijo v skupnem gospodinjstvu s svojimi starši dokaj nizek. Je pa res, da tudi tisti, ki so odgovorili, da v njihovem gospodinjstvu ne živi več generacij, živijo v isti hiši in imajo ločena gospodinjstva.

3.3.2 Dopolnilne dejavnosti in kmetijstvo

Vprašanje 6: Ali se v vašem gospodinjstvu ukvarjate z dopolnilno dejavnostjo?

Vprašanje 7: Če ste odgovorili z da s katero od naštetih dopolnilnih dejavnosti se ukvarjate v vašem gospodinjstvu (možnih več odgovorov)?

Grafikon 8: Dopolnilna dejavnost

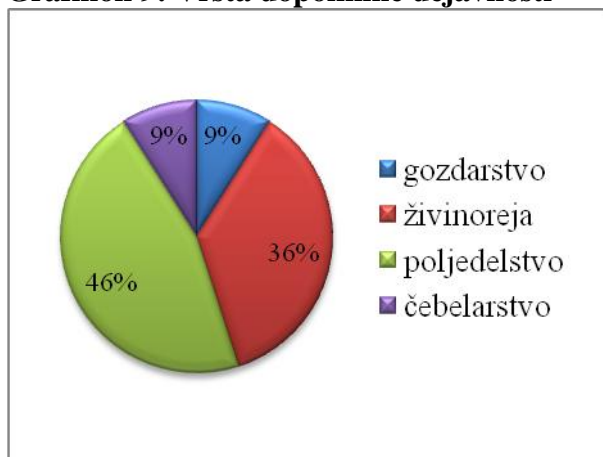
Z dopolnilno dejavnostjo se ukvarja 44% (12) gospodinjstev od 27 anketiranih in od tega kar 92 % (11) s kmetijstvom in 8 % (1) s popoldansko obrtjo.

Vprašanja za tiste, ki se ukvarjajo s kmetijstvom

Naslednji sklop vprašanj je namenjen samo tistim, ki se ukvarjajo s kmetijstvom, moja kvota jih je 11 (41 %).

Vprašanje 8: S katero kmetijsko dejavnostjo se pretežno ukvarjate (en odgovor)?

Grafikon 9: Vrsta dopolnilne dejavnosti

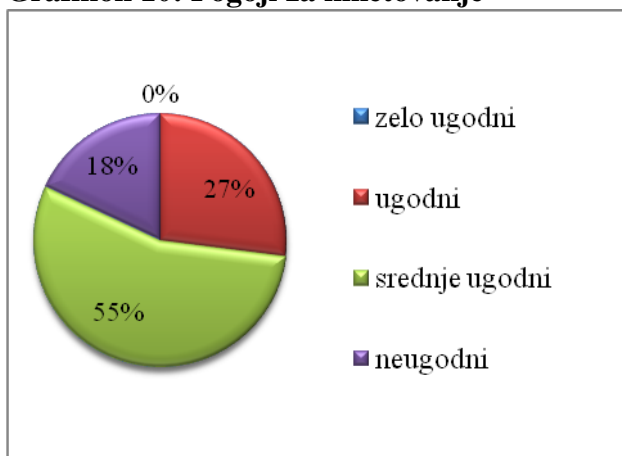

Največ se jih ukvarja s poljedelstvom (46 %), sledijo tisti, ki se ukvarjajo z živinorejo (36 %) v enem od gospodinjstev pa se ukvarjajo z gozdarstvom (9 %) in čebelarstvom (9 %). Večina teh, ki se ukvarja z dopolnilno

dejavnostjo, ima majhno kmetijo in pridelke oziroma živino porabijo za lastne potrebe.

Vprašanje 9: Kakšni so po vašem mnenju pogoji za kmetovanje v Hrovači?

Grafikon 10: Pogoji za kmetovanje

Nihče ni ocenil, da so pogoji za kmetovanje v Hrovači zelo ugodni, jih pa 27 % meni, da so pogoji za kmetovanje ugodni, 55 %, da so pogoji za kmetovanje srednje ugodni in 18 %, da so pogoji za kmetovanje neugodni. Takšni odgovori so pričakovani, saj so obdelovalne površine na ravnitem delu. Problem je le, da so zemljišča zelo razdrobljena.

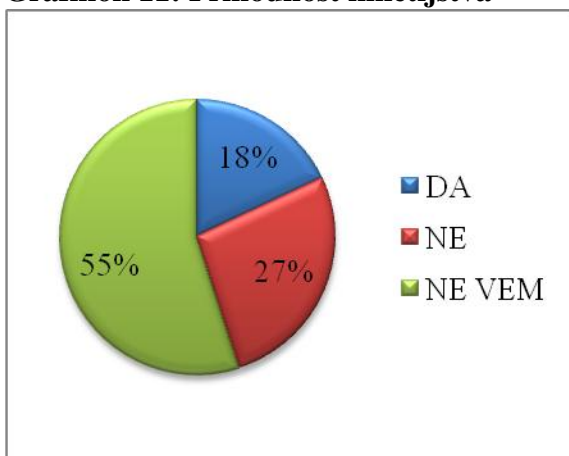
Vprašanje 10: Spol in starost gospodarja kmetije:

Od enajstih gospodarjev kmetije, je 8 moških in 3 ženske.

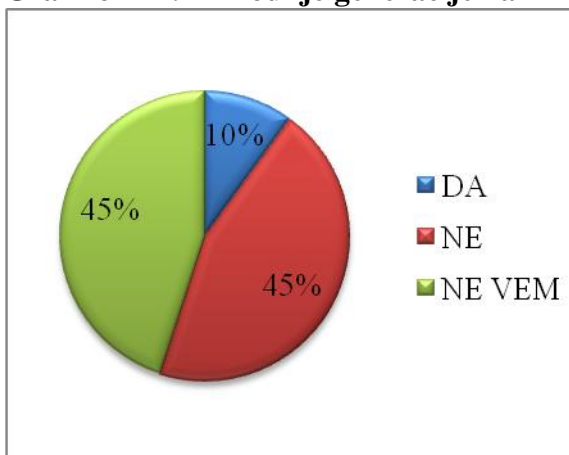
Preglednica 3: Gospodarji kmetij glede na starost

ŠTEVILO	STAROST				
	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80
	1 (9%)	1 (9%)	3 (27%)	1 (9%)	5 (46%)

Kot je razvidno iz tabele je največ gospodarjev kmetij starih med 71 in 80 let (46 %), sledijo gospodarji stari med 51 in 60 let. Mladih gospodarjev kmetij praktično ni, le eden je mlajši od 41 let. Iz teh odgovorov lahko sklepamo, da zanimanja pri mladih za kmetovanje ni.

Vprašanje 11: Ali se tudi v prihodnje nameravate ukvarjati s kmetijstvom ?**Grafikon 11: Prihodnost kmetijstva**

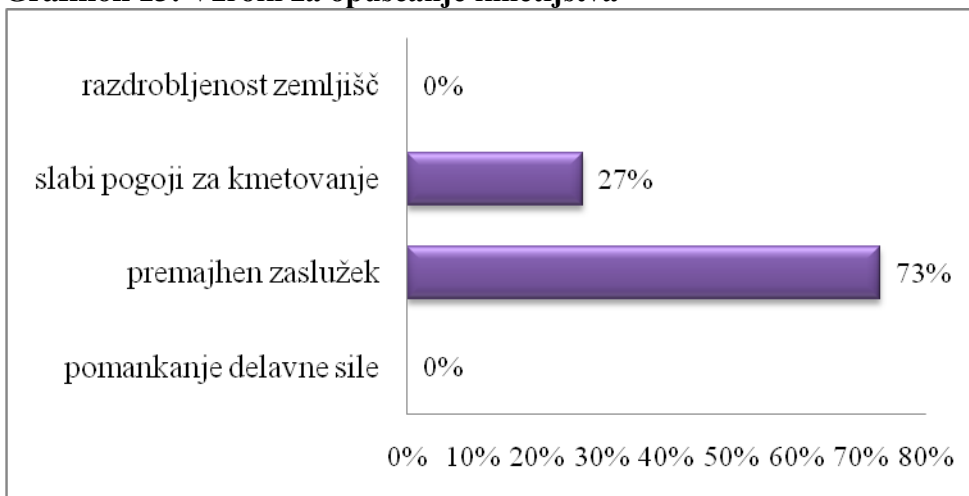
V dveh (18 %) gospodinjstvih se nameravajo tudi v nadaljne ukvarjati s kmetijstvom, v treh (27 %) gospodinjstvih bodo kmetijstvo opustili in šest (55 %) gospodinjtev še ne ve, ali se bodo s kmetijstvom ukvarjali tudi v prihodnje.

Vprašanje 12: Ali menite, da se bodo tudi prihodnje generacije ukvarjale s kmetijstvom?**Grafikon 12: Prihodnje generacije na kmetijah**

Na vrašanje, ali se bodo tudi prihodnje generacije ukvarjale s kmetijstvom, je le eno gospodinjstvo odgovorilo pritrdilno (10 %). 45 % jih meni, da se prihodnje generacije ne nameravajo ukvarjati s kmetijstvom. Ostalih 45 % anketiranih gospodinjstev pa ne ve, ali se bodo tudi prihodnje generacije ukvarjale s kmetijstvom.

Vprašanje 13: Kaj je po vašem mnenju vzrok za opuščanje kmetijstva?

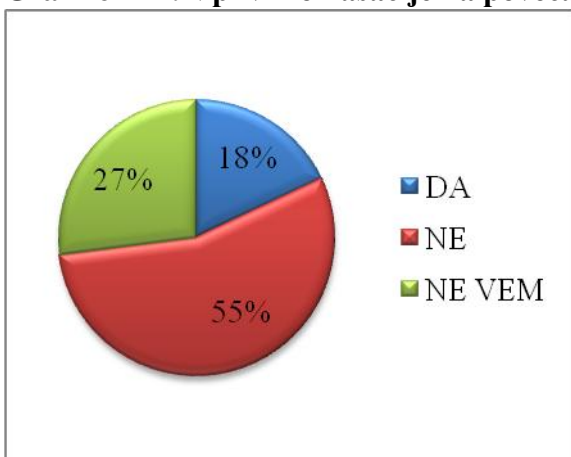
Grafikon 13: Vzroki za opuščanje kmetijstva

Na vprašanje o vzrokih opuščanja kmetijstva so bili možni štirje odgovori. Največ jih meni, da je vzrok za opuščanje kmetijstva premanjhen zaslužek (73 %). Ostali pa menijo, da so pogoji za kmetovanje v Hrovači slabi (27 %). Kar za dva od navedenih odgovorov se ni odločil nihče, in sicer, da za opuščanje kmetijstva primanjkuje delovne sile in razdrobljenost zemljišč.

Vprašanje 14: Menite, da bi se s komasacijo kmetijskih zemljišč število kmetov v Hrovači povečalo?

Grafikon 14: Vplivi komasacije na povečanje zanimanja za kmetovanje

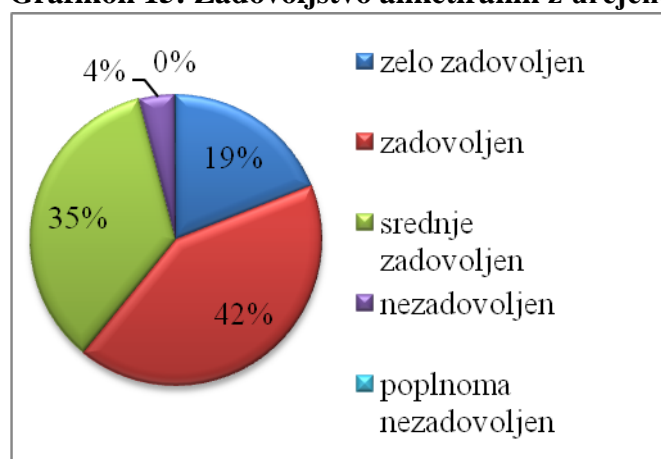
Največ vprašanih (55 %) meni, da se s komasacijo število kmetovalcev ne bi povečalo, za odgovor ne vem, se je odločilo 27 % vprašanih, 18 % vprašanih pa je mnenja, da bi se s komasacijo število kmetovalcev povečalo.

3.3.3 Urejanje prostora

Vprašanje 15: Kako ste zadovoljni z urejenostjo Hrovače?

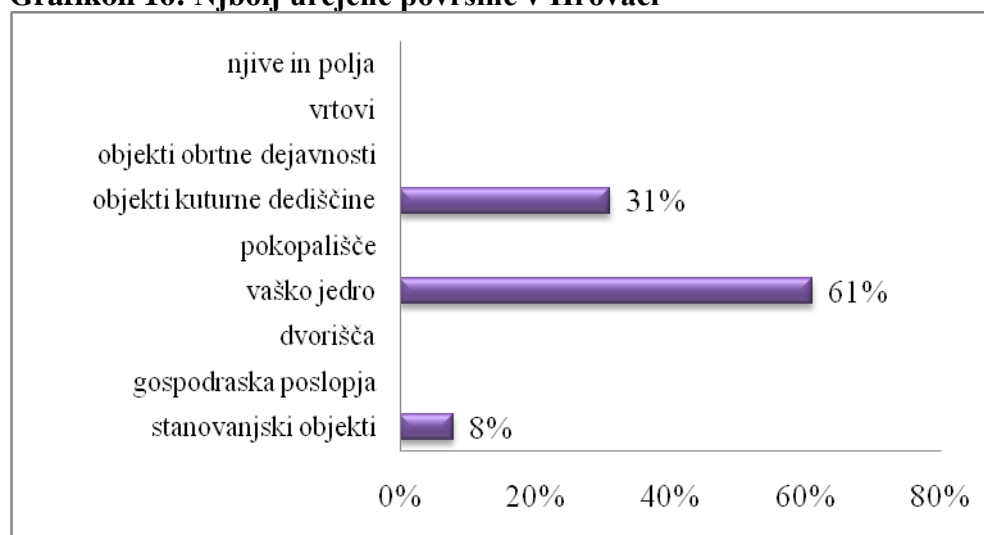
Grafikon 15: Zadovoljstvo anketiranih z urejenostjo Hrovače

Zaradi težnje vaščanov po celoletni urejenosti vasi, sem pri raziskavi pričakovala dobljene odgovore. Največ (42 %) jih je z urejenostjo Hrovače zadovoljnih, sledijo tisti, ki so srednje zadovoljni (35 %), zelo zadovoljni (19 %) in nezadovoljni (4 %). Nihče od vprašanih pa ni popolnoma nezadovoljen.

Vprašanje 16: Kaj je po vašem mnenju v Hrovači najbolj urejeno?

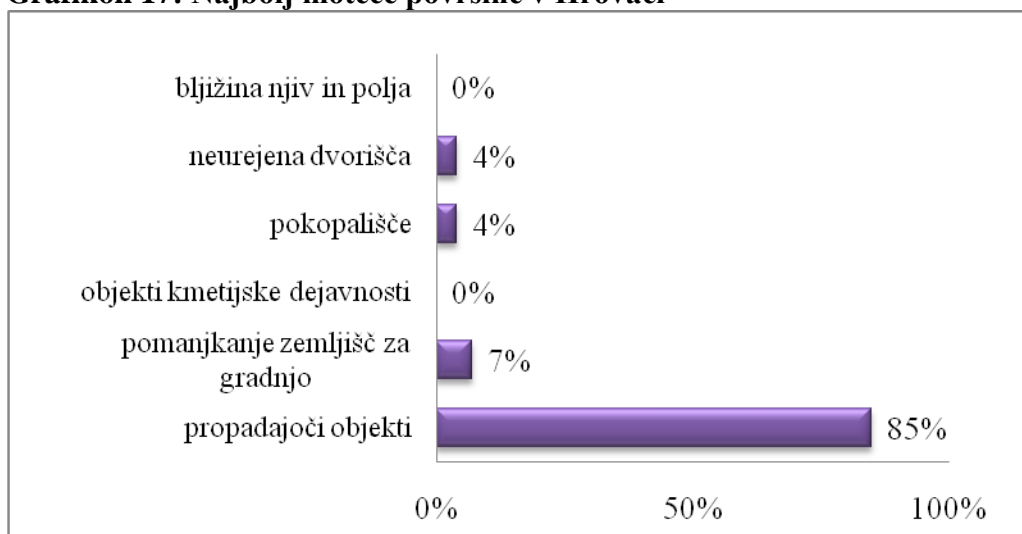
Grafikon 16: Najbolj urejene površine v Hrovači

Po mnenju Hrovačanov je najbolj urejeno vaško jedro (61 %), sledijo objekti kulturne dediščine (31 %), na zadnjem mestu je urejenost stanovanjskih objektov, saj jih kar 8 % meni, da so ti najbolj urejeni. Kot je razvidno iz grafa je bilo na to vprašanje možnih veliko odgovorov, vendar so se anketiranci opredelili samo med zgoraj navedenimi tremi.

Vprašanje 17: Kaj je po vašem mnenju v Hrovači najbolj moteče?

Grafikon 17: Najbolj moteče površine v Hrovači

Na vprašanje, kaj je v Hrovači najbolj moteče je bilo možnih več odgovorov. Po mnenju anketirancev so najbolj moteči propadajoči objekti, saj jih kar 85 % meni tako. Za dva od vprašanih je najbolj moteče pomanjkanje primernih zemljišč za gradnjo (7 %). Po eden od anketiranih pa meni, da so najbolj moteča neurejena dvorišča (4 %) in pokopališče (4 %).

Vprašanje 18: Kako so zadovoljni z infrastrukturo v naselju?

Preglednica 4: Zadovoljstvo z infrastrukturo

	ureditev infrastrukture v naselju		
	zelo zadovoljni	zadovoljni	nezadovoljni
VODOVOD	22%	78%	0%
ELEKTRIKA	22%	70%	8%
TELEFON	11%	82%	8%
GREZNICE	0%	67%	33%
CESTNO OMREŽJE	0%	48%	52%
ODLAGANJE ODPADKOV	0%	41%	59%
ZELENE POVRŠINE	0%	89%	11%
REKREACIJSKE POVRŠINE	0%	26%	74%

VODOVOD: Z vodovodnim omrežjem je zadovoljnih 78 % vprašanih, 22 % jih je zelo zadovoljnih in nihče ni nezadovoljen.

ELEKTRIKA: Z električnim omrežje je zadovoljnih 70 % vprašanih, 22 % jih je zelo zadovoljnih in 8 % nezadovoljnih. Z električnim omrežjem so predvsem zelo zadovoljni v središču Hrovače, saj so jim pred kratkim napeljali podzemno napeljavo.

GREZNICE. Z greznicami je zadovoljnih 67 % vprašanih, 33 % jih je nezadovoljnih in nihče od vprašanih ni zelo zadovoljen. Glede na odgovore so z greznicami vaščani Hrovače dokaj zadovoljni, vendar si kljub temu želijo, da bi čim prej zgradili kanalizacijsko omrežje skozi celotno vas.

CESTNO OMREŽJE: S cestnim omrežjem je nezadovoljnih 52 % vprašanih, 48 % je zadovoljnih in nihče ni zelo zadovoljen. Predvsem so vprašani nezadovoljni s preozko in poškodovano cesto, ki pelje skozi vas.

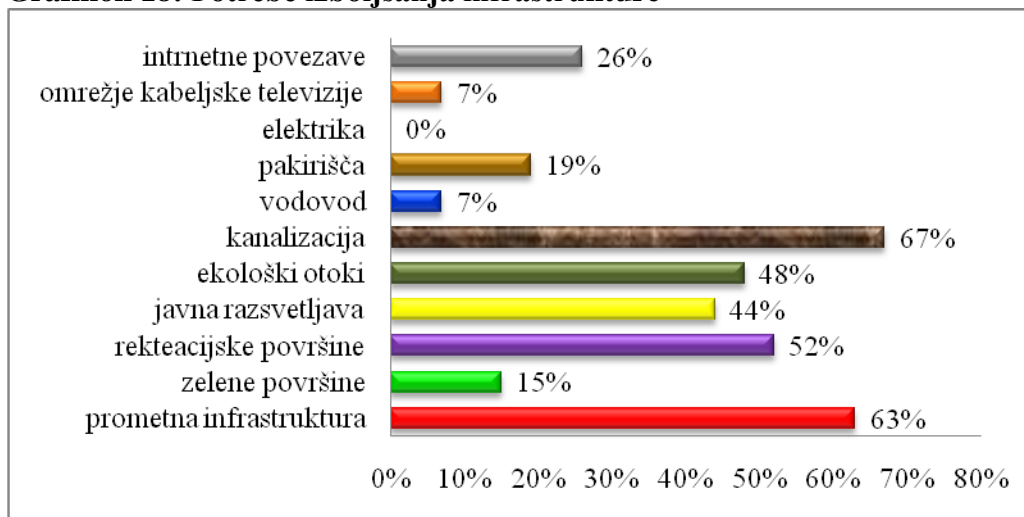
ODLAGANJE ODPADKOV: Z odlaganjem odpadkov je nezadovoljnih 59 % vprašanih, 41 % je zadovoljnih in nihče ni nezadovoljen.

ZELENE POVRŠINE: Z zelenimi površinami je zadovoljnih 89 % vprašanih, 11 % jih je nezadovoljnih in nihče ni zelo zadovoljen.

REKREACIJSKE POVRŠINE: Z rekreacijskimi površinami je nezadovoljnih 74 % vprašanih, 26 % jih je zadovoljnih in nihče ni zelo zadovoljen. Vprašani so mnenja, da v Hrovači ni primernih rekreacijskih površin, kar pomeni, da bi morala lokalna skupnost na tem področju urediti športno-rekreacijsko infrastrukturo.

Vprašanje 19: Kaj bi bilo potrebno izboljšati glede urejenosti infrastrukture (možnih več odgovorov)?

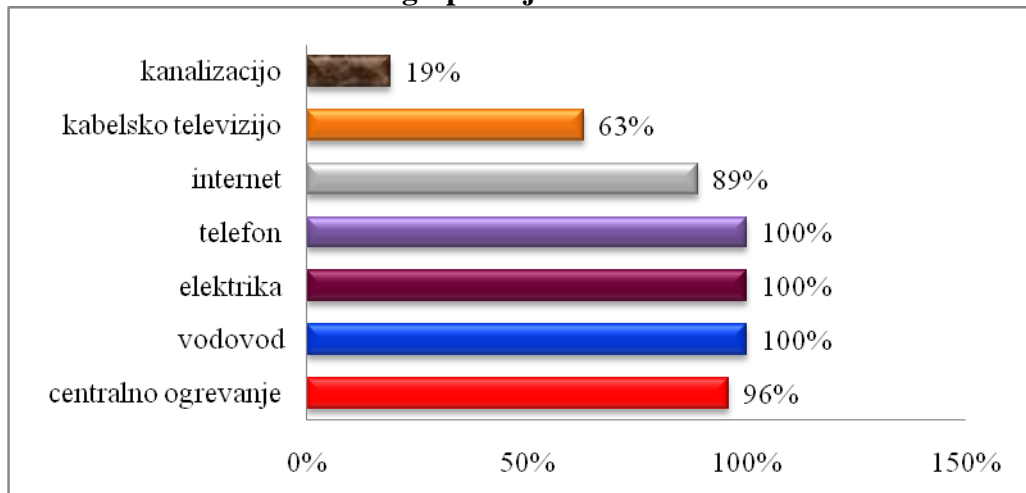
Grafikon 18: Potrebe izboljšanja infrastrukture

Največ jih želi, da bi zgradili kanalizacijo skozi celotno vas (67 %), sledi odgovor, da bi bilo nujno potrebno izboljšati cestno omrežje (63 %). Večino moti slabo vzdrževano cestišče in v enem gospodinjstvu menijo, da bi bilo nujno potrebno postaviti cestne grbine, da bi se promet skozi Hrovačo upočasnil. 52 % vprašanih je mnenja, da bi bilo nujno potrebno poskrbeti za rekreacijske površine, saj v Hrovači ni teh površin in se otroci nimajo kje igrati. 48 % vprašanih meni, da bil bilo potrebno urediti ekološki otok nekje bližje naselju, saj je za večino preveč oddaljen. 44 % jih meni, da bi bilo potrebno izboljšati tudi javno razsvetljavo. Tisti, ki so za izboljšavo javne razsvetljave živijo na robu vasi, kjer javne razsvetljave ni. 26 % jih meni, da bi bilo potrebno izboljšati internetne povezave, 19 % parkirišča, 15 % zelene površine, 7 % kabelsko omrežje, 7 % vodovod in nihče se ni opredelil, da je potrebna izboljšava elektrike.

Vprašanje 20: Katere od naštetih napeljav imate v vašem gospodinjstvu (možnih več odgovorov)?

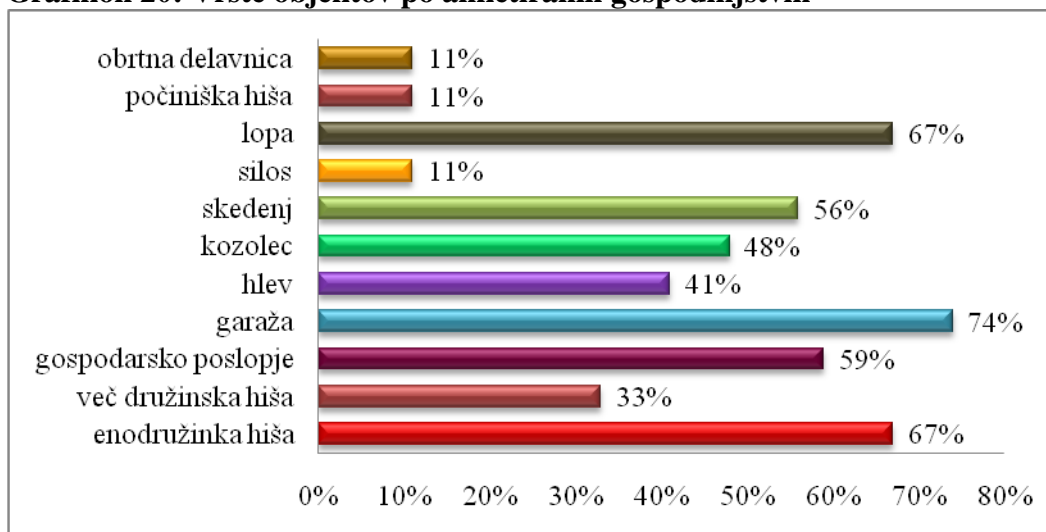
Grafikon 19: Infrastruktura gospodinjstev

Vsa anketirana gospodinjstva imajo vodovod, elektriko in telefon. V enem gospodinjstvu nimajo centralnega ogrevanja. Dostop do interneta ima 24 (89 %) gospodinjstev, kabelsko televizijo ima 17 (63%) gospodinjstev in kanalizacijo 5 (19 %) gospodinjstev. Kot je bilo že omenjeno, ima kanalizacijsko omrežje le del Hrovače, ostali pa imajo še vedno greznice.

Vprašanje 21: Katere od naštetih objektov imate v vašem gospodinjstvu (možnih več odgovorov)?

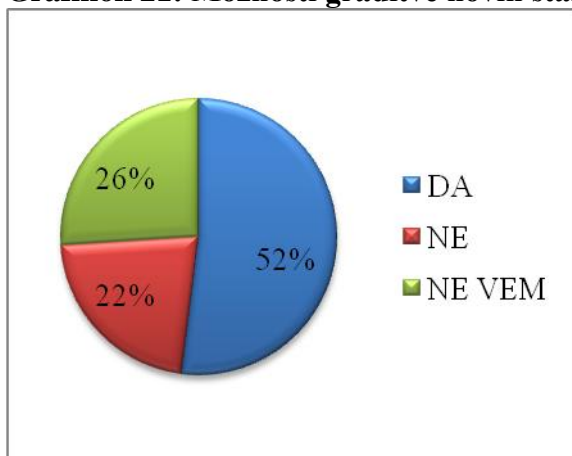
Grafikon 20: Vrste objektov po anketiranih gospodinjstvih

67 % vprašanih ima enodružinsko hišo, 33 % prebivalcev pa živi v več družinskih hišah. Vsi, ki živijo v več družinski hiši, imajo večjo hišo in v enem nadstropju živijo starši, v drugem pa otroci z družino. 74 % vprašanih ima garažo, 67 % lopo, 59 % jih ima gospodarsko poslopje, kjer se pri večini nahaja garaža ali delavnica, 56 % jih ima skedenj, 48 % jih ima kozolec, 41 % jih ima hlev, 11 % jih ima silos, 11 % jih ima počitniško hišico in 11 % obrtno delavnico. Kljub opuščanju kmetijske dejavnosti, jih ima več kot polovica vprašanih še vedno objekte namenjene kmetijstvu. Te prostore uporabljajo predvsem za shranjevanje orodja, strojev, avtomobilov, drv ...

Vprašanje 22: Ali je po vašem mnenju v Hrovači dovolj možnosti za graditev novih stanovanjskih objektov?

Grafikon 21: Možnosti graditve novih stanovanjskih objektov

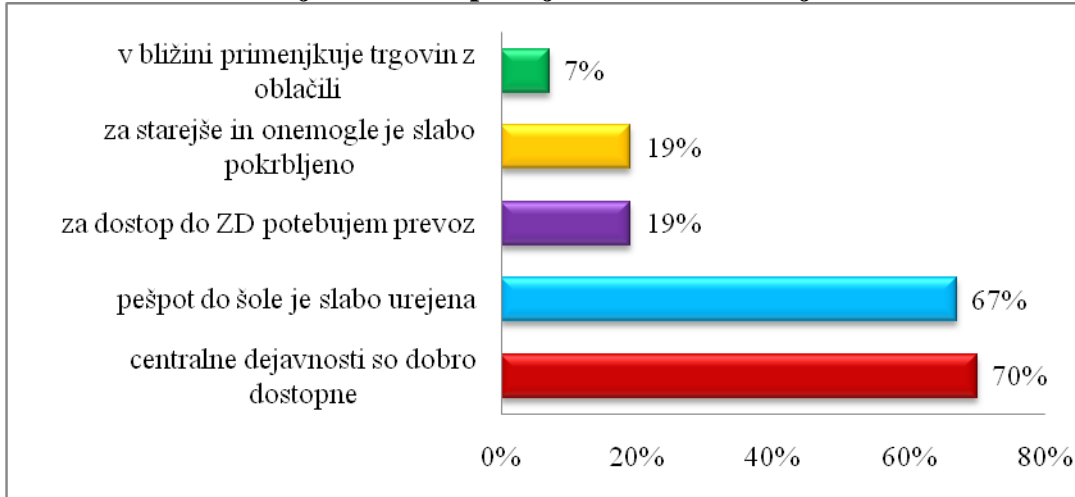
52 % vprašanih meni, da je v Hrovači dovolj možnosti za graditev novih objektov. 26 % jih je odgovorilo ne vem in 22 %, jih meni, da v Hrovači ni dovolj možnosti za graditev novih stanovanjskih objektov.

Vprašanje 23: Če ste odgovorili z NE, zakaj menite, da ni dovolj možnosti za graditev novih stanovanjskih objektov (možnih več odgovorov)?

Le 22 % anketiranih meni, da v Hrovači ni dovolj možnosti za graditev novih stanovanjskih objektov. Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Kot glavni trije vzroki so anketiranci navedli pomanjkanje lokacij za gradnjo, lastniki nočejo prodati zemljišč in oviranje države in zavoda za spomeniško varstvo. Eden od anketirancev je navedel tudi pomanjkanja finančnih sredstev.

Vprašanje 24: Kako ste zadovoljni z dostopnostjo do centralnih dejavnosti (šola, vrtec, zdravstveni dom, občina, upravna enota, policijska avtobusne postaja??, lekarna, banka, trgovine ...)?

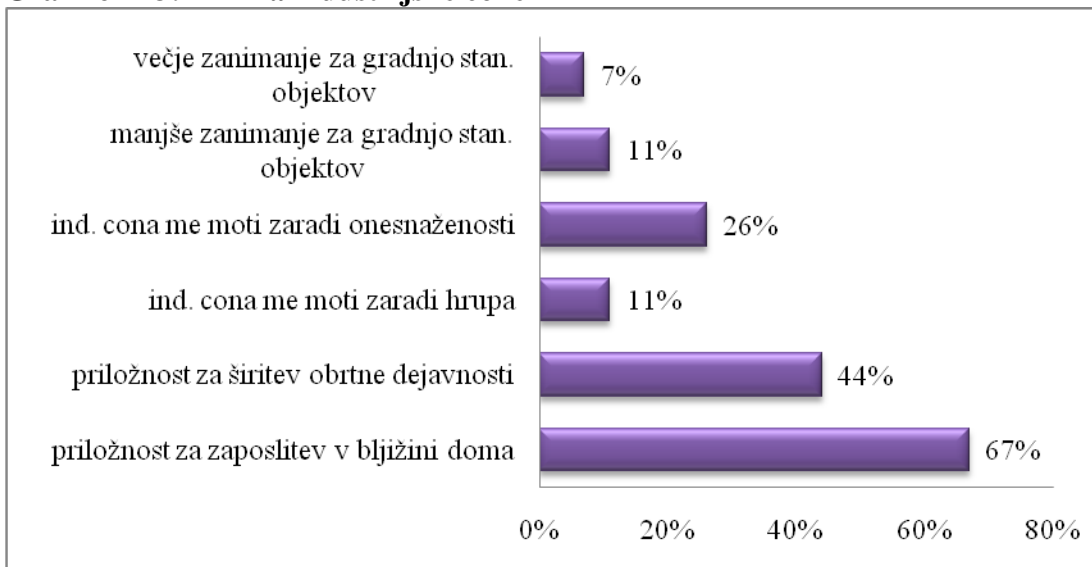
Grafikon 22: Zadovoljstvo z dostopnostjo do centralnih dejavnosti

70 % jih meni, da so centralne dejavnosti dobro dostopne, 67 % je mnenja, da je pešpot do šole slabo urejena. Kot je razvidno iz grafa, je odstotek ostalih odgovorov nizek, saj jih 19 % meni, da je za starejše in onemogle slabo poskrbljeno, 19 % jih je odgovorilo, da do zdravstvenega doma potrebujejo prevoz in 7 % jih meni, da v bližini primanjkuje trgovin z oblačili. Za dva od navedenih odgovorov se ni odločil nihče, in sicer v bližini je premalo storitvenih dejavnosti in v bližini primanjkuje trgovin z živili. Visok delež tistih, ki menijo, da so centralne dejavnosti dobro dostopne, je posledica tega, da se Hrovača drži Ribnice in so centralne dejavnosti v radiu 500 metrov. Odstotek tistih, ki menijo, da je pešpot do šole slabo urejena pa je posledica tega, da v križišču, kjer se združita lokalna in regionalna cesta, ni prehoda za pešce.

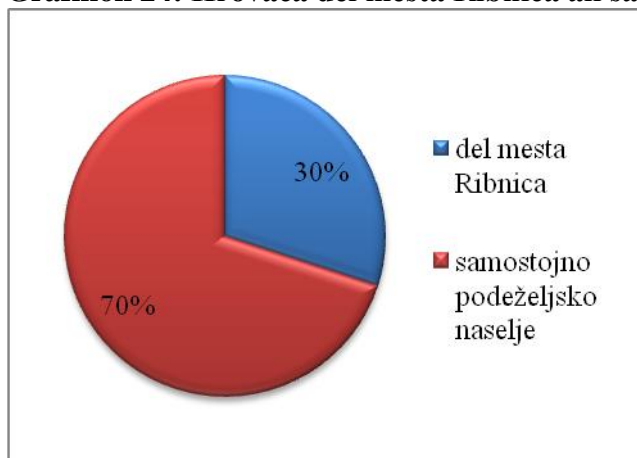
Vprašanje 25: Kaj menite o neposredni bližini industrijske cone Hrovači (možnih več odgovorov)?

Grafikon 23: Bližina industrijske cone

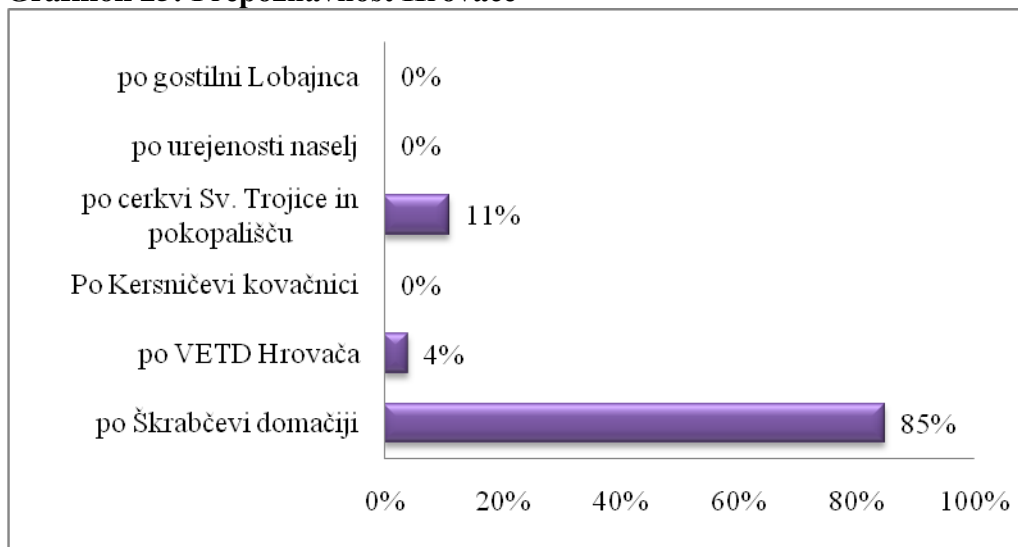

Vprašani Hrovačani v 67 % bližino industrijske cone vidijo kot priložnost za zaposlitev v bližini doma. 44 % jih meni, da je bližina industrijske cone priložnost širjenja obrtne dejavnosti in 7 % jih je mnenja, da neposredna bližina industrijske cone povečuje zanimanje za gradnjo novih stanovanjskih objektov. V manjših odstotkih je industrijska cona za vprašane tudi moteča, saj jih 26 % industrijska cona moti zaradi onesnaženosti, 11 % jih moti zaradi hrupa in 11 % jih meni, da je zaradi neposredne bližine industrijske cone, manjše zanimanje za gradnjo novih stanovanjskih objektov. Kot je razvidno iz odgovorov, Hrovačani vidijo v bližini industrijske cone predvsem prednosti in le malo slabosti.

Vprašanje 26. Kaj je po vašem mnenju Hrovača?**Grafikon 24: Hrovača del mesta Ribnica ali samostojno podeželsko naselje**

To vprašanje je bilo postavljeno zaradi prostorske spojenosti Hrovače in Ribnice. Kljub temu pa vprašani v večini menijo, da je Hrovača še vedno samostojno podeželsko naselje (70 %) in si tudi želijo, da bi to tudi v prihodnje ostalo.

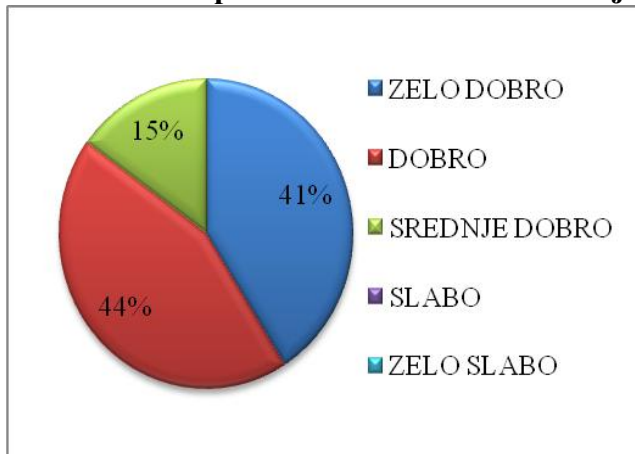
3.3.4 Turizem in kultura Vprašanje 27: Po čem je Hrovača najbolj prepoznavna (en odgovor)?**Grafikon 25: Prepoznavnost Hrovače**

Kot je razvidno iz grafa, je bilo na vprašanje možnih več odgovorov, vendar so se vprašani opredelili samo za tri od navedenih. Kar 85 % jih meni, da je Hrovača najbolj prepoznavna po Škrabčevi domačiji, 11 % jih meni, da je Hrovača najbolj prepoznavna po cerkvi svete Trojice

in pokopališču in 4 % jih meni, da je Hrovača najbolj prepoznavna po Vaškem etnološkem turističnem društvu Hrovača (VETD Hrovača).

Vprašanje 28: Kako po vašem mnenju Vaško etnološko turistični društvo Hrovača vpliva na razvoj turizma v Hrovači?

Grafikon 26: Vpliv VETD Hrovača na razvoj turizma

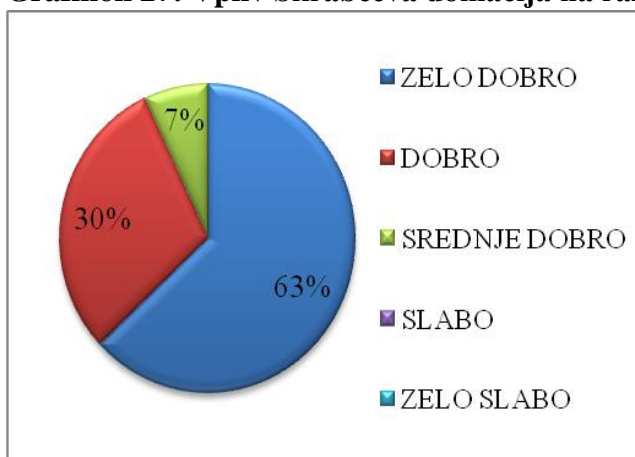

Ker se VETD Hrovača ukvarja s turizmom in kulturno dediščino nas je zanimalo, kaj vaščani Hrovače menijo o vplivu VETD Hrovača na razvoj turizma v vasi. 44 % jih meni, da VETD Hrovača dobro vpliva na razvoj turizma, 41 % jih meni, da zelo dobro vpliva na razvoj turizma v Hrovači in 15% je mnenja, da srednje dobro vpliva na razvoj turizma v Hrovači. Nihče od

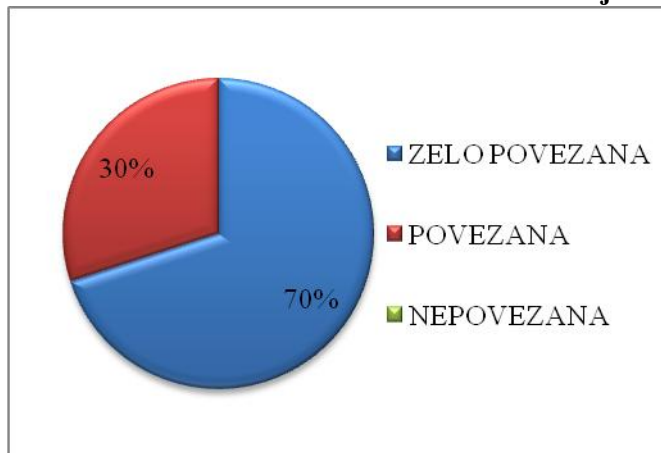
vprašanih pa ne meni, da VETD Hrovača slabo ali zelo slabo vpliva na razvoj turizma v Hrovači.

Vprašanje 29: Kako po vašem mnenju Škrabčeva domačija vpliva na razvoj turizma v Hrovači?

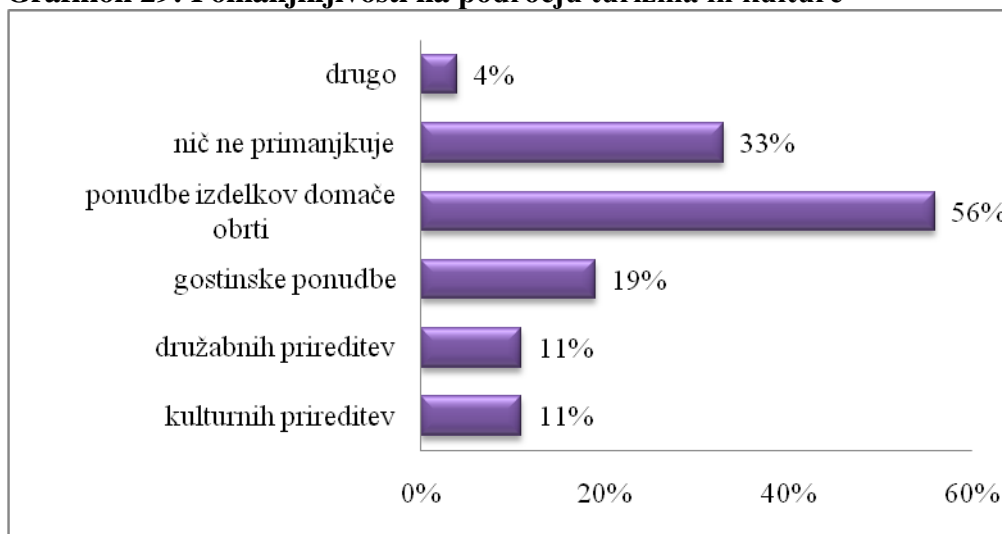
Grafikon 27: Vpliv Škrabčeva domačija na razvoj turizma

Škrabčeva domačija zelo dobro vpliva na razvoj turizma je odgovorilo največ vprašanih (63 %), sledi odgovor, da Škrabčeva domačija dobro vpliva na razvoj turizma (30%), 7 % pa jih meni, da Škrabčeva domačija srednje dobro vpliva na razvoj turizma. Nihče pa ne meni, da Škrabčeva domačija slabo ali zelo slabo vpliva na razvoj turizma v Hrovači.

Vprašanje 30: Škrabčeva domačija in Vaško etnološko turistično društvo Hrovača sta:**Grafikon 28: Povezanost Škrabčeve domačije in VETD Hrovača**

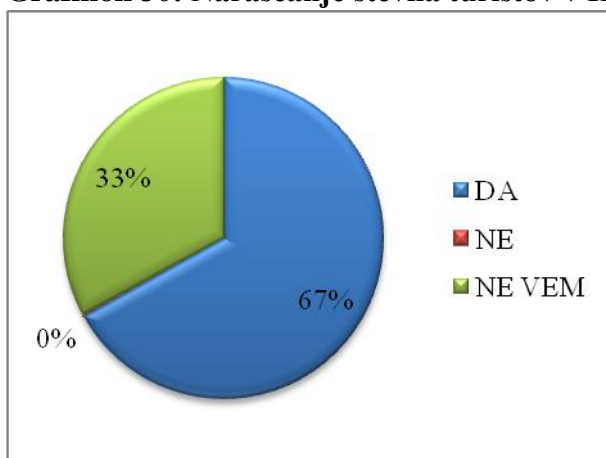
Največ, kar 70 % vprašanih meni, da sta Vaško etnološko turistično društvo Hrovača in Škrabčeva domačija zelo povezana, 30 % pa jih meni, da sta povezana. Nihče, od vprašanih, pa ne meni, da sta Vaško etnološko turistično društvo Hrovača in Škrabčeva domačija nepovezana.

Vprašanje 31: Kaj na področju turizma in kulture v Hrovači primanjkuje (možnih več odgovorov)?**Grafikon 29: Pomanjkljivosti na področju turizma in kulture**

Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Največ (56 %) jih meni, da v Hrovači na področju kulture in turizma primanjkuje ponudbe izdelkov domače obrti (56 %), sledijo odgovori, da v Hrovači nič ne primanjkuje (33 %), da primanjkuje kulturnih prireditev jih meni 11 % in prav toliko, da primanjkuje družabnih prireditev. Eden od vprašanih meni, da v Hrovači primanjkujejo prenočišča (4 %).

Vprašanje 32: Je po vašem mnenju v Hrovači vsako leto več turistov?

Grafikon 30: Naraščanje števila turistov v Hrovači

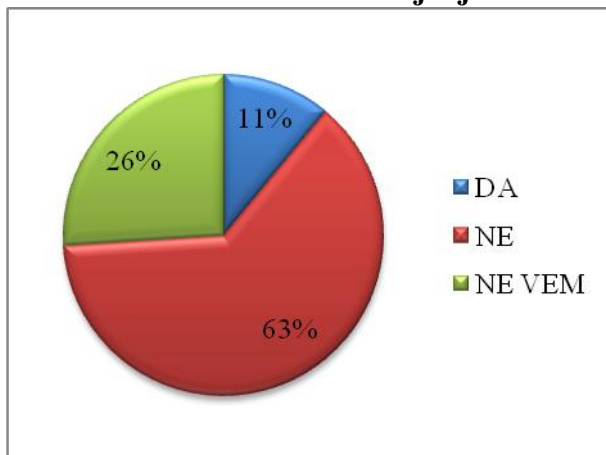

Največ (67 %) jih meni, da Hrovačo vsako leto obišče več turistov. Iz tega sem potem tudi izhajala o zadovoljstvu nad porastom turizma v Hrovači. Rezultati 33 vprašanja so naslednji: 18 anketiranih je odgovorilo, da jih ne moti, da je v Hrovači vsako leto več turistov. Hrovačani so zelo ponosni, da vas obišče vsako leto več turistov in glede na njihove odgovore lahko zapišem, da

vsakemu obiskovalcu radi pokažejo kaj vas ponuja.

Vprašanje 33: Ali bi se v vašem gospodinjstvu želeli ukvarjati s turizmom?

Grafikon 31: Interes za ukvarjanje s turizmom

Kot je razvidno iz grafa se največ (63 %) vprašanih ne bi ukvarjalo s turizmom. Predvsem so mnenja, da je v Hrovači turizem še premalo razvit in ne vidijo zaslужka za trud, ki bi ga morali vložiti v delo.

Vprašanje 34: Če ste odgovorili z DA s katero dejavnostjo bi se ukvarjali ?

Na vprašanje je bilo možnih več odgovorov. Le v štirih (11%) anketiranih gospodinjstvih bi se radi ukvarjali s turizmom. Zelo zanimivo pa je to, da so se v vsakem od anketiranih gospodinjstev odločili za drugo dejavnost. Ukvarjali bi se s prodajo izdelkov domače obrti, prodajo poljskih pridelkov, organizacijo prireditev in kmečkim turizmom.

Vprašanje 35: Na katerem področju vidite še možnosti razvoja turizma?

Vprašanje je bilo opisno in velika večina ni podala nobenega odgovora, vendar smo kljub temu dobili nekaj dobrih predlogov, na katerih področjih vidijo možnosti razvoja turizma. Področja so naslednja:

- kmečki turizem
- razvoj pohodništva in rekreacije v bližnji okolici Hrovače
- boljša gostinska ponudba
- razvoj prenočitvenih kapacitet
- domača kulinarika
- vzpostavitev čebelarskega centra

Navedeni predlogi si sledijo po lestvici pogostosti.

Povzetek analize ankete:

Kvantitativna raziskava anketnega vprašalnika je dosegla svoj namen, saj smo tako dobili bolj realno sliko dejanskega stanja naselja. Kratak povzetek podajamo v naslednjih vrsticah.

Prvi sklop vprašanj nam je dal vpogled v sociodemografske značilnosti prebivalcev. Povprečna velikost anketiranega gospodinjstva je 3.8 članov na gospodinjstvo, kar je višje od slovenskega povprečja, ki je 3.0 člana na gospodinjstvo (www.stat.si). Velika večina je zaposlena v domačem kraju (Ribnica), in sicer kar 62 %. Kar je tudi nekoliko višji odstotek v primerjavi z raziskavo iz leta 2007, ko je bilo v občini Ribnica zaposlenih, v kraju bivanja, 51,3 % prebivalstva (www.stat.si). Glede na izobrazbeno strukturo prebivalcev, je bil visok odstotek zaposlenih v domačem kraju pričakovati, saj ima 60 % vprašanih srednjo ali poklicno izobrazbo. V Ribnici je najbolj razvita lesna industrija, kjer so zaposleni predvsem ljudje s poklicno in srednješolsko izobrazbo. Večina višje in visoko izobraženih se dnevno vozi na delo v Ljubljano.

Kot v večini slovenskih vasi, se tudi v Hrovači kmetijstvo opušča. S kmetijsko dejavnostjo, kot glavno dejavnostjo, se v Hrovači ne ukvarja nihče. S kmetijstvom kot dopolnilno

dejavnostjo, se ukvarja 41 % vprašanih. Glavni dve panogi sta živinoreja in poljedelstvo. Z kmetijsko kot dopolnilno dejavnostjo se v Hrovači ukvarja predvsem starejša populacija (upokojenci), pri mlajših pa zanimanja za kmetovanje skorajda ni. Vzrok za opuščanje kmetijstva je predvsem premajhen zaslužek. Kot je razvidno iz odgovorov, se bo v Hrovači opuščanje kmetijske dejavnosti nadaljevalo in bo počasi prešlo le še v »vrtičkarstvo«. Kljub temu, da zanimanje za kmetijstvo upada, je iz prostorskega vidika kmetijske površine potrebno varovati in obdelovati in ne dopustiti, da bi prišlo do zaraščanja.

Najbolj obsežen del ankete so vprašanja o urejanju prostora. Vprašani so s splošno urejenostjo vasi zadovoljni. Večina jih meni, da je najbolj urejeno vaško jedro in objekti kulturne dediščine, ki se v nahajajo v vaškem jedru. Ker se velika večina sprotnega urejanja vasi, odvija znotraj vaškega jedra, pa se ostalim delom vasi ne posveča toliko pozornosti. Probleme vidimo v velikem številu nenaseljenih stanovanjskih objektih, neurejeni kanalizaciji, saj je zgrajena le na jugozahodnem delu naselja, pomanjkanju rekreacijskih površin, ki jih v radiu dveh kilometrov ni in slabem stanju ceste skozi naselje.

Industrijsko cono v neposredni bližini večina vprašanih vidi kot priložnost za zaposlitev v bližini doma in priložnost za širitev obrtne dejavnosti.

Hrovača je najbolj prepoznavna po Škrabčevi domačiji, ki je rojstna hiša patra Stanislava Škrabca. Poleg Škrabčeve domačije, ki pozitivno vpliva na razvoj turizma in kulture v Hrovači, je turistično in družbeno aktivno tudi Vaško etnološko turistično društvo Hrovača, ki s svojo dejavnostjo tudi veliko prispeva k razvoju turizma in kulture. Mnenje vprašanih je, da na področju kulture in turizma predvsem primanjkuje ponudbe izdelkov domače obrti, gostinske ponudbe in prenočitvenih kapacitet.

Vprašani so mnenja, da Hrovačo obišče vsako leto več turistov, kar pa v raziskavo vključene ne moti. Pri pogovoru z vprašanimi smo dobili občutek, da so na to ponosni in si tudi v prihodnje želijo, da bi Hrovačo obiskalo veliko turistov.

Nepričakovan pa je bil majhen odstotek vprašanih, ki bi se želeli ukvarjati s turizmom, saj so prebivalci Hrovače aktivni v Vaškem etnološkem turističnem društvu Hrovača, sodelujejo pri

prireditvah in so pripravljene vsakemu obiskovalcu ponuditi pomoč. Kot vzroke, zakaj se ne bi ukvarjali s turizmom, so vprašani navedli prevelik vložek kapitala za začetek, veliko birokracije in celodnevni delovni čas. Po pogovoru z nekaterimi prebivalci, ki tega niso vključili v anketni vprašalnik, smo ugotovili, da vaščani imajo ideje o razvoju turistične ponudbe. Po njihovem mnenju so to, prenočitve na seniku, delavnice izdelovanja suhe robe, vključitev turistov pri kmetijski dejavnosti, vendar se zaradi velikega denarnega vložka v tovrstno dejavnost temu odrekajo.

Predlagali so tudi razvoj kmečkega turizma, pohodniških in rekreacijskih poti v okolici Hrovače, gostinske in prenočitvene dejavnosti.

Mnenje prebivalcev naselja nam je dalo boljši vpogled v pomanjkljivosti in prednosti naselja, ki jih bomo poskušali upoštevati pri izdelavi predloga ureditve.

3.4 Analiza naselja

Za izdelavo predloga ureditve naselja se uporabi vse razpoložljive in dosegljive strokovne podlage, ki so za ta namene že izdelane in so dovolj podrobne in aktualne. Podatke, analitična gradiva in projekcije v večini primerov pripravljajo pooblaščen družbe (Pogačnik, 2006).

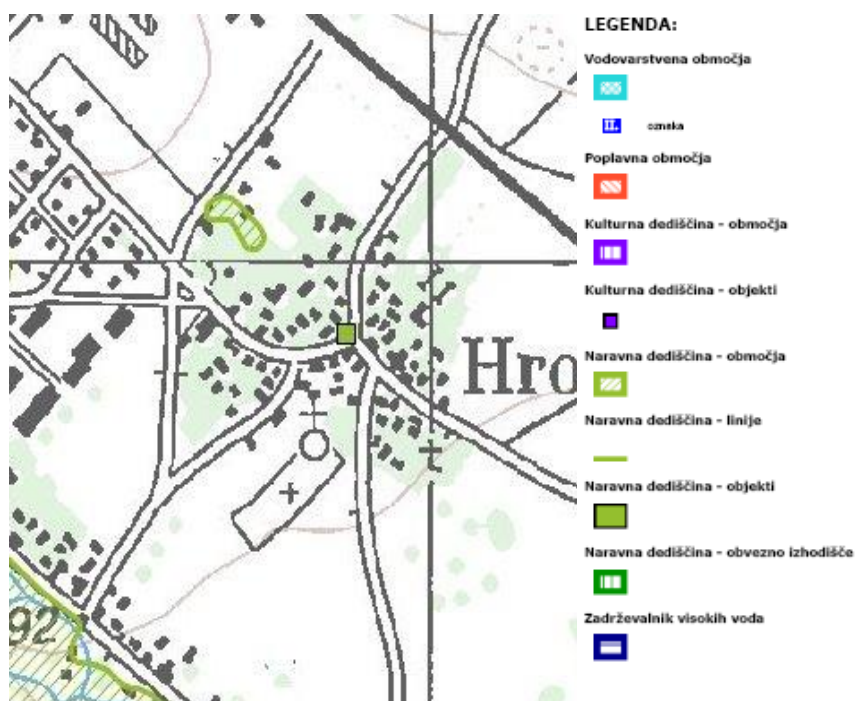
3.4.1 Analiza naravnih danosti in primarne rabe prostora

Pred začetkom prostorskega načrtovanja je potrebno pridobiti vse možne strokovne podlage. Strokovne podlage iz vidika naravnih danosti in primarne rabe prostora so: geomorfološke značilnosti prostora, strokovne podlage s področja geologije, podlage o klimatskih razmerah, strokovne podlage o vodah, podatki o kmetijskih in gozdnih površinah, podatki naravni dediščini ... (Pogačnik, 2006).

3.4.1.1 Naravna dediščina

Najpomembnejša rečica Ribniške doline Bistrica, ki izvira v sosednji občini Sodražica, prečka na jugozahodnem delu tudi Hrovačo in ponikne v podzemlje v sosedni vasi imenovani Goriča vas. Ta del Hrovače sodi med glavno območje naravne dediščine Hrovače, saj se na severozahodnem delu naselja, nasproti industrijske cone, nahajajo drevesa.

Tako Ribniška občina kot sosedne občine predstavljajo življenjsko območje medveda.

Slika 8: Varovanje in omejitve
(Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>, 2010)

3.4.1.2 Kulturna dediščina

Varstvo kulturne dediščine

Pri preučevanju prenove naselja, je potrebno pridobiti tudi podatke o vrsti kulturne dediščine lokalnega pomena, vključno z njihovimi varovalnimi pasovi, podatke o ohranjenosti, ogroženosti, stopnji varovanja in možnih posegih (Pogačnik 2006).

Kulturna dediščina se močno povezuje z vizualno analizo prostora, saj so objekti kulturne dediščine pogosto zaključki pogledov ali kakovostni vidni robovi ali vidne poti ... (Pogačnik, 2006).

Slika 9: Spomeniško zavarovano območje (vas kot celota in posamezni objekti)

Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>, 2009

3.4.2 Relief in vegetacija

Hrovača je del Ribniško-Kočevskega polja, ki spada pod dinarski svet. Dinarske pokrajine zavzemajo večino južne Slovenije in so predvsem iz apnenca in dolomitov, zato prevladuje površje s planotami, vmesnimi podolji in polji. Nadmorska višina Hrovače je približno 490 m.n.m. Na obrobju vzhodno od Hrovače se dviga visoka dinarska planota Mala gora, kjer prevladuje jelovo-bukov gozd. Večino dinarskih planot, kjer je odeja prsti nesklenjena, pokrivajo gozdne površine, ki nudijo prebivališče različnim živalskim vrstam, tudi rjavemu medvedu, volku in risu. Bogastvo lesa je osnova za lesno industrijo in tradicionalno domačo obrt - izdelavo suhe robe (Atlas Slovenije, 2006). Na spodnji sliki je izrisan relief občine Ribnica, z rdečim krogcem je označena Hrovača.

3.4.3 Klima

Ribniška dolina ima zmerno vlažno celinsko podnebje zahodne in južne Slovenije (Ogrin, 1996).

Pogoji za to so naslednji:

- povprečna aprilaska temperatura nižja od oktobrske,
- submediteranski padavinski režim,
- povprečna količina letnih padavin znaša 1300 do 2800 mm.

3.4.4 Komunalna opremljenost

3.4.4.1 Vodovod in kanalizacija

Komunala Ribnica ima v upravljanju v občini Ribnica čistilno napravo, ki je mehansko - biološkega tipa s 4.000 enotami. Na čistilno napravo je priključenih 551 stavb. Naselje

Ribnica ima delno urejeno kanalizacijsko omrežje, ki se je začelo graditi v 80 letih, kar pomeni, da je nekje na polovici svoje obratovalne dobe. Večinoma omrežja je mešanega sistema. Meteorna voda se na večjih mestih preko razbremenilnikov in zadrževalnih bazenov izliva v rečico Bistrico (www.komunala-ribnica.si).

Kanalizacijsko omrežje (mešani vod) je v Hrovači zgrajeno le na jugo-zahodnem delu, ostale hiše v naselju pa imajo dva ali tri prekatne greznice.

Za vodno oskrbo občine Ribnica skrbi podjetje Hydrovod Kočevje. V javnem podjetju Hydrovod Kočevje izvajajo javno gospodarsko službo zbiranja, prečiščevanja in zbiranja vode na področju petih občin. Hydrovod danes upravlja s 22 vodovodnimi sistemi. Največji sistem vsekakor predstavlja regionalni vodovod Kočevje-Ribnica-Sodražica (www.hydrovod.si).

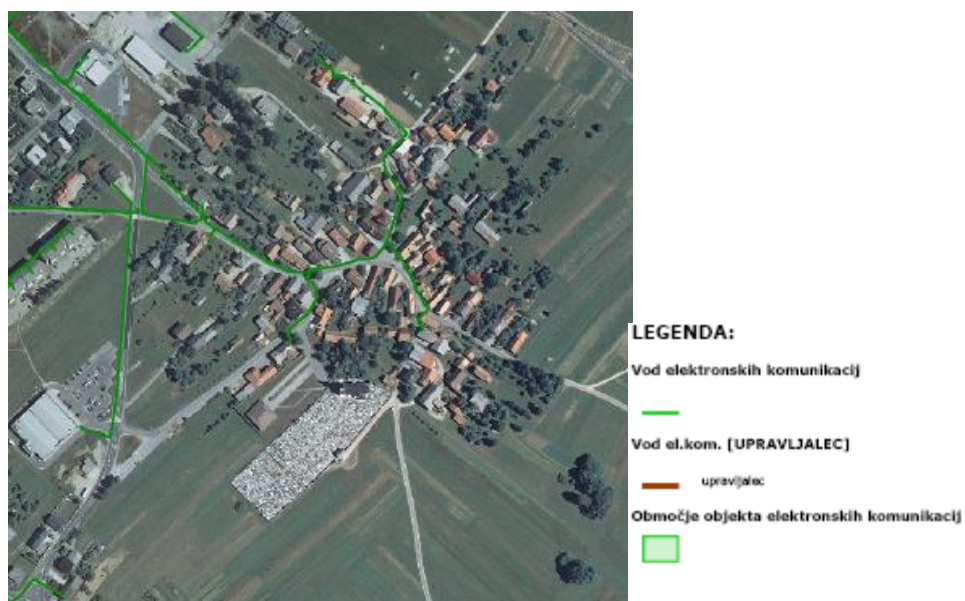

Slika 10: Vodovod in kanalizacija

Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>)

Elektronske komunikacije

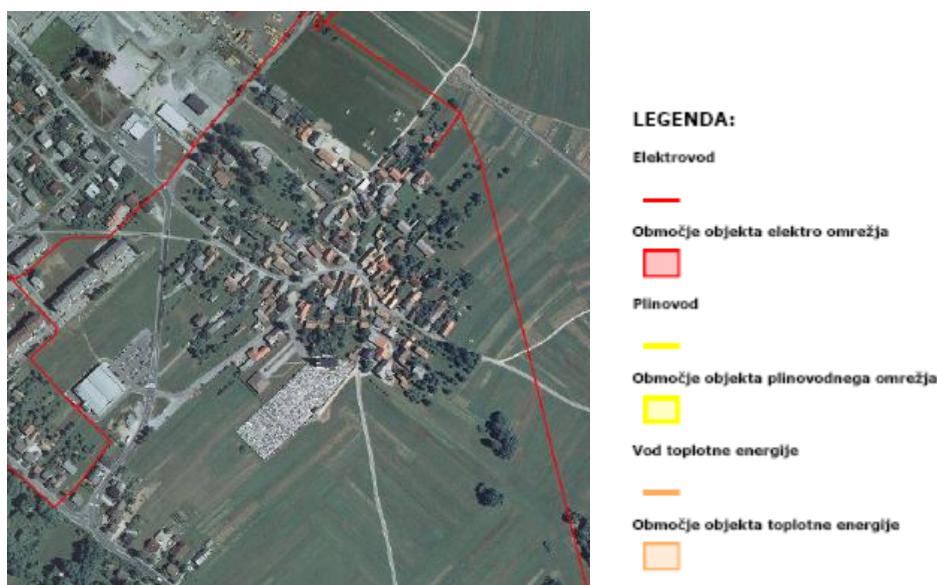
Skozi Hrovačo je speljana tako telefonija kot tudi kabelska televizija. Z razširitvijo ponudnikov internetnih storitev Hrovačani lahko pridobijo različne povezave z internetom, in sicer preko telefonske linije in kabelske televizije.

Slika 11: Elektronske komunikacije
(Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>)

Elektrika

Kot je razvidno iz spodnje slike, glavni elektrovod poteka po obrobju Hrovače in pride iz Ribnice, nato pa se nadaljuje proti naselju Goriča vas. V letu 2008 je bila elektrika v vaškem jedru iz nadzemnih vodov premaknjena v podzemlje. To je omogočil lastnik Škrabčeve domačije Janez Škrabec, z namenom, da bi vaško jedro dobilo lepšo podobo.

Slika 12: Glavni elektrovod

(Vir: <http://www.geoprostor.net/piso/>)

3.4.5 Primerjava rabe prostora nekoč in danes

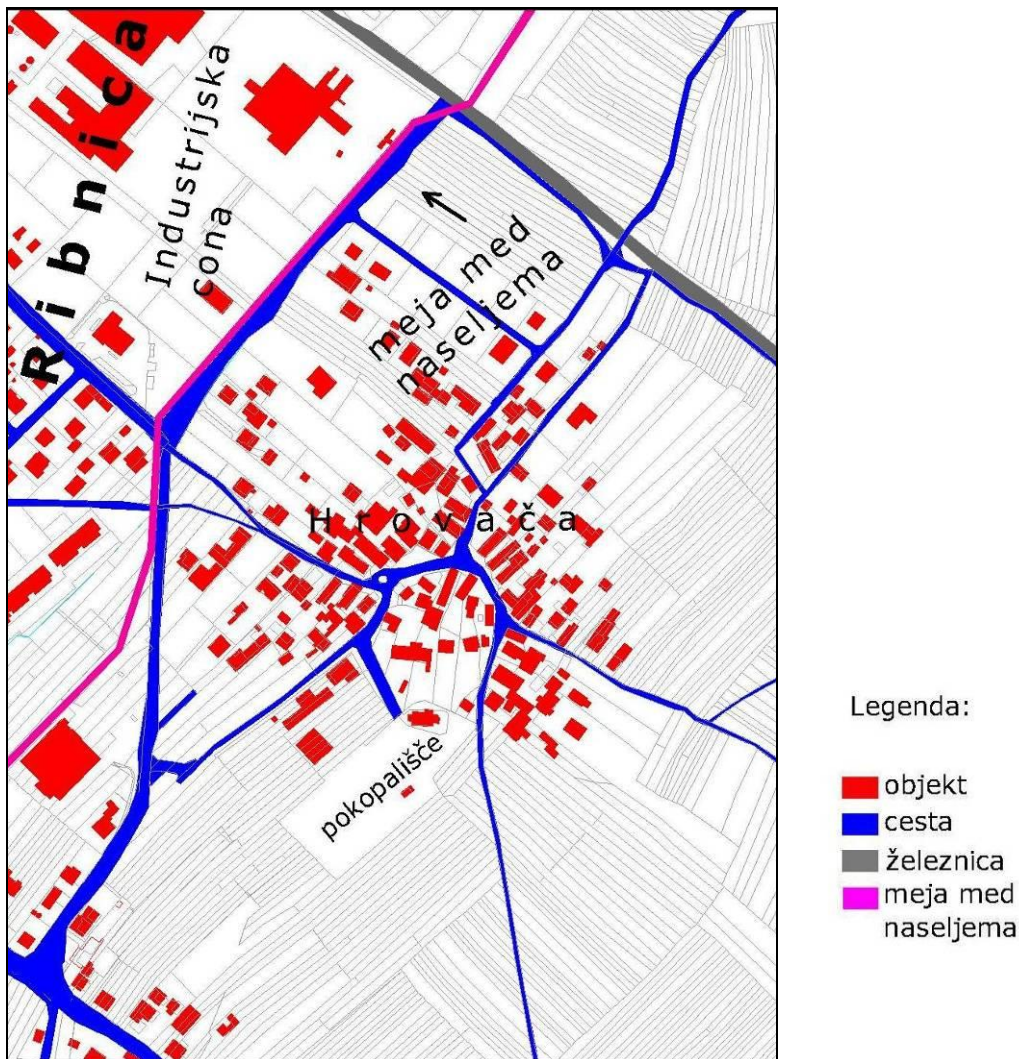
Gručasto podeželsko naselje Hrovača se je skozi čas zelo spreminjalo. Na karti franciskejskega katastra (slika 14) vidimo, da je naselje Hrovača ločeno od mesta Ribnica. Med naseljema so se včasih nahajale obdelovalne površine (njive, travniki). Skozi čas se je naselje začelo širiti proti mestu Ribnica in kot je vidno iz slike 15 vidne meje med Hrovačo in Ribnico ni več. Na priključitev Hrovače mestu Ribnica ima velik vpliv tudi industrijska cona, ki se nahaja na severovzhodnem delu Hrovače, kjer stoji največje podjetje ribniške doline Inles (slika 21).

Slika 13: Hrovača 1823
(Vir: <http://arsq.gov.si>)

Hrovača pa se ni širila samo proti Ribnici, ampak v manjšem obsegu tudi severno proti železnici in jugozahodno proti naselju Goriča vas. Kot lahko vidimo na sliki 14, leta 1823 na južnem delu Hrovače pokopališča še ni bilo in so se na njegovem mestu nahajale obdelovalne površine.

Slika 14: Hrovača danes

3.4.6 Raba površin (Karta 1)

Če gledamo iz mesta Ribnica proti Hrovači, se na severozahodni strani nahaja območje proizvodnje dejavnosti (slika 21) in na jugozahodni strani mešano trgovinsko-stanovanjsko območje (slika 24). Naprej po vasi se nahaja območje stanovanjskih objektov. Ker je Hrovača gručasto naselje, se stanovanjski objekti in dvorišča nahajajo ob lokalni cesti za njimi pa se raztezajo gospodarska poslopja (slika 16) in vrtovi s sadovnjaki. Ta način razporeditve velja predvsem za vaško jedro, ki je skoncentrirano okoli vaške lipe. Novejši objekti zgrajeni po letu 1970 se nahaja ob regionalni cesti Ljubljana - Kočevje. Hrovača se je s spremembo

kmetijskih zemljišč v zazidalna zemljišča začela širiti tudi v smeri industrijske coni proti železnici (slika 17).

Slika 15: Stanovanjska hiša in gospodarsko poslopje za njo

Slika 16: Širitev naselja

Na severni in zahodni strani Hrovače se nahajajo travniki in njive na ene strani do gozda Male gore in na drugi do naselji Goriča vas in Otavice.

Na južnem delu naselja se poleg cerkve nahaja pokopališče z mrliško vežico za celotno Ribnico.

3.4.7 Namembnost objektov

Tlorisna zasnova vaškega jedra v Hrovači se skozi leta ni veliko spremenila, in kot lahko vidimo iz načrta analize namembnosti objektov so stanovanjski objekti skoncentrirani okoli vaškega jedra, za njimi pa se nahaja gospodarsko poslopje. Objekti gospodarskega poslopja (hlev, skedenj, senik, silos, lopa, drvarnica) so po številu, glede na namembnost v središču vasi, najštevilčnejši, saj ima vsaka stanovanjska hiša vsaj še dva ali več gospodarskih objektov. Kozolci, ki sem jih analizirala posebej, so večinoma enojni kozolci in se razen v dveh primerih, držijo skednja (slika 18).

Slika 17: Priseljeni kozolec v Hrovači

Vizualno zelo moteči sta tudi dve visoki stanovanjski hiši, ki se nahajata v vaškem jedru in kazita podobo naselja (slika 19).

Karta 1:

ANALIZA RABE POVRŠIN

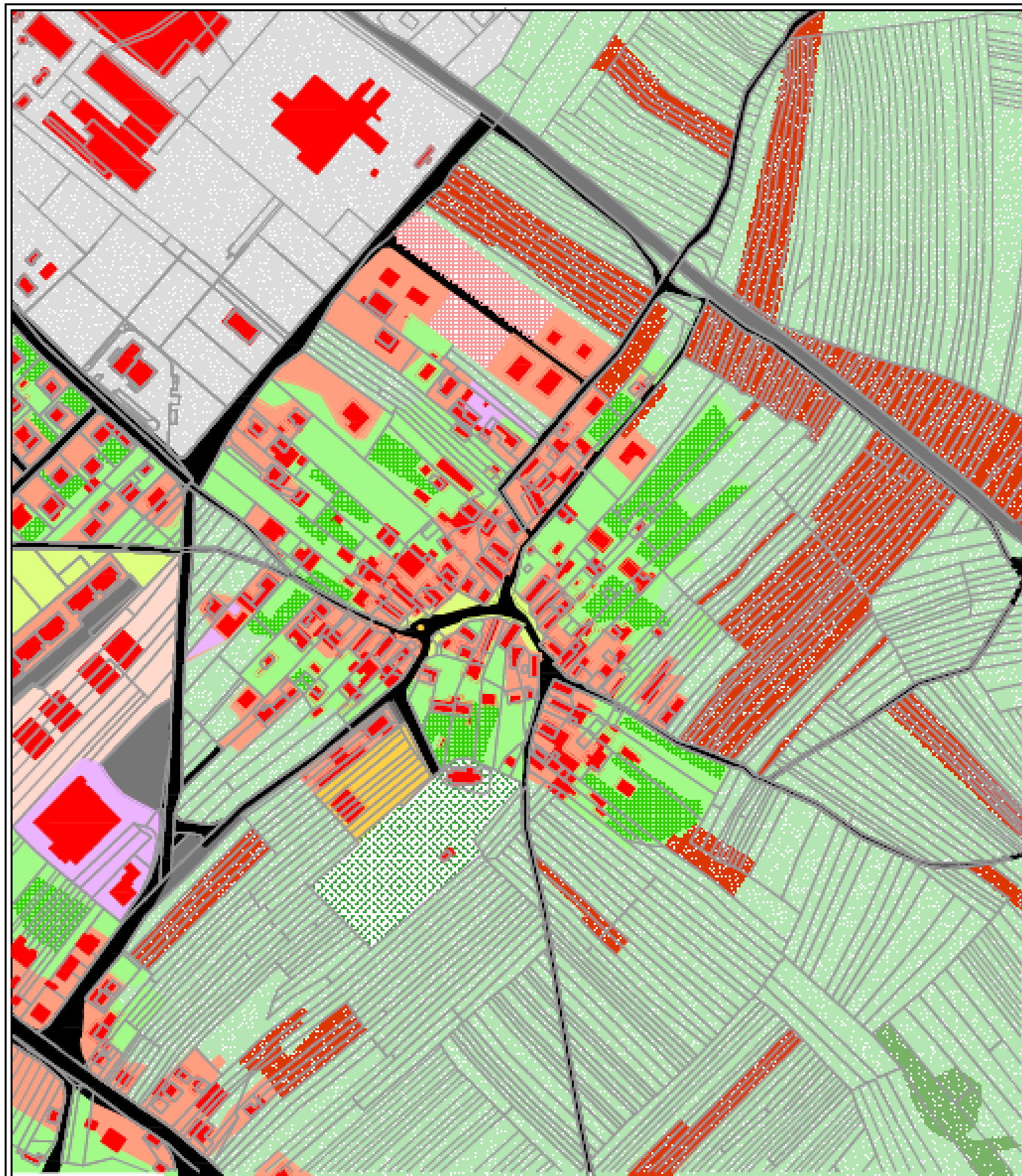
Legenda:

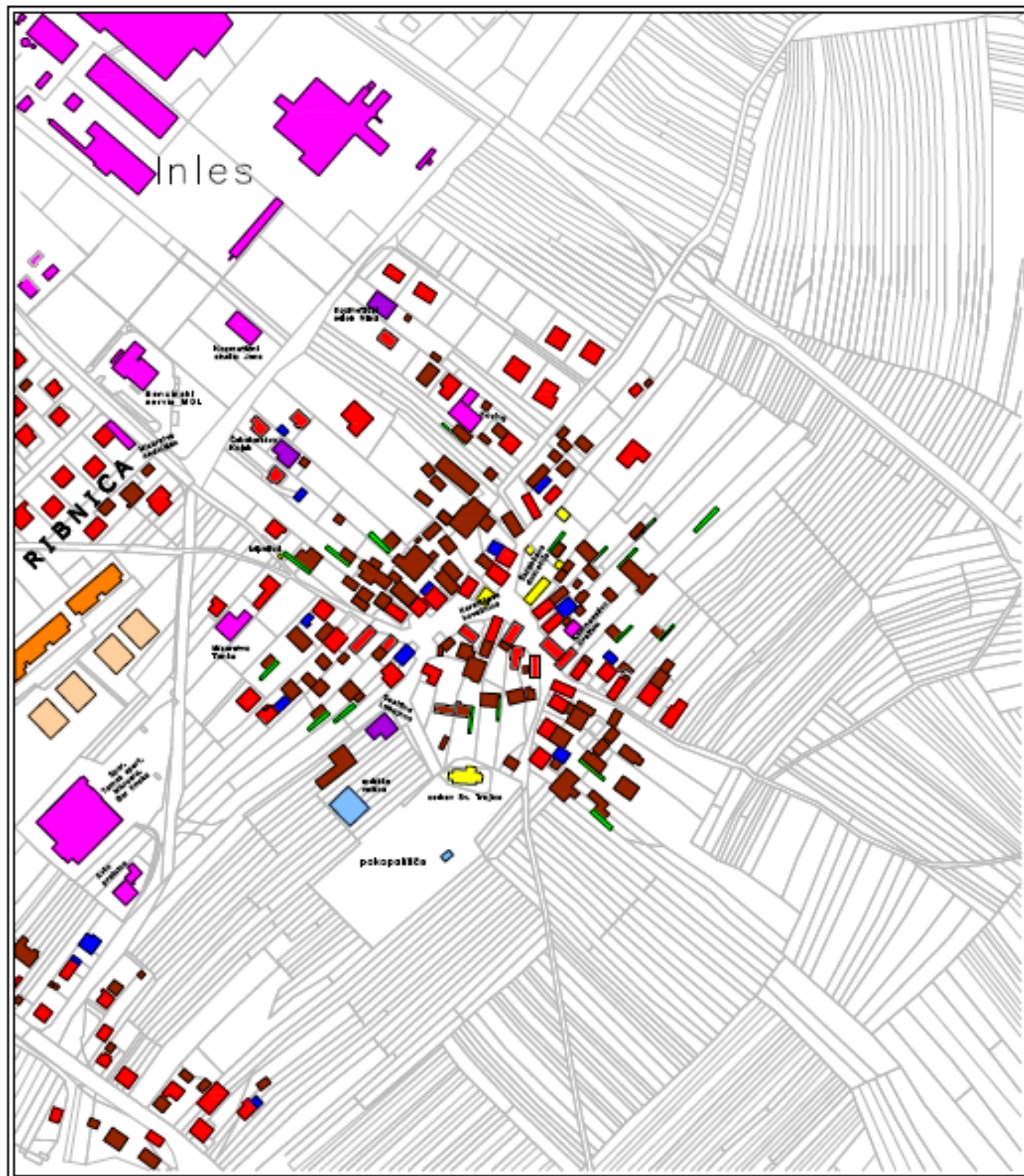
- objekt
- cesta
- železnica
- travnik
- njiva
- pokopališče
- vrt
- sadovnjak na vrtu
- dvorišče
- javna površina
- grmičevje in posamezna drevesa
- industrijska cona
- novo večstanovanjsko naselje v izgradnji
- parkirišče
- poslovno dvorišče
- območje navogadenj
- javne zelene površine

MERILO = 1:3000

VIR: GURS

Izdela: Katja Prelesnik

Karta 2:

62

ANALIZA NAMENBNOSTI
OBJEKTOV

Legenda:

- stanovanjski objekt
- večstanovanjski objekt
- gospodarsko poslopje
(hlev, skedenj, senik, lopa, drvarnica)
- kožolec
- obrtni objekt
- objekt nepremične
kulturne dediščine
- garaža
- javni objekt
- obrtno–stanovanjski objekt
- večstanovanjski objekt v
izgradnji

MERILO = 1:3000

VIR: GURS

Izdelala: Katja Prelesnik

Slika 18: Visoki stavbi v vaškem jedru (levo)

Slika 19: Prenovljena stavba v vaškem jedru (desno)

Slika 20: Industrijska cona na SZ Hrovače
(Vir: www.inles.si)

Kot smo že omenili med naseljema Hrovača in mestom Ribnica vidna meja ne obstaja več, zato sem poleg Hrovače analizira še del Ribnice, ki meji z vasjo. Tako lahko iz načrta namembnosti objektov vidimo, da se tam nahaja industrijska cona s posameznimi obrtnimi objekti in več objekti največjega ribniškega lesno predelovalnega podjetja Inles (slika 21) Če gremo po regionalni cesti proti jugo-zahodu, vidimo večstanovanjsko naselje, ki se ravno v tem času širi in bo bogatejše za 81 stanovanj (slika 22 in slika 23). Poleg tega objekta se nahaja največja trgovina z živili v Ribnici (slika 24).

Slika 21: Naselje Zlata ribica v izgradnji
Slika 22: Vizualizacija naselja Zlata ribica
(Vir: www.gramiz-kocevje.si)

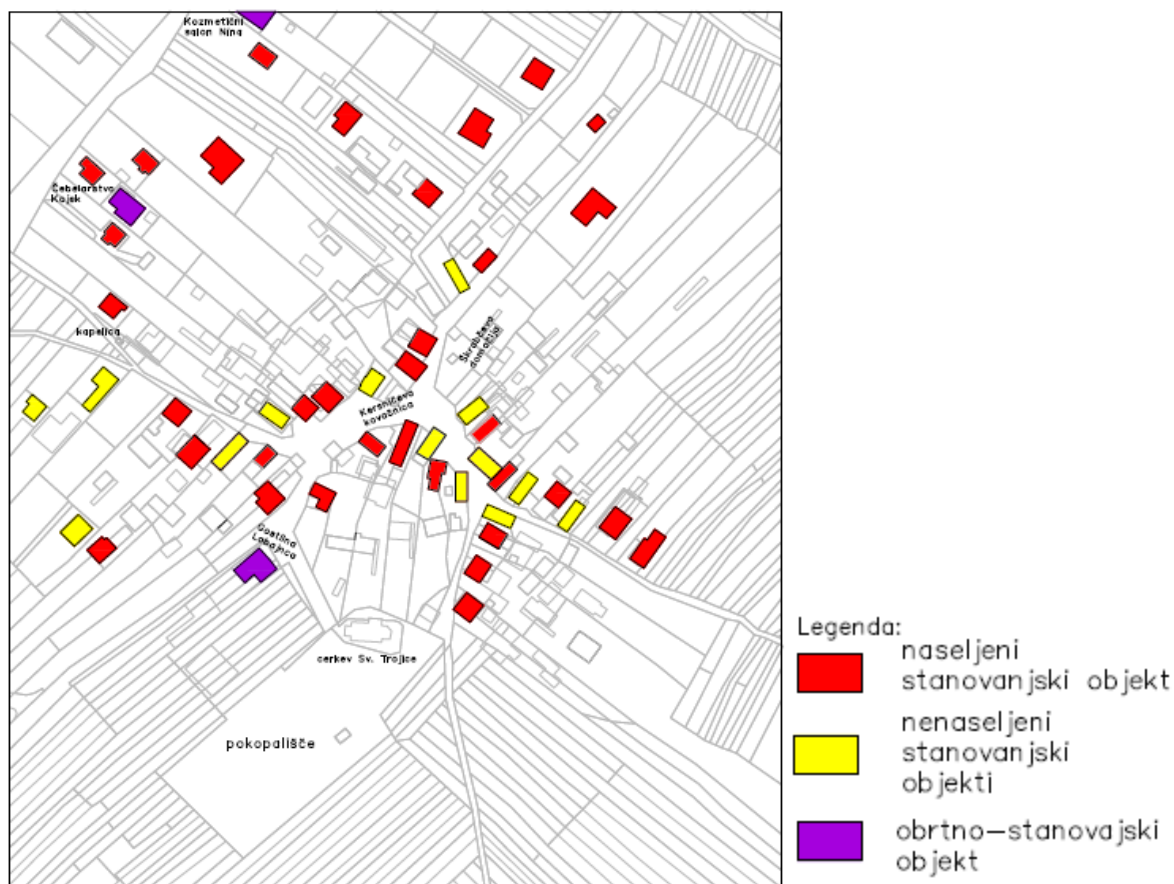

Slika 23: Trgovina Spar na obrobju Hrovače

3.4.8 Analiza nenaseljenih stanovanjskih objektov (slika 25)

Pri analizi objektov smo ugotovili, da je v Hrovači zelo veliko nenaseljenih stanovanjskih objektov. Če analiziramo samo osrednji del Hrovače se v njem nahaja 47 stanovanjskih objektov in 3 objekti s stanovanjsko-obrtno dejavnostjo. Od teh 50. objektov jih je praznih kar 14 (slika 26 in slika 27), kar pomeni 28 %. Glavni razlog nenaseljenih stanovanjskih objektov je v tem, ker jih lastniki nočejo prodati, sami pa jih tudi ne sanirajo. Trije od nenaseljenih

objektov (slika 27) so v zelo slabem stanju in enega od njih namerava v bližnji prihodnosti lastnik Janez Škrabec podreti in na njegovem mestu zgraditi manjši hotel. Nekatere nenaseljene objekte lastniki uporabljajo v različne namene, kot so shranjevanje orodja, drvarnica, delavnica ...

Slika 24: Nenaseljeni stanovanjski objekti

Slika 25: Nenaseljena stanovanjska stavba (dobro vzdrževana)

Slika 26: Nenaseljena stanovanjska stavba (v slabem stanju)

3.4.9 Prometna analiza

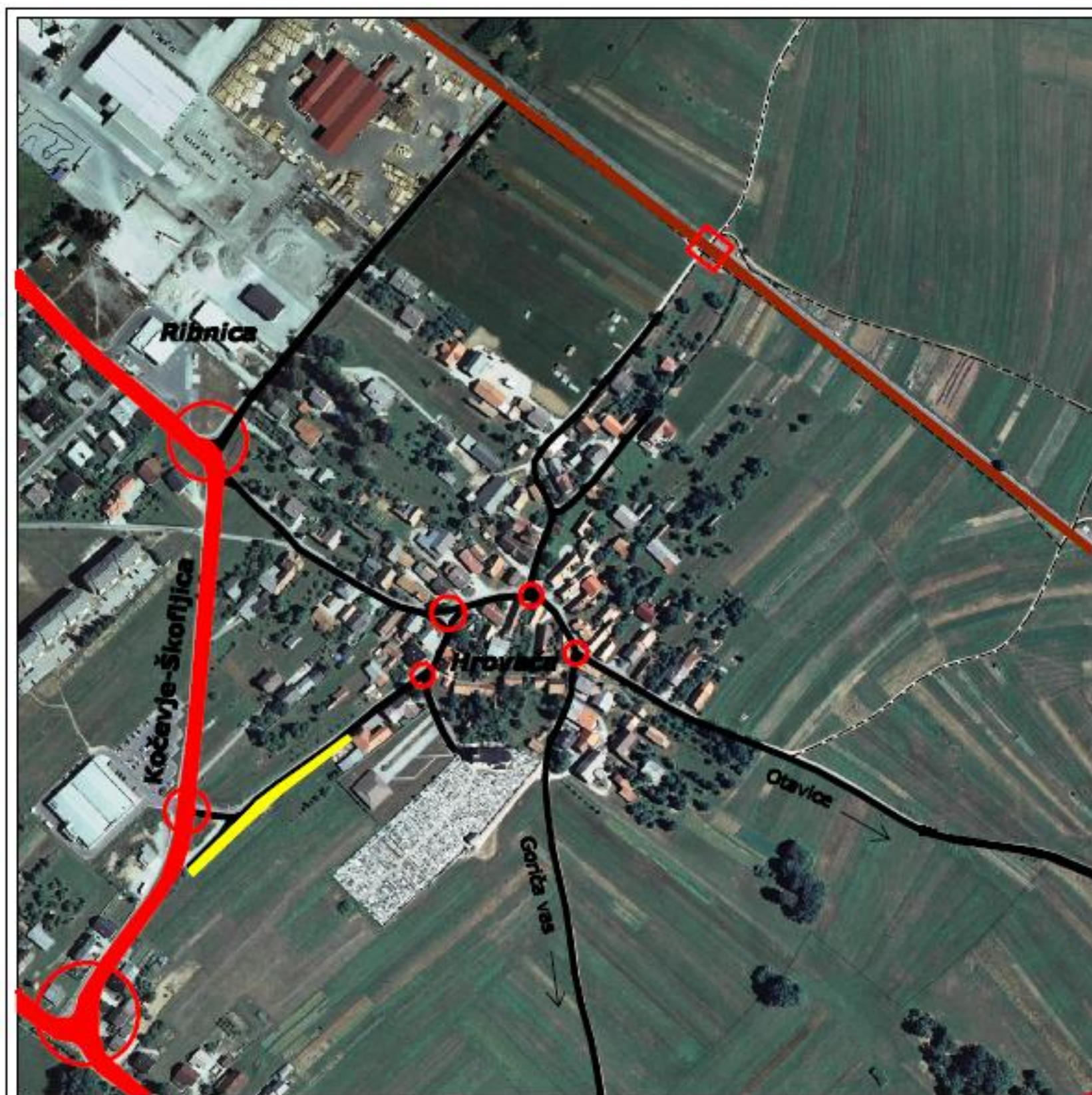
Prometna analiza naj bi bila podlaga za izboljšanje dostopnosti. V prometno študijo vključimo vse ceste tako državne in regionalne, kot tudi lokalne, pa tudi kolesarske in pešpoti (Pogačnik, 2006).

Dobro zasnovane prometne povezave so lahko priložnosti za razvoj podjetništva, turizma, javnih servisov širšega pomena.

Prometna analiza Hrovače (Karta 3):

Glede na to da se na zahodnem in južnem delu Hrovače nahaja glavna regionalna cesta Kočevje-Škofljica, lahko rečemo, da je naselje zelo dobro dostopno. Regionalna cesta je vizualno ločevalni pas med Hrovačo in mestom Ribnica in je še edina meja med mestom in vasjo. V Hrovačo lahko iz Ribnice vstopimo kar iz treh strani, in sicer po glavni regionalni cesti na obrobju mesta, po glavni cesti, ki poteka iz mestnega središča in po pešpot, ki gre mimo večstanovanjskega naselja iz centra trga Ribnica proti Hrovači.

Karta 3:

ANALIZA PROMETNE INFRASTRUKTURE

Legenda:

- regionalna cesta
- lokalna cesta
- kolovoz
- pešpot
- železnica
- javno parkirišče
- križišča
- nezavarovan železniški prehod

Merilo = 1:3000

VR: GURS

Izdelala: Katja Prelesnik

Skozi vas poteka lokalna cesta, ki se na vzhodnem delu razcepi na dve strani, in sicer severovzhodno proti naselju Otavice in jugo-vzhodno proti naselju Goriča vas.

Severno od naselja se nahaja več kolovozov, saj se tam nahajajo obdelovalne površine in gozd Male gore. Po teh kolovozih pa je zaradi bližine mesta vsako leto več sprehajalcev.

Na severu naselja pa se nahaja tudi železniška proga Ljubljana-Kočevje. Pred več kot tridesetimi leti je bil na tej relaciji ukinjen potniški promet in je železnica služila le tovornemu prometu.

Slovenske železnice so leta 2008 začele obnavljati in posodabljati Kočevsko progo tako za nemoten potek tovornega kot za ponovno uvedbo potniškega prometa. Načrtovana obnovitvena dela na tej progi so razdeljena v tri faze. V prvi naj bi posodobili progo do Ortneka, v drugi fazi naprej do Kočevja. Po končani drugi fazi, bo mogoča uvedba potniškega prometa. V tretji fazi pa naj bi vpeljali daljinsko vodenje prometa iz postaje Grosuplje za celoten odsek do Kočevja. Trenutno poteka prva faza od načrtovanih treh. Terminko uresničevanje posameznih faz je odvisno od priliva potrebnih sredstev, zato ga žal ne moremo natančno časovno opredeliti (Olga Žvanut – Slovenske železnice 2009).

Javna parkirišča, ki se nahajajo ob lokalni cesti, ki se nahaja na jugo-zahodu naselja, so namenjena parkiranju ob obisku pokopališča, dogodkom Škrabčeve domačije in dogodkov VETD Hrovača.

Stanje prometnic v okolici Hrovače je zadovoljivo. Regionalno cesto bi bilo na nekaterih delih zlasti na obrobju Ribnice, kjer vozijo tovornjaki, potrebno sanirati, saj se zaradi obremenitve njeno stanje slabša. Lokalna cesta skozi Hrovačo je bila že večkrat obnovljena, vendar je kljub temu na nekaterih delih vsako leto v slabšem stanju (slika 28).

3.4.10 Morfološka analiza:

Morfologija naselji je značilnost in zakonitost v izgradnji in oblikovanju naselji. Je odraz zgodovinskega razvoja, katerega zapuščina je razvidna v fazah širjenja naselji v zastopanosti

in oblikovanosti v morebitnih mestnih sestavin ter v zasnovi naselja sami, kar vse se kaže v njegovi zunanji podobi (Kladnik, 1999).

Morfološka analiza naselja Hrovača pri Ribnici (Karta4):

Hrovača je gručasto naselje, ki se postopno širi.

Vaško jedro – A

To enoto tvorijo predvsem starejši objekti z gospodarskimi poslopji za njimi. To dokazuje tudi pogled s tlorisne perspektive, vidimo vaško lipo, ki leži sredi križišča lokalnih cest okoli katerih so posejani stanovanjski objekti in za njimi gospodarska poslopja.

Širitev naselja ob vaškem jedru – B

Naselje se je z leti razširilo na vse strani vaškega jedra, in sicer ob cesti, ki vodi v naselje Otavice, ob cesti, ki vodi v naselje Goriča vsa, ob cesti, ki vodi proti mestu Ribnica in ob cesti proti severu, ki vodi na obdelovalne površine. V tej enoti se nahajajo novejši stanovanjski ali obnovljeni stanovanjski objekti. Večina teh objektov je zgrajenih v 70. letih prejšnjega stoletja.

Širitev naselja ob komunikaciji - C

V to enoto so zajeti objekti, ki so postavljeni ob glavni prometnici Ljubljana- Kočevje. To so predvsem enodružinske hiše, ki nimajo gospodarskega poslopja, namenjenega kmetijstvu. V tem predelu vasi je že čutiti vpliv mesta Ribnica, saj hiše ležijo na meji med Ribnico in Hrovačo.

Industrijska cona – D

Na severozahodnem obrobju se nahaja industrijska cona, kjer ima svoje sedež največje ribniško podjetje Inles.

Večstanovanjsko naselje – E

Na jugozahodnem delu se nahaja eno od dveh večstanovanjskih naselji v Ribnici. Tu je več štirinadstropnih blokov.

Širitev večstanovanjskega naselja – F

Zgoraj omenjeno večstanovanjsko naselje se bo v naslednjem letu povečalo za 4 večstanovanjske stavbe, kjer bo 81 novih stanovanj.

Poslovno nakupovalna cona – G

To enoto tvori največji nakupovalni center z živili v Ribnici (Spar). Poleg trgovine z živili se nahaja bar Kocka, Microera, Trim sport in avtopralnica.

Pokopališče – P

To enoto tvori pokopališče s cerkvijo svete Trojice, ki je namenjeno vsem prebivalcem Ribnice in okoliških vasi. Pokopališče je največje v ribniški dolini.

Slika 27: Vaško jedro

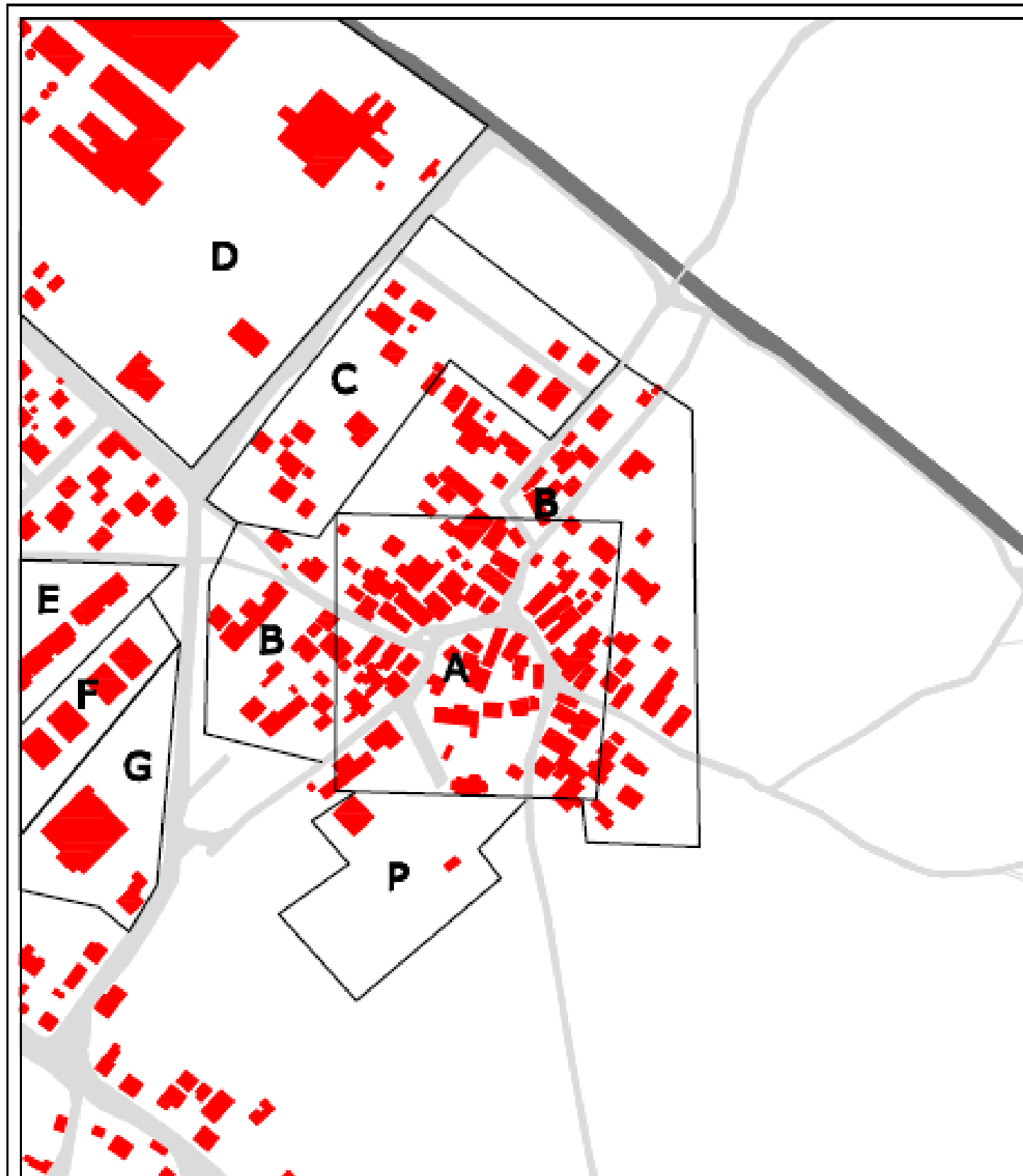
3.4.11 Vizualna analiza naselja Hrovača pri Ribnici (Karta 5)

Vizualna analiza nam poleg ostalih analiz poda smernice za nadaljnji razvoj in prenovo naselja. Vizualni elementi naselja so vidni robovi, vidni poudarki, vizure in poti.

Hrovača je gručasto naselje skoncentrirano okoli vaške lipe, ki je ena od prostorskih dominant naselja. Največjo prostorsko dominantno naselja predstavlja cerkev Svete trojice, ki leži na južnem delu vaškega jedra in jo obdaja pokopališče. Poleg cerkve so manjše dominante v naselju Škrabčeva domačija, Kersničeva kovačnica in že omenjena vaška lipa. Naselje na severnem in vzhodnem delu obdajajo obdelovalne površine, ki predstavljajo zeleni rob naselja. Na severnem obrobju naselja se odpira ugoden pogled na Malo goro (slika 30) kar pa ne moremo reči, če pogledamo iz zahodnega dela naselja, kjer je pogled usmerjen v industrijsko cono in predstavlja negativno vizuro. Lep pogled se nam odpre tudi ko vstopimo v vaško jedro iz zahodnega dela vasi, saj vidimo Škrabčevo domačijo (slika 4). Če vstopimo iz vzhodnega dela, vidimo lep pogled na vaško lipo (slika 4) V naselju pa se nahaja tudi nekaj motečih objektov, predvsem so moteči propadajoči objekti in dve visoki hiši (slika 19) v samem središču naselja.

Slika 28: Pogled na Malo goro iz severa Hrovače

Karta 4:

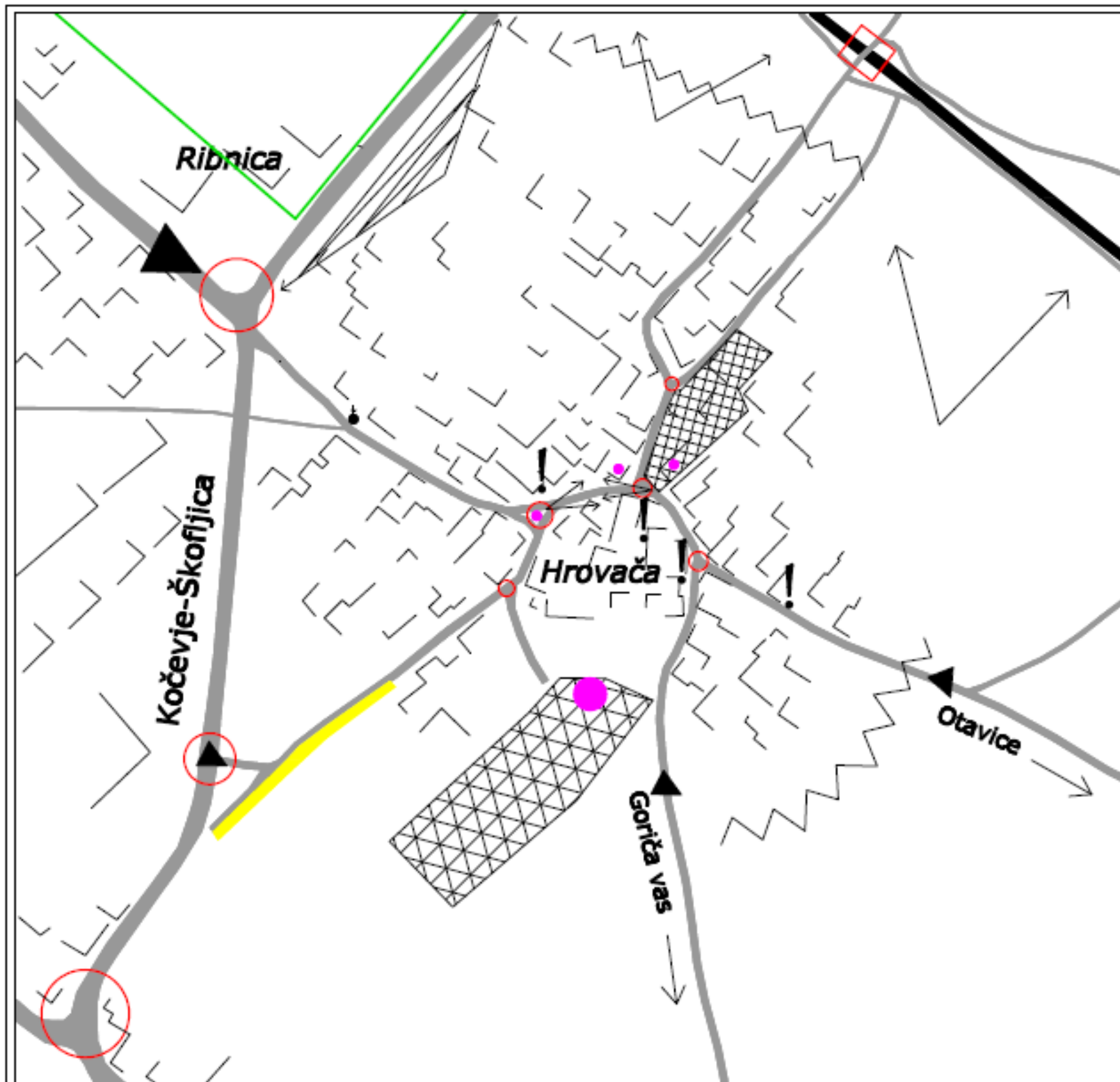
MORFOLOŠKA ANALIZA

Legenda:

- A** vaško jedro
- B** širitev naselja ob vaškem jedru
- C** širitev naselja ob komunikaciji
- D** industrijska cona
- E** večstanovanjsko naselje
- F** širitev večstanovanjskega naselja
- G** poslovno-nakupovalna cona
- P** pokopališče

- objekt
- cesta
- železnica

VIR = GURS
M = 1:3000

Karta 5:
VIZUALNA ANALIZA

Legenda:

- ugodna vizura
- neugodna vizura
- vaški rob
- dominantna
- kapelica
- objekt
- objekt potreben prenove
- vstop v naselje
- cesta
- javno parkirišče
- križišče
- nezavarovan železniški prehod
- železnica
- pokopališče
- Škrabčeva domačija
- žična ograja

Merilo = 1.3000

Vir: GURS

Izdelala: Katja Prelesnik

3.4.12 SWOT analiza

Je analiza prednosti in slabosti ter priložnosti in nevarnosti raziskovanega področja, kar pove tudi kratica SWOT – Strengths (prednosti), Weaknesses (slabosti), Opportunities (priložnosti), Threats (nevarnosti). Uporablja se na različnih področjih (podjetništvo, šolstvo, turizem, iskanje službe ....) in tudi pri razvoju in prenovi podeželskega naselja. Cilj SWOT analize je razmisliti, kako pomanjkljivosti in nevarnosti naselja Hrovača pri Ribnici spremeniti v prednosti in priložnosti.

PREDNOSTI	SLABOSTI
<p>+ ugodna geografska lega (leži na ravninskem delu in skozi poteka glavna prometna žila Ljubljana-Kočevje)</p> <p>+ bogata kulturna dediščina (Škrabčeva domačija, cerkev svete Trojice, Kersničeva kovačnica)</p> <p>+ ena najlepših vasi v Sloveniji, saj je bila na tekmovanju Moja dežela-lepa in gostoljubna po mnenju komisije turistične zveze Slovenije že dvakrat na prvem mestu in enkrat na tretjem mestu</p> <p>+ bližina narave (vzhodno od Hrovače se vzpenja visoka dinarska planota Mala gora, ki je zelo privlačna za rekreacijo)</p> <p>+ visoka raven prireditve (Vaško etnološko turistično društvo Hrovača in Škrabčeva domačija organizirata prireditve, ki jih obišče zelo širok spekter ljudi)</p> <p>+ ohranjeno staro vaško jedro</p> <p>+ gostoljubnost prebivalcev (prebivalci Hrovače so vedno pripravljene prirediti sprejem in pogostitev obiskovalcev Hrovače)</p> <p>+ dobra dostopnost (na obrobju Hrovače poteka glavna regionalna cesta Ljubljana-Kočevje)</p> <p>+ bližina industrijske cone (priložnost zaposlitve v bližini doma, širjenje obrtne dejavnosti)</p>	<p>- neurejena prometna infrastruktura (ceste in parkirišča)</p> <p>- bližina industrijske cone (zaradi hrupa, onesnaženosti in podobe vasi)</p> <p>- opuščanje kmetijske dejavnosti</p> <p>- bližina železnice (zaradi železnice na vzhodnem delu vasi je širjenje naselja onemogočeno)</p> <p>- prazni in propadajoči stanovanjski objekti</p> <p>- neurejene zelene površine</p> <p>- pomanjkanje športno-rekreacijskih površin</p> <p>- neurejene sprehajalne poti</p> <p>- ni prenočitvenih kapacitet</p> <p>- ni primerne gostinske ponudbe</p> <p>- širitev pokopališča</p>

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<p>+ ureditev infrastrukture (izgradnja kanalizacije, sanacija ceste skozi vas ...)</p> <p>+ razvoj podeželja</p> <p>+ širjenje vasi (nove zazidalne površine)</p> <p>+ razširitev turistične ponudbe (prenočitvene kapacitete, izboljšanje gostinske ponudbe ...)</p> <p>+ dodatni zaslužek za prebivalce (zaposlitev ali popoldanska dejavnost)</p> <p>+ kongresni turizem</p> <p>+ ureditev rekreacijskih in zelenih na obrobju (športni park, kolesarska steza, pešpot, zimska tekaška steza)</p> <p>+širitev industrijske cone na obrobju vasi</p> <p>+sanacija propadajočih objektov</p>	<p>- preobremenitev podeželskega okolja</p> <p>- urbanizacija podeželja</p> <p>- širitev industrijske cone na obrobju vasi</p> <p>- umeščanje neprimernih objektov</p> <p>- pregrobi posegi v kulturno dediščino</p> <p>- pregrobi posegi v naravo</p>

4 PREDLOG UREDITVE NASELJA HROVAČA PRI RIBNICI

4.1 Kvalitete in problemi naselja

Dobro poznavanje kvalitete in problemov naselja predstavlja izhodišča za potencialni razvoj prostora. Vsako naselje ima svoje kvalitete in probleme in Hrovača v tem ni izjema. Izpostavili bomo tri največje kvalitete in tri največje probleme v obravnavanem naselju.

Kvalitete naselja Hrovača so :

- dobro ohranjeno vaško jedro,
- kmetijske površine na severu in vzhodu naselja,
- bližina mesta Ribnica.

Problemi naselja Hrovača so:

- veliko število nenaseljenih stanovanjskih objektov,
- pomanjkljiva infrastruktura,
- pomanjkanje rekreacijskih površin.

Dobro ohranjena zasnova vaškega jedra s Škrabčevo domačijo in Kersničevo kovačnico predstavlja največjo kvaliteto naselja, sledijo kmetijske površine na severnem in vzhodnem obrobju naselja. Te predstavljajo zeleni pas naselja, ki se na severu širi vse do Male gore s pogledom na Sveto Ano (slika 30). Kot kvaliteto naselja lahko štejemo tudi bližino mesta Ribnica, saj to pomeni, neposredno dostopnost do centralnih dejavnosti.

Največji problem naselja predstavljajo nenaseljeni stanovanjski objekti predvsem v vaškem jedru. Problem je tudi infrastruktura naselja, saj naselje nima kanalizacijskega omrežja in tudi lokalna cesta skozi naselje ni v najboljšem stanju. Kljub temu, da naselje obkroža zeleni pas je še vedno premalo rekreacijskih površin, nujno bi bilo v bližini urediti igrišče, kolesarsko pot,

sprehajalne steze ... Bližina industrijske cone predstavlja negativen vizuro predvsem za vzhodni del naselja.

4.2 Izhodišča in cilji razvoja in prenove naselja Hrovača

Urejanje posameznega naselja se nanaša na izhodišča, vsebino in usmeritve, ki jih je potrebno upoštevati pri razvoju in prenovi naselja. Gre za načelne usmeritve glede konceptnega prostorskega razvoja naselja (prenovo naselja, zgoščevanje naselja, širjenje n nove površine v okolici ...) z upoštevanjem danosti in omejitev v prostoru.

Izhodišča razvoja in prenove naselja so rezultat predhodne analize naselja. Izhajamo iz danosti v prostoru z upoštevanjem družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov.

Izhodišče razvoja in prenove naselja Hrovača so :

- ugodna geografska lega. Naselje leži na ravninskem delu in skozenj poteka glavna regionalna cesta Škofljica-Kočevje,
- dobro ohranjena tlorisna zasnove naselja Hrovača (predvsem je dobro ohranjeno vaško jedro, ki je skoncentrirano okoli vaške lipe),
- ohranjena kulturna dediščina (predvsem Škrabčeva domačija), ki predstavlja osnovo za razvoj kulturnega turizma,
- kvalitetno naravno okolje (naselje iz severne in vzhodne stani obkrožajo travniki in njive, ki se na severnem delu nadaljujejo do vznožja Male gore in na vzhodnem delu do naselji Goriča vas in Otavice),
- spojenost z mestom Ribnico (predstavlja tako prednosti kot tudi slabosti),
- privlačen kraj za priseljevanje (zaradi bližine mesta in bližine narave),
- pomanjkljiva komunalna in prometna infrastruktura.

Cilji v urejanju prostora določajo smer in vsebino razvoja in prenove naselja. Ob upoštevanju izhodišč prostorskega razvoja so cilji razvoja in prenove doseženi.

Cilji razvoja in prenove naselja Hrovača:

- zagotoviti kvaliteten prostor za bivanje (izboljšanje kvalitete življenja),
- sanacija obstoječe grajene strukture,
- ohranitev naravne in kulturne dediščine,
- sanacija in posodobitev komunalne infrastrukture (izgradnja kanalizacijskega omrežja),
- sanacija prometne infrastrukture (obnova lokalne ceste skozi vas in obnova železnice),
- izkoriščanje potenciala za razvoj turizma v naselju,
- ohraniti najboljša kmetijska zemljišča za kmetijsko rabo,
- ureditev zelenih površin,
- ureditev rekreacijskih površin za prebivalce naselja in njegove okolice,
- vzdrževanje elementov, ki predstavljajo prednosti življenja na podeželju (mir, bližina narave, povezanost, druženje ...),
- vzpostavitev ravnovesja med urbanim in podeželskim prostorom,
- zagotavljanje trajnostnega razvoja.

4.3 Koncept prenove in razvoja naselja Hrovača

Za območja prenove naselja določimo koncept prenove, ki temelji na predhodnih analizah naselja izhodiščih in ciljih. Ureditve so zasnovane tako, da ohranjajo podeželski značaj naselja ter se prilagodijo naravnim danostim in obstoječim že ustvarjenim razmeram v prostoru.

Konceptualna shema (karta 6) prikazuje bodočo prenovo in razvoj naselja na področjih grajene strukture, komunalne opremljenosti, prometne ureditve, ureditev rekreacijskih in zelenih površin ter izboljšanje turistične ponudbe.

Prenova in širitev grajene strukture

Naselje ima gručasto strukturo, vendar so na nekaterih delih med grajeno strukturo tudi nepozidana zemljišča, ki jih je potrebno z novo pozidavo zapolniti. Potrebno je prenoviti propadajoče nenaseljene stanovanjske objekte in gospodarska poslopja poleg njih. Naselje se lahko širi nasproti industrijske cone (od že obstoječih objektov) proti železnici.

Ureditev prometne infrastrukture

Potrebna je sanacija lokalne ceste skozi naselje, saj je zaradi slabega vzdrževanja in starosti na nekaterih delih v zelo slabem stanju (slika 28). Urediti je potrebo tudi prehod za pešce ob vstopu v naselje iz glavne regionalne ceste nasproti bencinskega servisa in grbino za umiritev prometa. Na severnem obrobju naselja, ki vodi do Male gore predlagamo ureditev sprehajalnih poti. Na zahodnem obrobju naselja, ki vodi do sosednje dva kilometra oddaljene vasi Otavice, pa ureditev sprehajalnih poti in kolesarske steze, ki bi bila namenjena tudi rolanju. Na zahodnem delu naselja ob glavni regionalni cesti naj se zgradita pločnik in kolesarska steza.

Ureditev komunalne infrastrukture

Ker je kanalizacijsko omrežje zgrajeno le na jugozahodu naselja ga bo potrebno razširiti skozi celotno naselje.

Ureditev zelenih in rekreacijskih površin

Kljub temu, da je naselje lepo urejeno bo potrebno v samem vaškem jedru na nekaterih delih urediti zelene površine (zelenico nasproti vaške lipe). Kot ločevalni pas med mestom Ribnica in podeželskim naseljem Hrovača je smiselno na vhodnem delu naselja zasaditi zeleni pas (npr. drevored). Na severnem obrobju naselja, kjer se nahajajo obdelovane površine, predlagamo v zimskem času ureditev proge za tek na smučeh. Na jugozahodnem delu nasproti parkirišč bi predlagali izgradnjo večnamenskega športnega parka, ki bo namenjen tako prebivalcem Hrovače kot tudi prebivalcem njene okolice.

Potenciali za razvoj turizma

Prepoznavnost Hrovače po Škrabčevi domačiji, lepo urejenem podeželskem naselju in Vaškem etnološkem turističnem društvu Hrovača naselju ponuja potenciala tako na kulturnem

Karta 6:

KONCEPT UREDITVE

Legenda:

- objekt
- cesta
- železnica
- industrijska cona
- vaška jedro
- pokopališče
- zgoščevanje grajene strukture
- širjenje pokopališča
- širitev naselja
- izgradnja večnamenskega športnega igrišča
- razvoj kulturne in turistične dejavnosti
- ureditev rekreacijskih površin
- varovalni zeleni pas
- ureditev kolesarskih stez in pešpoti
- izgradnja pločnika in kolesarske steze

MERILO = 1:3000

VR: GURS

Izdelala: Katja Prelesnik

kot tudi družabnem in turističnem razvoju. Cilj je izboljšati gostinsko ponudbo, sanirati enega od propadajočih objektov v prenočitvene kapacitete in prilagoditi eno od kmetij v turistično kmetijo, saj bi se takšna ponudba najbolj spojila s podeželskim prostorom.

4.4 Predlog ureditve naselja Hrovača pri Ribnici

Pri predlogih ureditve naselja lahko načrtujemo celovito ali le delno prestrukturiranje določenega naselja skupaj s pripadajočimi kmetijskimi zemljišči, prometnicami, komunalno opremo, hidrografsko mrežo. Načrtujemo prestavitev kmetij, cone novogradnje, olepšavo vasi, prometno preureditev. Poglavitna naloga prenove vasi je načrt okoljske sanacije in reševanje problemov. Pri vaški prenovi je še posebej potrebno paziti na kulturno dediščino in zavarovana območja (Pogačnik, 2006).

Predlog ureditve naselja je podan po posameznih sklopih: ureditev grajene strukture, uredite in izgradnja infrastrukture (komunalne in prometne) in ureditev rekreacijskih in zelenih površin.

PREDLOG UREDITVE RABE POVRŠIN (Karta 7)

Ureditev grajene strukture:

Pri kakršnem koli posegu v prostor je potrebno ohraniti zasnovo vaškega jedra, saj je ta največja kvaliteta naselja. Vsi posegi v prostor morajo biti skrbno načrtovani, saj je Hrovača spomeniško zavarovano naselje.

Največji problem, kot smo pisali že zgoraj, so nenaseljeni stanovanjski objekti, ki so po večini v slabem stanju in jih je potrebno prednostno obravnavati. Predlagamo, da bi lastniki s pomočjo razpisov za razvoj turizma in kmetijstva s strani evropske unije prenovili propadajoče objekte ali pa jih prodali, če jih ne morejo oziroma ne želijo vzdrževati. Eno izmed nenaseljenih starih hiš predlagamo, da bi za svoje delovanje uporabilo tudi Vaško etnološko turistično društvo Hrovača, saj sedaj nima svojih prostorov, ampak se vse dejavnosti odvijajo kar pri predsedniku društva v garaži. S tem bi Hrovača dobila kulturno

družbeni dom, kjer bi se poleg Škrabčeve domačije lahko odvijale tudi prireditve širšega značaja, ne samo lokalnega. Prednost pred širitvijo naselja izven današnjih meja ima zapolnitev naselja med že grajeno strukturo, saj s tem pridobimo nove stanovanjske kapacitete in kvalitetnejšo podobo naselja. V preteklosti je bilo naselje Hrovača ločeno od mesta Ribnica, s širjenjem pa sta v današnjem času praktično spojena. Ker meje med njima ni več, je smiselno naselje širiti nasproti industrijske cone proti železnici vse do že obstoječih objektov. Vaško jedro je zasnovano tako, da stanovanjski objekti ležijo ob cesti za njimi pa se pri večini nahaja gospodarsko poslopje z vrtom ali sadovnjakom. Sadovnjake bi bilo smiselno pri nekaterih ohraniti, vendar ne v tako velikem obsegu kot so sedaj. Nekatero velike vrtove bi lahko s spremembo namembnosti zemljišč zamenjali v stavbno zemljišče in tako pridobili nove stanovanjske objekte.

Južno od pokopališča se nahajajo danes njivske površine, ki jih je potrebno ohraniti, saj se kažejo potrebe po širitvi pokopališkega prostora.

Posodobitev in izgradnja infrastrukture

Komunalna infrastruktura

Vodovodno omrežje je v naselju Hrovača dobro zasnovano, problem predstavlja kanalizacijsko omrežje, ki je zgrajeno le na jugozahodnem delu naselja vse ostale hiše pa imajo dva ali tri prekatne greznice. V prihodnje bi bila potrebna izgradnja kanalizacijskega omrežja skozi celotno vas.

Zelene površine

Za videz naselja je poleg grajene infrastrukture pomembna tudi urejena okolica. Za Hrovačo, kot podeželsko naselje, je značilna velika pokritost z zelenimi površinami. V naselju ima vsaka hiša poleg dvorišča tudi zelenjavni ali okrasni vrt. Na vzhodnem in severnem robu naselja se razprostirajo obdelovalne površine. Kljub temu, da vaščani Hrovače dobro skrbijo za podobo naselja, bi nekateri deli potrebovali preureditev. V samem vaškem jedru je lepo urejen prostor pod vaško lipo, kar pa ne moremo reči za zelenico nasproti nje. Ta prostor bi

lahko tlakovali z lesnimi tlakovci s kombinacijo trave in postavili klop ali mizo. Pri hišni številki 31 so moteča dokaj visoka sadna drevesa in propadajoča ograja tu bi bilo bolj smiselno posaditi travo ali nižje okrasno rastlinje.

Kot smo že večkrat omenili meje med Ribnico in Hrovačo skoraj ni več in zato predlagamo, da se ob cesti na zahodni strani naselja zasadi zeleni pas, npr. drevored. Drevored naj se začne naproti trgovine Spar ob prvem križišču, ki vodi v Hrovačo in nadaljuje vse do železnice na severu naselja. Ker pa smo na severu naselja predvideli širitev in se v bližini nahaja železnica bi predlagali, da ob kocu širitve prav tako zasadimo drevesa in s tem zaščitimo naselje pred hrupom, ki ga povzroča tovorni vlak. V vaškem jedru naselja prideta do izraza dve drevesi - divji kostanj in stoletna lipa, zato predlagamo, da drevored sestavljata ali divji kostanj ali pa lipa.

Rekreacijske površine

Hiter tempo življenja, opuščanje kmetijstva, zavedanje o pomenu aktivnega načina življenja in potreba po fizični aktivnosti tudi na podeželju zahteva vzpostavitev rekreacijskih površin.

Na severu naselja, kjer se nahajajo obdelovalne površine, bi v zimskem času lahko uredili krožno tekaško stezo vse do vznožja Male gore. Na tem delu je lep razgled na Sveto Ano, zato predstavlja tudi privlačno sprehajalno pot v vseh letnih časih.

Predlagamo tudi, da bi poleg parkirišča za obiskovalce pokopališča na sedanjih njivskih površinah, na jugozahodu naselja, zgradili športni park, ki bi bil dostopen za prebivalce iz Hrovače in tudi Knafljevega trga, ki je prav tako brez športno rekreacijskih površin.

Turistična ponudba

V prihodnjih treh letih bo Hrovača dobila tudi polnilnico medu in ponudbo širše medicarske dejavnosti, saj bo Čebelarstvo Kojek sredi vas obnovilo staro hišo in jo preuredilo v muzej, prenočišča in polnilnico. Poleg že obstoječe turistične ponudbe Škrabčeve domačije, bo lastnik Janez Škrabec eno izmed starih hiš nasproti domačije, preuredil v prostore s

prenočitvenimi kapacitetami. Tako bosta kar dve hiši dobili novo podobo, kar bo prispevalo k boljši zunanji podobi vasi in dodatnih možnostih zaslužka.

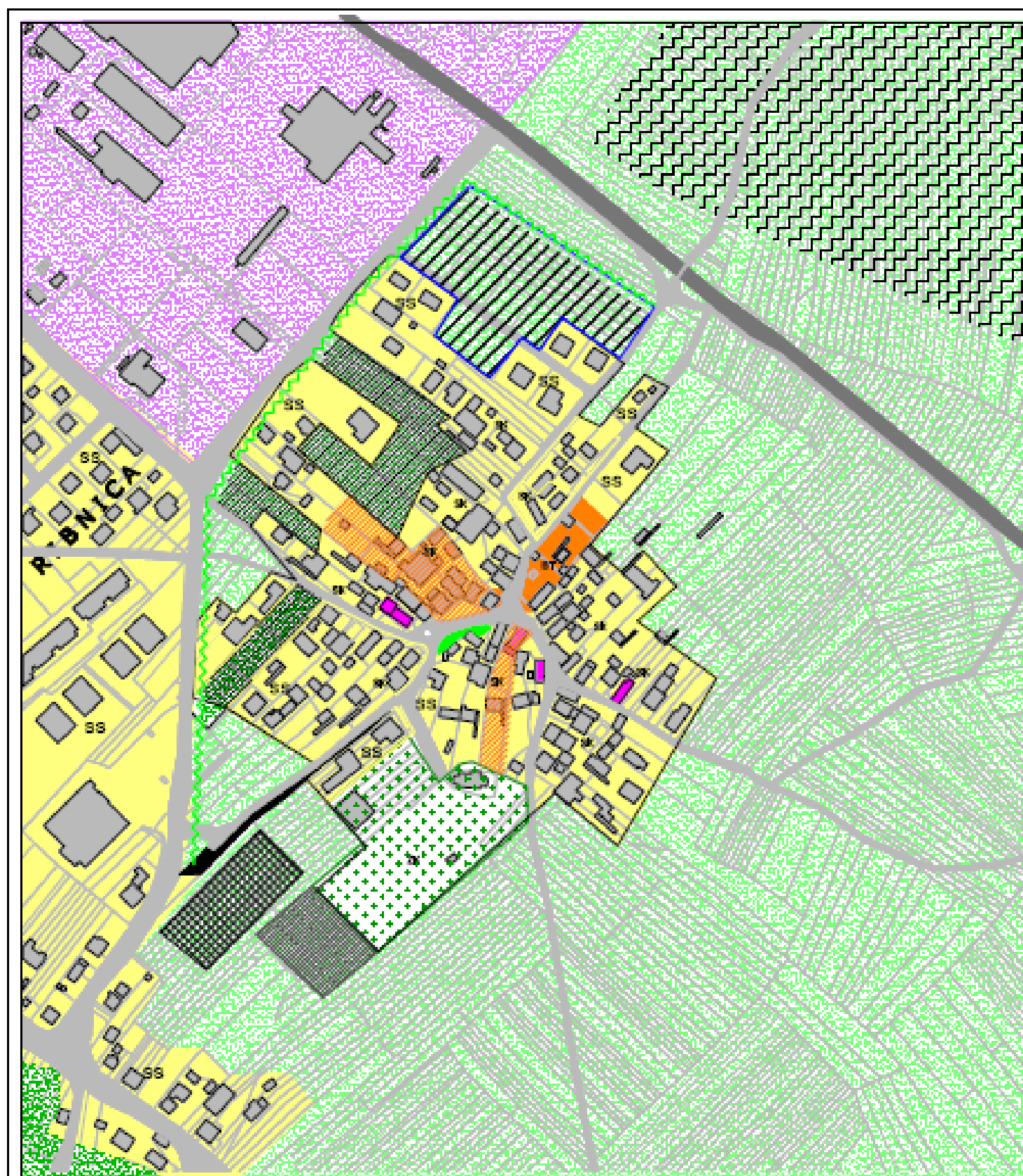
PROMETNA INFRASTRUKTURA (Karta 8)

Prometna infrastruktura je dobro zasnovana, saj je naselje dostopno iz vseh strani. Potrebna bi bila ureditev prehoda za pešce pri izstopu iz naselja na glavno regionalno cesto Ljubljana – Kočevje in sanacija asfaltne poti od glavne ceste do vaškega jedra. Na vhodu v vas bi bilo potrebno postaviti grbino za umirjanje prometa.

Poleg pločnika, ki se nahaja nasproti bencinskega servisa in vodi vse do konca Ribnice, bi bilo potrebno zgraditi tudi kolesarsko stezo, ki bi se nadaljevala na vzhodno stran naselja, kjer je potrebna izgradnja pločnika in kolesarske steze. Ta bi se potem povezala z že obstoječim pločnikom in kolesarsko stezo na južnem delu naselja, ki vodi v Goričo vas.

Smiselna bi bila tudi izgradnja kolesarske steze ob cesti, ki vodi proti naselju Otavice in ni prometno obremenjena. Kolesarska steza bi bila namenjena tudi rolanju, saj je teren položen in že sedaj privlačen za ta šport.

Na severu in zahodu naselja, kjer se nahajajo obdelovalne površine predlagamo, kot to prikazuje tudi karta 8, ureditev sprehajalnih poti.

Karta 7:
PREDLOG UREDITVE RABE
POVRŠIN

Legenda:

OBSTOJEČE

- obstoječi objekti
- cesta
- železnica
- stanovanjske površine (samo za bivanje)
- stanovanjske površine (bivanje in kmetijska dejavnost)
- obdelovalne površine
- javno parkirišče
- pokopališče
- turistično območje
- industrijska cona

PREDLAGANO

- širitev naselja
- prenova objekta
- širitev pokopališča
- ureditev zelenih površin
- zeleni pas (drevored)
- zapolnitev gradbene strukture
- ureditev proge za tek na smučeh
- športni park
- kulturno-turistična dejavnost
- območje urbanističnega urejanja
- predvideno območje OPPN-ja

MERILO = 1:3000

VR: GURS

Izdelała: Katja Prelesnik

Karta 8:

PREDLOG PROMETNE UREDITVE

Legenda:

OBSTOJEČE

- objekti
- regionalna cesta
- železnica
- lokalna cesta
- kolovoz

- pločnik s kolesarsko stezo
- pločnik
- križišča
- javna parkirišča

PREDLAGANO

- predlagana sprehajalna steza
- predlagan pločnik in kolesarska steza
- predlagana kolesarske steze
- ureditev prehoda za pešce

MERILO = 1:3000

VR: GURS

Izdela: Katja Prelesnik

5 ZAKLJUČEK

Podeželsko naselje ni urbani prostor, zato zahteva svojevrsten razvojni pristop. Pri prenovi in razvoju podeželskega naselja moramo upoštevati njegove značilnosti, ohraniti naravno, kulturno in arhitekturno dediščino ter strmeti k izboljšanju kvalitete življenja na podeželju. Izhajamo iz danosti v prostoru z upoštevanjem družbenih, gospodarskih in okoljskih dejavnikov. Z ustreznim pristopom k razvoju in prenovi podeželskega naselja lahko tega naredimo privlačnejšega in funkcionalno učinkovitejšega. Zato je potrebno podeželski prostor razvijati in hkrati ohranjati njegove vrednote.

Cilj naloge je bil z upoštevanjem omejitev in vrednot v prostoru podati najboljše rešitve za prenavo in razvoj naselja Hrovača pri Ribnici, ki je spomeniško zavarovana turistična vas s 198 prebivalci.

Na podlagi analize naselja, ki je temeljila na terenskemu delu in obdelavi podatkov, smo predlagali možnosti prenove in razvoja naselja. Med najbolj ključnimi predlogi sprememb so: obnova nenaseljenih in propadajočih stanovanjskih objektov, posodobitev prometne infrastrukture in izgradnja komunalne infrastrukture, ureditev rekreacijskih površin (proga za rolanje, tek na smučeh, pohodništvo) in izboljšanje turistične ponudbe (prenočitvene kapacitete).

Pri predlogih sprememb naselja Hrovača smo upoštevali tudi mnenje prebivalcev. Z analizo anketnega vprašalnika smo prišli do ključnih spoznanj, kakšne so njihove potrebe, želje in razmišljanja o stanju in razvoju Hrovače. Tudi prebivalci vidijo neurejenost kanalizacije zapuščene stanovanjske objekte, kot slabost sedanjega stanja Hrovače. Predlagajo predvsem njihovo prenavo in vzpostavitev kanalizacijskega omrežja. Naša predvidevanja o negativnem mnenju o industrijski coni, ki se neposredno drži meje vasi, moramo zavreči, saj prebivalci v njej vidijo priložnosti za zaposlitev blizu doma in možnosti širitve obrtne dejavnosti.

To diplomsko delo bo doseglo svoj namen, če se bodo vaščani zbrali in stremeli k izboljšanju dane infrastrukture in samoiniciativno začeli z obrtno in turistično dejavnostjo. Za

podrobnejšo in obsežnejšo raziskavo in predvsem podajanje praktičnih predlogov sprememb bi bilo potrebno raziskati še področja evropskih in republiški razpisov, ki omogočajo financiranja iz nepovratnih sredstev. To bi bil lahko tudi eden glavnih virov prenove vasi Hrovača. Z zaključkom tega diplomskega dela smo šele na začetku raziskovanja in postavitve ustreznih rešitev prenove in razvoja Hrovače.

VIRI

Benkovič Korošec M., 2006. doktorska disertacija, FF, oddelek za geografijo: 215 str.

Drozg V., 1995. Morfologija vaških naselji. Ljubljana, Inštitut za geografijo: 183 str.

Gabrijelčič P., Fikfak A., 2002. Rurizem in ruralna arhitektura. Ljubljana, FA: 163 str.

Glasiło občine Ribnica-REŠETO., marec 2007. Kaj rabi Ribnica za skladen razvoj prostorsko-urbanističnega načrtovanja Franc Lesar.

Hazler, V., 1996. Škrabčeva domačija Hrovača 42, Konservatorski program za obnovo stanovanjske hiše. Neobjavljen rokopis: 63 str.

Hazler, V., 1998. Razporeditev notranje opreme v muzejskem delu Škrabčeve hiše. Neobjavljen rokopis: 43 str.

Hazler, V., 2000. Škrabčeva domačija Hrovača 42, Konservatorski program prenova stavb, varovanje prostora. Neobjavljen rokopis. 54 str.

Hazler, V., 2001. Škrabčeva domačija Hrovača 42, Konservatorski program prenove kašče, kozolca in skednja. Neobjavljen rokopis: 32 str.

Kladnik D., 1999. Leksikon geografije podeželja. Ljubljana, inštitut za geografijo: 318 str.

Kovačič M., 1992. Pristop k razvoju podeželja (Značilnosti podeželja v Sloveniji). Ljubljana, Družba za razvoj podeželja: 76 str.

Lavrič S., 2006. Predlog ureditve naselja Dole pri Litiji, Ljubljana: FGG: 130 str.

Milelčič, N., 2007 Geografija Ribnice, Ljubljana: FF: 118 str.

Pogačnik A., 2006. Kako izdelamo prostorski plan. Maribor, Obzorja: 216 str.

Pogačnik A., 1999. Urbanistično planiranje. Ljubljana FGG:252 str.

Pogačnik A., 1992. Urejanje prostora in varstvo okolja. Ljubljana, Založba Mladinska knjiga: 179str.

Prelesnik, M., 2003. Vključevanje Škrabčeve domačije v turistično ponudbo kraja, Portorož: Turistica: 62 str.

Prosen, A., 1992. Planiranje in urejanje podeželskega prostora. Ljubljana, Družba za razvoj Podeželja: 94 str.

Prosen, A., 1987. Planiranje podeželskega prostora. Ljubljana, FAGG: 196 str.

Tekavec F., 2002. Hrovača nekoč in danes. Neobjavljen rokopis.

Zajc, T., 2010. Predlog ureditve naselja Muljava v občini Ivančna Gorica, Ljubljana: FGG: 95 str.

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt.), UL RS, št. 33/2007.

Žužek, D., 2005, Ureditev in razvoj vasi Rašica, Diplomaska naloga, Ljubljana: FGG: 89str.

Internetni viri:

Spletna stran občine Ribnica:

<http://www.ribnica.si> (maj 2008, avgust 2009, oktober 2009).

Škrabčeva domačija:

<http://www.skrabceva-domacija.com> (oktober 2008).

Zakon o prostorskem načrtovanju:

<http://www.zakonodaja.gov.si> (april 2008).

Kulturna dediščina:

<http://www.arhiv.gov.si/> (april 2008).

Statistični podatki:

<http://stat.si>, (maj 2008, oktober 2009, november 2009).

Slike naselja (relief, lega Hrovače, komunalna opremljenost, spomeniško varstvo):

[http:// www.geoprostor.net/piso/](http://www.geoprostor.net/piso/), januar 2009, maj 2009, oktober 2009, februar 2010.

Sliki novega večstanovanjskega naselja

[http:// www.gramiz-kocevje.si](http://www.gramiz-kocevje.si), oktober 2009.

Slika podjetja Inles:

[http:// www.inles.si](http://www.inles.si), oktober 2009.

Kanalizacijsko omrežje.

[http:// www.komunala-ribnica.si](http://www.komunala-ribnica.si), november 2009.

Vodovodno omrežje:

[http:// www.hydrovod.si](http://www.hydrovod.si), november 2009.

Elektro omrežje:

<http://www.elektro-ljubljana.si>, november 2009.

Prikaz lege občine Ribnica v okviru Slovenije:

[http:// www.wikipedia.org](http://www.wikipedia.org), oktober 2009.

Franciscejski kataster:

<http://arsq.gov.si>, april 2008.

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013:

<http://www.mop.gov.si> (oktober 2009).

OECD-jeva določitev podeželskih občin:

http://www.stat.si/doc/vsebina/podezelje/statisticne_regije_po_OECD (junij 2010).

Slovensko podeželje na preizkušnji – kdo bo nadomestil kmetijstvo? Marjan Ravbar:

<http://www.ff.uni-lj.si/oddelki/geo/publikacije/dela/files/dela> (junij 2010).